

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

18 - 24 EYLÜL 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

18 - 24 EYLÜL 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	2
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
İKTİDAR, VERGİ MÜKELLEFLERİ ARASINDA AYRIMCILIK YAPIYOR.	8
TUTTURULAMAYAN HEDEFLER SÜREKLİ DEĞİŞİYOR!	8
YÜK PLANDA DA UYGULAMADA DA DAR GELİRLİYE YIKILIYOR!	9
OVP DÜŞÜK BÜYÜME, YÜKSEK İŞSİZLİK, YÜKSEK VERGİ YÜKÜ VE YÜKSEK ENFLASYON VAADEDİYOR	10
ORTA VADELİ PROGRAMDA ÇALIŞMA YAŞAMI VE SOSYAL GÜVENLİK HAKKI	14
OVP, IMF'YE VERİLEN NİYET MEKTUBUDUR	16
KISA VADELİ DIŞ BORÇTA YENİ REKOR	16
ZAMLAR NEFES ALDIRMIYOR	17
DIŞ GÜÇLER SENARYOSU TUTMADI, 'PSİKOLOJİK' SÖYLEMİ BAŞLADI!	18
AYRIMCI YAKLAŞIM	19
DEVLETİN MALLARI SERMAYEYE ŞEKER	19
DÜNYA DA GIDA DÜŞÜYOR BİZDE UÇUYOR	20
GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK YÜZDE 22.7 OLDU	21
HAZİNE GARANTİSİ OLMAYAN PROJELER BİTMİYOR	22
YENİ KARADELİK 'DİĞER HARCAMALAR'	22
YOKSULLUĞUN UTANÇ TABLOSU	23
AKP'Lİ BAĞÇELİEVLER BELEDİYESİ BU YIL 1.2 MİLYAR TL BORÇLANDI!	24
AKP'LİLER YİNE KENDİ MİDELERİNE ÇALIŞTI: GURMELER İÇİN 4,5 MİLYON TL	25
KARADENİZ GAZI HÂLÂ YOK; MUTFAKTA İTHAL GAZ YANIYOR	25
KİRA ZİNCİRİ!	26
YENİ EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SORUNLAR YUMAĞIYLA BAŞLADI	26
EĞİTİM YERLERDE	29
EĞİTİM MASRAFLARI BÜTÇELERİ ZORLUYOR	29
OKUL YOLU CEP YAKIYOR!	31
EĞİTİM YILI, DÖNEME DERTLİ BAŞLADI	32
OKULLARIMIZ EĞİTİM ÖĞRETİME HAZIR MI?	33
ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ	35
MİNİKLER 'MÜŞTERİ' YAPILDI	35
KAYIT PARASI SORUNU	36
KASA MEB'E DEĞİL DİYANET'E AÇILIYOR	37
GERİCİ KUŞATMA ÖDEVE DE GİRDİ	38
YOLSUZLUĞU TESPİT ETMEK 'SUÇ' OLDU!	39
İKTİDAR, ÜLKEYİ KÜRESEL İLAÇ TEKELLERİNE TESLİM ETTİ.	40
İLAÇ KRİZİ	40
HATAY'DA HEKİM EKSİKLİĞİ AMELİYATLARI ERTELETİYOR	41
ÇANAKKALE ORMAN YANGINLARI HAKKINDA	42
TTK'DAKİ KAZALARIN SEBEBİ YATIRIM VE DENETİM EKSİKLİĞİ	43
AĞUSTOS AYI İŞ CİNAYETLERİ	44
PARTİ DEVLETİNİN RESMİ	46
TÜRKİYE RUSYA GÖRÜŞMESİ; DAĞ FARE DOĞURDU!	46
TÜRKİYE-AB VE MÜLTECİ KOZU!	47

18 - 24 EYLÜL 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*18-24 Eylül Yaşlılar Haftası

*19 Eylül 1921'de **TBMM, Mustafa Kemal Paşa'ya, "Mareşal" rütbesi ile "Gazi" unvanı verdi.**

*19 Eylül Şehitler ve Gaziler Günü

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

✓ Reel sektörün 2017 yılı sonundan buyana küçülme eğiliminde bulunan döviz açığı, hazıranda önceki aya göre 2,4 milyar dolar arttı. Sektörün mayıs ayında 81,4 milyar dolara kadar gerileyen döviz açığı (kur riski) Hazıranda 83,8 milyar dolara kadar yükseldi.

✓ Türkiye'nin ihracatı ağustosta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,6 oranında artarak 21,6 milyar dolara yükselirken, ithalat yüzde 6,3 oranında azalarak 30,5 milyar dolara geriledi. Geçen yıl ağustos ayında 11,3 milyar dolar olan dış ticaret açığı ise yüzde 21,2 oranında daralarak 8,9 milyar dolara indi.

✓ Rezerv biriktirip KKM'den çıkmayı hedefleyen" Merkez Bankasının zaten eksi durumda olan net rezervi brüt rezervdeki artışa rağmen geçen hafta da 500 milyon dolara yakın azalarak -58,5 milyar dolara kadar indi. Net rezervin azaldığı söz konusu haftada swap yoluyla yapılan borçlanmalar ve IMF'nin tahsis ettiği SDR'lerdeki artış nedeniyle, brüt rezerv 3,3 milyar dolar artarak 120,6 milyar dolar oldu

✓ Bankalardaki mevduat 25 Ağustos – 1 Eylül haftasında 42,5 milyar lira artarak 12,93 trilyon liraya yükselirken, kredi stoku ise 75 milyar liralık genişlemeyle 10,42 trilyon lira oldu. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da yüzde 80,6'ya çıktı. Kur korumalı mevduatlar 20,3 milyar lira daha azalarak 1 Eylül itibariyle 3 trilyon 348 milyar liraya indi.

✓ Vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 25 Ağustos – 1 Eylül haftasında 37,7 milyar lira artarak 2 trilyon 412 milyar liraya kadar tırmandı. Beklenenin aksine (faiz oranlarında yaşanan yükseliş nedeniyle) tüketici kredisi kullanımı azalmıyor. Düşük gelir ve yüksek fiyat artışları kredi kartı borçlarındaki yükselişin sürmesine yol açıyor.

✓ Bankalar, 25 Ağustos – 1 Eylül arasında tüm vadelerdeki TL mevduatın ortalama faizini 4,26 puan artarak yüzde 30,27'ye kadar çıkardılar. Üç ay vadeli mevduatın faizi ise yüzde 37'ye yükseldi. Bankalar, önceki hafta ihtiyaç kredisi faizlerini 6,37 puan artırarak yüzde 57,97'ye kadar taşıdılar.

✓ Tüketici fiyatları ağustosta bir önceki aya göre yüzde 9,09 oranında artarken iki ay üst üste Türkiye yüzde 9'un üzerinde bir aylık enflasyon yaşadı. Aylık enflasyon temmuzda da yüzde 9,45 oranında artmıştı. Yoksulların gelirinin en büyük bölümünü ayırdıkları gıda fiyatlarında ağustosta yüzde 8,48 oranında artış yaşanırken yıllık artış ise yüzde 72,86 oldu. FAO ise dünyada gıda fiyatlarının ağustosta yüzde 2,1, son bir yılda ise yüzde 11,8 oranında düştüğünü açıkladı.

✓ Ağustosta Türk lirası mevduatlar tasarruf sahibine reel olarak yüzde 6,8 oranında zarar ettirdi. TL mevduatlardaki reel erime son altı ayda yüzde 17, son bir yılda ise yüzde 26,7 olarak gerçekleşti.

✓ Borsa İstanbul'da hisse senedi hesabı bulunan yatırımcı sayısı ağustosta 1 milyon 158 bin kişi daha artarak 6 milyon 247 bine yükseldi. Yatırımcı sayısının 6 milyonu aşmasına rağmen borsadaki hisse senetlerinin çok büyük bir bölümü büyük yatırımcıların elinde bulunuyor

REEL SEKTÖR KUR RİSKİNİ ARTIRDI

- Reel sektörün 2017 yılı sonundan buyana küçülme eğiliminde bulunan döviz açığı, hazıranda önceki aya göre 2,4 milyar dolar arttı.
- Merkez Bankasının, finansal kesim dışında faaliyet gösteren firmaların yurt içi finansal kesim ve yurt dışındaki yerleşiklerle olan işlemlerinden doğan kur riskini belirlemek amacıyla hazırladığı istatistiklere göre, hazıranda sektörün döviz varlıkları 4,5 milyar dolar azalarak 167,9 milyar dolara gerilerken, döviz yükümlülükleri ise 2,5 milyar dolar azalarak 251,7 milyar dolar oldu.
- Böylece sektörün mayıs ayında 81,4 milyar dolara kadar gerileyen döviz açığı (kur riski) hazıranda 83,8 milyar dolara kadar yükseldi.
- Mayıs ayından sonra dolar kuru 7 liraya yakın arttı. Dolısıyla reel sektör bu döviz açığı nedeniyle 600 liraya yakın kur zararıyla karşı karşıya kaldı.

DIŞ TİCARET AÇIĞI AĞUSTOSTA 8,9 MİLYAR DOLARA GERİLEDİ

- Türkiye'nin ihracatı ağustosta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,6 oranında artarak 21,6 milyar dolara yükselirken, ithalat yüzde 6,3 oranında azalarak 30,5 milyar dolara geriledi.

- Geçen yıl ağustos ayında 11,3 milyar dolar olan dış ticaret açığı ise yüzde 21,2 oranında daralarak 8,9 milyar dolara indi.
- Ocak-Ağustos döneminde ise ihracat yüzde 0,4 oranında azalarak 164,9 milyar dolara gerilerken, ithalat yüzde 3,5 oranında artarak 247,3 milyar dolara yükseldi.
- Yılın ilk sekiz aylık dönemindeki dış ticaret açığı ise yüzde 12,1 artarak 82,4 milyar dolara çıktı.
- Ağustos sonu itibarıyla son 12 aylık ihracat 253,5 milyar dolar ithalat ise 372 milyar dolar oldu. Temmuzda 120 milyar doları geçen yıllık dış ticaret açığı ise 118,4 milyar dolara indi.
- Dış Ticaret Fiyat Haddi: İthalat fiyatlarında son aylarda yaşanan hızlı gerilemeye rağmen dış ticarete fiyat haddi Türkiye aliyhine işlemeye devam ediyor.
- Temmuzda Türkiye'nin ihracat fiyatları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 2,1 oranında azalırken, ithalat fiyatlarında yüzde 15,7 oranında geriledi. 2015 yılındaki fiyat seviyeleri 100 kabul edilerek oluşturulan ihracat fiyat endeksi 113,6'ya ithalat fiyat endeksi de 126,8'e geriledi. İhracat fiyatları ile ithalat fiyatlarının birbiriyle oranlamasıyla hesaplanan fiyat haddi ise 89,6 olarak gerçekleşti.
- Fiyat haddinin 100 olması ihracat ve ithalat fiyatlarının başa baş, 100'den düşük olması ise ithalat fiyatlarının ihracat fiyatlarına göre daha yüksek oranda arttığına işaret ediyor.

MERKEZ BANKASININ NET REZERVİ -58,5 MİLYAR DOLARA İNDİ

- "Rezerv biriktirip KKM'den çıkmayı hedefleyen" Merkez Bankasının zaten eksi durumda olan net rezervi brüt rezervdeki artışa rağmen geçen hafta da 500 milyon dolara yakın azalarak -58,5 milyar dolara kadar indi.
- Net rezervin azaldığı söz konusu haftada swap yoluyla yapılan borçlanmalar ve IMF'nin tahsis ettiği SDR'lerdeki artış nedeniyle, brüt rezerv 3,3 milyar dolar artarak 120,6 milyar dolar oldu. Brüt rezervin artmasında Bankanın swap yoluyla yaptığı borçlanmaları 2,3 milyar dolar daha artırarak 74,6 milyar dolara çıkarması belirleyici oldu.
- Brüt rezervin 78,7 milyar doları döviz 41,9 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.
- 1 Eylül itibarıyla 115,2 milyar dolarlık dış varlığı (döviz ve altın) bulunan Merkez Bankasının bilançosunda (Hazine ye olan borçları da dahil) 122,7 milyar dolarlık; bilanço dışında ise 74,6 milyar dolarlık swap (Katar, BAE, Çin gibi ülkelerin merkez bankalarına ve yerli bankalara) borcu bulunuyor. Bilanço içerisinde gözüken borçlarda son haftada 1,6 milyar, swap borçlarında ise 2,3 milyar dolarlık artış yaşandı.
- Brüt rezervin yüzde 61,9'u yurt içi ve yurt dışından yapılan swap borçlanmalarından oluşuyor.
- Kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı yükümlülük olarak kabul edilerek hesaplanan net rezerv (eksi) -67,1 milyar dolar olarak gözükyor. Bu tanıma göre net rezervde son haftada 492 milyon dolarlık azalma gözlemlendi.
- Kamunun döviz mevduatı yükümlülük kabul edilmeden hesaplanan net rezerv ise son hafta 481 milyon dolar daha azalarak -58,5 milyar dolara indi.

KREDİ- MEVDUAT: KKM AZALIYOR

- Bankalardaki mevduat 25 Ağustos – 1 Eylül haftasında 42,5 milyar lira artarak 12,93 trilyon liraya yükselirken, kredi stoku ise 75 milyar liralık genişlemeyle 10,42 trilyon lira oldu. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da yüzde 80,6'ya çıktı.
- Kur korumalı mevduatlar 20,3 milyar lira daha azalarak 1 Eylül itibarıyla 3 trilyon 348 milyar liraya indi.
- **Dolarizasyon Oranları:** Bankalarda döviz cinsinden açılan hesaplar söz konusu haftada 211 milyon dolar azalarak 205,9 milyar dolara indi. Bu kapsamdaki gerçek kişilerin döviz mevduatı 762 milyon dolar artarak 127,8 milyar dolara kadar yükseldi. KKM'den çıkan bireysel tasarruf sahiplerinin döviz yöneliminin sürdüğü gözleniyor.
- Yabancı para cinsinden açılan döviz mevduatlarının toplam mevduata oranı, 1 Eylül itibarıyla yüzde 42,3'e çıktı.
- Gerçek kişilerin mevduatlarındaki dolarizasyon oranı ise yüzde 43,9 oldu.

- İstatistiklerde TL olarak gösterilen ancak dövize endeksli olan (son haftalarda fiilen yaşandığı gibi çözüldüğünde dövize giden) KKM'ler de döviz mevduatı sayılarak hesaplanan gerçek dolarizasyon oranı ise 68,2 oldu. Diğer bir ifadeyle gerçek dolarizasyon oranı yüksek kalmaya devam ediyor.
- **Kredi Stoku:** Kredi stoku ise aynı haftada 75,1 milyar lira artarak 10,42 trilyon lira oldu. TL cinsinden kredilerin 48,6 milyar lira arttığı 25 Ağustos – Eylül haftasında döviz kredileri ise 5 milyon dolar arttı.
- Bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı krediler ise 172,9 milyar lira oldu.

VATANDAŞIN BORÇLARI

- Vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 25 Ağustos – 1 Eylül haftasında 37,7 milyar lira artarak 2 trilyon 412 milyar liraya kadar tırmandı. Beklenenin aksine (faiz oranlarında yaşanan yükseliş nedeniyle) tüketici kredisi kullanımı azalmıyor. Düşük gelir ve yüksek fiyat artışları kredi kartı borçlarındaki yükselişin sürmesine yol açıyor.
- Söz konusu haftada tüketici kredilerinde 5 milyar, kredi kartı borç bakiyesinde ise 32,6 milyar liralık artış yaşandı.
- Yıl başından bu yana ise tüketici kredileri yüzde 32 oranında artarak 1 trilyon 479 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 105 oranında artarak 933 milyar liraya yükseldi.
- Bankaların zamanında tahsil edilemediği için icra takibine aldıkları vatandaşlardan olan kredi alacakları ise yılbaşından bu yana 9 milyar liralık artışla 39,3 milyar liraya çıktı. Varlık yönetim şirketlerinin kontrolünde ise 36,6 milyar liralık bir batık tüketici kredisi alacağı bulunuyor.
- Bu arada vatandaşların TOKİ'ye de 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.

FAİZ ORANLARINDA SIÇRAMA

Mevduat Ve Kredi Faizleri

- Merkez Bankasının politika faizini artırması ve KKM'den dönen mevduatın TL mevduata dönüşünün özendirilmesi TL mevduat faizini ve kredi faizlerini artırıyor.
- Bankalar, 25 Ağustos – 1 Eylül arasında tüm vadelerdeki TL mevduatın ortalama faizini 4,26 puan artarak yüzde 30,27'ye kadar çıkardılar. Üç ay vadeli mevduatın faizi ise yüzde 37'ye yükseldi.
- Bankalar, önceki hafta ihtiyaç kredisi faizlerini 6,37 puan artırarak yüzde 57,97'ye kadar taşıdılar. Taşıtlı kredisi faizlerini 1,04 puan düşürerek yüzde 36,66'ya, konut kredilerinin faizini ise 1,24 puan azaltarak yüzde 35,96'ya indirdiler. Bütün bireysel kredilerin ortalama faizi ise 5,57 puan artarak yüzde 50,86 oldu.
- TL ticari kredilerin faizi 5,62 puan artarak yüzde 37,94 oldu. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,62, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,75 oldu. TL Ticari kredi faizlerinde yılbaşından bu yana 23,87 puanlık artış oldu.

Devlet Tahvili Faizleri:

- İkincil piyasada, iki yıl vadeli tahvilin yıllık faizi geçen hafta sonu itibarıyla önceki hafta sonuna göre 2,33 puan artarak yüzde 2,33'e, beş yıl vadelinin faizi 7 puan artarak yüzde 25,55'e, on yıl vadelinin faizi de 4,49 puan artarak yüzde 23,79'a yükseldi.
- Hazinesinin beş yıl vadeli dış borçlanma kağıtlarının (Eurobond) faizi de 8,28 seviyesinde gerçekleşti.
- Türkiye'nin risk primi (CDS) ise önceki haftaya göre yüzde 2,92 oranında artarak 377,82 oldu. CDS 350 olan Türkiye'nin uzun yıllar ortalamasının ve 300 olan aşırı kırılma göstergesinin üzerinde seyretmeye devam ediyor.

ENFLASYON EZMEYE DEVAM EDİYOR

- Tüketici fiyatları ağustosta bir önceki aya göre yüzde 9,09 oranında artarken iki ay üst üste Türkiye yüzde 9'un üzerinde bir aylık enflasyon yaşadı. Aylık enflasyon temmuzda da yüzde 9,45 oranında artmıştı.
- Seçimlerden önce baskılanan döviz kurunun yükselmesi tek adam rejiminin seçimleri kazanabilmek için yaptığı sorumsuz harcamaların yol açtığı parasal genişleme, vergi artışları vatandaşa yüksek enflasyon olarak geri döndü.
- Çalışanların ücretlerine ve emeklilerin aylıklarının 1 Temmuzdan geçerli olmak üzere enflasyon farkından ayrı olarak yapılan zam ilk ayda eridi ve vatandaşların enflasyon alacağı doğdu. Yılın ilk yarısına ilişkin enflasyon

farkından ayrı olarak kamu çalışanlarına toplu sözleşme gereğince yüzde 6, kamu çalışanlarının emeklilerine yüzde 12 ve diğer emeklilere de yüzde 4,3 zam yapılmıştı.

- Ağustosta yıllık enflasyon yüzde 58,94'e kadar yükseldi. Merkez Bankasının daha önce yüzde 58 olarak açıkladığı bu yıl sonu enflasyon tahmini de OVP ile yüzde 65'e çıkarıldı. Ancak gelişmeler bu yılsonunda yıllık enflasyonun yüzde 70'in altında olmayacağına işaret ediyor.

- **Gıda Fiyatları Dünyada Düşüyor Bizde Artıyor:** Yoksulların gelirinin en büyük bölümünü ayırdıkları gıda fiyatlarında ağustosta yüzde 8,48 oranında artış yaşanırken yıllık artış ise yüzde 72,86 oldu. FAO ise dünyada gıda fiyatlarının ağustosta yüzde 2,1, son bir yılda ise yüzde 11,8 oranında düştüğünü açıkladı.

- İstanbul Ticaret Odasının (İTO) İstanbul için hesapladığı ücretliler geçinme endeksi (tüketici fiyatları) ağustosta bir önceki aya göre yüzde 8,79 oranında arttı. Bu oran geçen yıl Ağustosta yüzde 2,29 olmuştu.

- İstanbul'da tüketici fiyatları bu yılın ilk sekiz aylık döneminde toplam yüzde 48,82 arttı, yıllık enflasyon ise yüzde 74,16'ya yükseldi.

DÖVİZ KURU-ALTIN BORSA

- Merkez Bankasının açıkladığı kurlara göre dolar kuru geçen hafta önceki haftaya göre yüzde 0,49 oranında artarak 26,81 TL'ye çıktı, Euro kuru ise yüzde 0,81 oranında gerileyerek 28,70 TL seviyesine indi.

- Dolar kuru yıl başından bu yana yüzde 43,4, Euro kuru ise yüzde 44 oranında arttı. TL'nin yıl başından bu yana değer kaybı dolara karşı yüzde 30,3, Euroya karşı ise yüzde 30,5 oldu.

- 1 Ocak – 9 Eylül 2023 dönemi ortalama dolar kuru ise 21,72 liraya kadar yükseldi.

- Geçen hafta yüzde 0,66 oranında gerileyen gram altın fiyatlarında yıl başından bu yana ise yüzde 51,1 oranında artış yaşandı, Borsa endeksi geçen hafta yüzde 3,34 oranında yükseldi. Borsada yılbaşından bu yana yaşanan yükseliş ise yüzde 51,1 olarak hesaplandı.

- Aylık enflasyonun yüzde 9,09 olarak gerçekleştiği ağustos ayında Türk lirası reel olarak değerlendirildi. TL'nin 2003 yılındaki ortalama değeri 100 kabul edilerek oluşturulan TÜFE bazlı reel kur endeksi ağustosta 7,8 oranında artarak 52,5'e yükseldi. Bu yükselişe rağmen TL'nin reel değeri önceki yılların oldukça altında bulunuyor.

ENFLASYON TÜRK LİRASI TASARRUFLARI ERİTTİ

- Ağustosta Türk lirası mevduatlar tasarruf sahibine reel olarak yüzde 6,8 oranında zarar ettirdi. TL mevduatlardaki reel erime son altı ayda yüzde 17, son bir yılda ise yüzde 26,7 olarak gerçekleşti.

- Türk lirası cinsinden devlet tahvillerinin tasarruflarda yol açtığı reel erime çok daha yüksek gerçekleşti. Tasarruflarını Devlet tahvilinde tutanlar ağustosta aylık bazda yüzde 13,1, son altı ayda yüzde 36,6 ve son bir yılda da yüzde 35,8 oranında reel anlamda zarar ettiler.

- Tasarrufunu dolar olarak değerlendirenler ağustosta reel anlamda yüzde 6,7 zarar ederken, son altı ayda yüzde 10 oranında bir reel getiri sağladılar. Dolar tasarrufçusunun son bir yıllık dönemdeki reel zararı ise yüzde 5,9 oldu.

- Tasarrufunu Euro olarak değerlendirenler de ağustosta reel olarak yüzde 8 zarar ederken, son altı ayda yüzde 12, son bir yılda ise yüzde 1,2 oranında reel getiri elde ettiler.

- Altında da son bir ayda yüzde 7,2 reel zarar oluşurken, son altı ayda yüzde 14,1, son bir yılda da yüzde 3,6 oranında reel kazanç sağlandı.

- Borsa ağustosta yatırımcıya yüzde 7,3, son altı ayda yüzde 17,9 ve son bir yılda yüzde 63,7 oranında reel getiri sağladı.

İCRA DAİRELERİNE YENİ GELEN DOSYA SAYISI YÜZDE 60 ARTTI

- 1 Ocak- 8 Eylül 2023 tarihleri arasında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 59,5 oranında artarak 9 milyon 550 bin oldu.

- Ayrı dönemde, aboneliklerden kaynaklanan icradaki bazı alacaklardan vazgeçilmesinin de etkisiyle 11 milyon 30 bin dosya da sonuçlandı.

- Dolayısıyla UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı 21 milyon 744 bin oldu.

BORSADAKİ YATIRIMCI SAYISI 6 MİLYONU AŞTI

- Borsa İstanbul'da hisse senedi hesabı bulunan yatırımcı sayısı ağustosta 1 milyon 158 bin kişi daha artarak 6 milyon 247 bine yükseldi. Son bir ayda yerli yatırımcı sayısı 1 milyon 156 bin, yabancı yatırımcı sayısı da 3 bin kişi arttı.
- Tasarruf sahipleri, düşük faiz oranları nedeniyle paralarının enflasyon karşısında erimesini önlemek için son aylarda hisse senetlerini tercih ediyor. Hisse senetlerine olan talep bu nedenle artarken, hisse fiyatları da artıyor.
- Yatırımcı sayısının 6 milyonu aşmasına rağmen borsadaki hisse senetlerinin çok büyük bir bölümü büyük yatırımcıların elinde bulunuyor.
- Ağustos sonunda 3 trilyon 928 milyar lira olan Borsadaki hisse senetlerinin 2 trilyon 712 milyar liralık kısmı 6 milyon 224 bin yerli yatırımcıya, 1 trilyon 216 milyar liralık kısmı da 23 bin 660 yabancı yatırımcıya ait bulunuyor.
- Yerli yatırımcılara ait hisse senetlerinin yüzde 85,1'iyani 2 trilyon 308 milyar liralık kısmı 1 milyon lira ve daha fazla değerinde hisse senedi bulunan hesaplarda kontrol ediliyor. Geri kalan 6 milyon 27 bin yatırımcının hisse senetlerinin değeri ise 403 milyar lirada kalıyor.

EMEKLİ SAYISI 15 MİLYONU AŞTI

- Emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili yaş sınırının kaldırılmasıyla çok sayıda vatandaşın emeklilik hakkı elde etmesi, sosyal güvenlik sisteminden (SGK ve özel sandıklar toplamı) emekli (dul ve yetim aylığı alanlar da dahil) sayısının son bir yılda yüzde 10 oranında artarak 15 milyon 315 bin kişiye çıkmasına yol açtı. Aynı nedenle aktif sigortalı sayısı ise yüzde 1,3 oranında azalarak 25 milyon 476 bin kişiye indi.
- Bu gelişme sonucu sosyal güvenlik sistemindeki aktif/pasif oranı da son yılların en düşük değeri olan 1,79'a indi. 2022 yılı sonunda iki aktif sigortalıya karşı sistem bir emekli dosyasına aylık öderken, şimdi 1,76 çalışan bir emekli dosyasına aylık ödüyor.

EKONOMİYE GÜVEN DİPTE

- Ekonomik güven endeksi ağustosta yüzde 5,2 oranında azalarak 94,1'e kadar geriledi.
- 100'ün üzerinde güveni, altında ise güvensizliği gösteren ekonomik güven endeksinin bu kadar azalması tüketicilerin yani vatandaşların güvensizliğinden kaynaklandı. Tüketici güven endeksi ağustosta yüzde 15,1 oranında azalarak 68'e kadar geriledi.
- Ağustosta reel sektör güveni yüzde 0,3, hizmet sektörü güveni yüzde 1,7, perakende sektörü güveni yüzde 0,3, inşaat sektörünün güveni de yüzde 0,8 oranında azaldı.

TARIMDA İTHALAT İHRACATA YAKLAŞTI

- Türkiye'nin bu yılın ilk yedi aylık dönemindeki tarım ürünü ithalatı yüzde 31,1 oranında artarak aynı dönemdeki tarım ihracatına yaklaştı. Geçen yılın ilk yedi aylık döneminde 5,4 milyar dolar olan tarım ürünü dış ticaret fazlası bu yılın aynı döneminde 3,8 milyar dolara geriledi.
- TÜİK'in verilerine göre Türkiye'nin gıda ve canlı hayvan ihracatı bu yıl ocak-temmuz döneminde geçen yılın aynı dönemine göre sadece yüzde 6 oranında artarak 13,8 milyar dolar oldu. Aynı dönemdeki gıda ve canlı hayvan ithalatı ise yüzde 31,1 oranında artarak 10,1 milyar dolara yükseldi.
- İhracatta gözlenen düşük artış canlı hayvan, et ve et ürünleri ile süt ve süt ürünleri ihracatında yaşanan yüksek oranlı azalmalardan kaynaklanırken, ithalat tüm kalemlerde arttı.
- Bu dönemde ithalat canlı hayvanlarda yüzde 535, et ve et ürünlerinde yüzde 80,5, hububat ve hububat ürünlerinde yüzde 30, meyve ve sebze yüzde 40, kahve, çay, kakao ve baharatta yüzde 28,3 artış kaydetti.

BEYAZ EŞYADA ÜRETİM VE İHRACAT AZALDI, İTHALAT VE İÇ SATIŞLAR ARTTI

- Türkiye'nin bu yılın ilk yedi aylık döneminde beyaz eşya üretimi geçen yıla göre yüzde 4,5 oranında azalarak 17 milyon 732 bin adete gerilerken, yurt içi satışlar yüzde 15,2 oranında artarak 5 milyon 611 bine yükseldi.
- Üretimde yaşanan azalma dış talepteki düşüşten kaynaklandı. Bu dönemde ihracat yüzde 15,6 oranında azalarak 12 milyon 233 bine geriledi.
- İç talepteki artış ithalatın da yüzde 81,6 oranında artarak 305 bine çıkmasına yol açtı.

İKTİDAR, VERGİ MÜKELLEFLERİ ARASINDA AYRIMCILIK YAPIYOR.

Vergi harcamaları olarak adlandırılan vergi muafiyeti ve istisnalarının tutarı yılsonuna kadar 1 trilyon TL'ye ulaşacak. İktidar bir yandan deprem harcaması gerekçesiyle halka yeni vergiler salarken diğer yandan bir avuç kişiden alacağı 1 trilyon vergiden vazgeçiyor!

İktidarın vergi mükellefleri arasında yaptığı ayrımcılık ve dar bir gruba sağladığı vergisiz kazanç, vergi muafiyeti ve istisnaların tutarının yılsonunda 934 milyar 321 milyon TL'ye ulaşması, 1 trilyon liraya yaklaşması öngörülüyor. İktidarın uyguladığı politikaların kamu maliyesi ve bütçede en ağır hasarı yaratan kalemlerin başında gelen 'Vergi Harcamaları' vazgeçilen vergi gelirlerini, istisna ve muafiyetleri ifade ediyor. Açıklanan OVP'de bir yandan vergi tabanının genişletilmesi, vergi gelirlerinin artırılması öngörülürken diğer yandan 'vergi harcamalarının azaltılması' farklı yasa, karar ve tebliğlerle sayısı 670'e ulaşan istisna ve muafiyetlerin gözden geçirileceği belirtiliyor.

Yıllar itibarıyla vazgeçilen vergileri, bir avuç kesime sağlanan vergisiz kazanç olanaklarıyla sıfır vergi ve istisnaları gösteren vergi harcamalarının 2023 için öngörülen 934 milyar liralık tutarın 443 milyar lirası alınmayan gelir vergisi muafiyetlerinden oluşuyor.

Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesap sahiplerine sağlanan kur farkı ve faiz geliri stopajdan, gelir vergisinden muaf. KKM hesabına geçen şirketler de aynı olanaktan yararlanarak KKM kazançları için kurumlar vergisi, stopaj ödemiyor. Kurumlar vergisinde vazgeçilen vergi tutarı yılsonunda 280 milyar TL öngörülüyor. Yılsonuna kadar KKM hesaplarına ödenecek kur farkı ve faiz kazancının 700 milyar TL'yi aşması beklenirken bu gelirlerden alınmayan vergiyle birlikte Hazine ve Merkez Bankası'na binen yük 1 trilyon lirayı aşacak.

Vazgeçilen yaklaşık 1 trilyon TL vergiyle yılsonunda 650 milyar TL olarak hedeflenen ancak büyük ihtimalle aşılacak bütçe açığını kapatmak, hazine borçlanmasını azaltmak olanaklı iken, aksine deprem felaketi istismarıyla ek bütçe çıkartılıp, ek vergiler salınıyor.

Milyonlarca insan vergi artışları, zamlar, enflasyonla ezilirken, iktidarın vergi muafiyeti sağladığı bir avuç kesim 1 trilyon TL vergiden kurtuluyor. Ülke bir avuç insan veya şirket için vergi cennetine do nu şu yor.

Çıkartılan kanunlarla İstanbul Finans Merkezi'nde faaliyet gösteren yerli-yabancı şirketler, finans kurumları, çalıştırdıkları personel, Türkiye Varlık Fonu'ndaki şirketler tu m vergilerden muaf.

Ülkenin kalkınması için; istihdam, ihracat, yüksek teknoloji üretim için yatırım yapan, üreten, kazancının vergisini ödeyenlere sağlanan teşviklere, vergi istisnası ve kolaylıklarına kimsenin itirazı yok. Ancak 2022'de paradan para kazanan, ranttan kazanç elde eden, faizden ihya olandan alınmayan, vazgeçilen 335 milyar TL'nin vergi gelirleri içindeki payı yüzde 14 iken bu yıl u çe katlanarak 934 milyar TL'ye çıkmış. **Vazgeçilen vergilerin toplam vergi gelirlerindeki payı ise yüzde 27'ye yükselmiş!**

TUTTURULAMAYAN HEDEFLER SÜREKLİ DEĞİŞİYOR!

Ağustos ayında aylık enflasyon yaklaşık yüzde 10 artarken, yıllık enflasyon yüzde 60'a yaklaştı. OVP'de yüzde 65'e yükseltile 2023 enflasyon hedefi, yılsonunda yine tutmayacak ve yüzde 70'i aşacak. Çekirdek enflasyonun ağustosta yüzde 65'e çıkması gelecek aylarda daha yüksek enflasyonun habercisi!

Yıllardır verileri güvenilmez ve tartışmalı olan TÜİK'in açıkladığı ağustos ayı rakamları, yüksek enflasyon artışına rağmen 'gerçeğe ve makule dönüşü' yansıtıyor. Temmuzda yüzde 9,54 olan aylık enflasyon artışı ağustos ayında aylık yüzde 9,09 olarak açıklandı. Yıllık yüzde 58,94'e yükselen **Tüketici Enflasyonu (TÜFE)** Merkez Bankası'nın (MB) 40 günde üç kez değiştirdiği yılsonu enflasyon hedefini ve **Orta Vadeli Program'da (OVP)** öngörülen 2023 enflasyon hesabını da şimdiden geçersiz hale getirdi. Seçimden bu yana haziran, temmuz, ağustosta üç aylık enflasyon toplamı yüzde 22,5 oldu.

Emekli aylıklarına temmuzda yapılan yüzde 25'lik zammın neredeyse tamamına yakını enflasyonla geri alınırken, memur maaşları ve asgari ücrete yapılan artışların üçte ikiden fazlası da enflasyonla eridi. Temmuzdaki vergi artışları ve zamlarda göz önünde tutulduğunda 16 milyon emekli, 6,5 milyon memur ve memur emeklisi ile 9 milyon asgari ücretlinin gelirleri ve alım güçleri üç ayda eksiye düştü.

Merkez Bankası, temmuzda açıkladığı Enflasyon Raporunda 2023 yılsonu için daha önce yüzde 23 olarak açıkladığı hedefi yüzde 58'e yükseltmişti. Ağustos ayında bu hedef 'üst sınıra' çekilerek yüzde 62'ye yükseltildi. OVP'de de 2023 sonunda enflasyonun yüzde 65 oranında gerçekleşeceği yer aldı. Gerek Merkez Bankası

gerekse OVP hedeflerinin tutması için yılın son 4 ayında enflasyon artışının toplamda 6 puanı geçmemesi gerekiyor.

Oysa akaryakıtta, ulaşım, gıda fiyatlarına geçen ay yapılan ve bu ay da devam eden zamların yansımalarıyla aylık enflasyon artışının yüzde 4-5'in altına inmesi olanaksız ve yılsonunda yüzde 70'i aşan bir enflasyon gerçekleşebilir.

Enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içecekler ve tütün mamulleri ile altın fiyat artışlarının hariç tutulduğu C çekirdek enflasyonunun ağustosta yıllık yüzde 64,85'e ulaşması, eylül ve sonraki aylarda daha hızlı ve yüksek oranlı enflasyon artışlarının yaşanacağını bugünden söylüyor. Aynı zamanda Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi'nin (Yİ-ÜFE) temmuzdan sonra ağustosta da yükselişini sürdürmesi, maliyetlerdeki ÜFE'den enflasyona yansıtacak artışın hızlanacağını işaret ediyor. TÜİK'in temmuz ve ağustosta açıkladığı enflasyon artışlarının 'gerçeğe dönüş' diye nitelendirilerek olumlu karşılanması, TÜİK rakamlarının İTO ve ENAG'ın artış oranlarını aşması, bugüne kadar TÜİK verilerine yönelik güven ve inandırıcılık sorununun haklılığını gösterdi.

Şimdi TÜİK, geriye dönük olarak enflasyon hesaplarını yenileyip güncellemek, düşük açıklanan oranlarla ocak ve temmuzda memur, asgari ücretli, emeklinin maaş zamlarından çalınan farkları kamuoyuna açıklamalıdır. İktidar, bu yolla **milyonlarca kişinin olması gereken gerçek gelirden buharlaştırılan tutarların farkını ara zamlar vermek** mecburiyetindedir!

YÜK PLANDA DA UYGULAMADA DA DAR GELİRLİYE YIKILIYOR!

İktidarın bugüne kadar açıkladığı 18 OVP'de hiçbir hedef tutmadı. Kendi içinde tutarsızlıklar ve çelişkilerle dolu 2024-2026 OVP hedeflerinin nasıl tutturulacağına ilişkin ortada bir plan ve program yok. Maaş zamlarının HEDEF ENFLASYONA göre belirlenmesi, yükün memur, emekli, asgari ücretliye yıkılacağını gösteriyor!

Resmi gazetede yayınlanan 2024-2026 OVP hedefleri 12 yıl önce, 2011'de açıklanan 2023 hedeflerinin de gerisinde kaldı. Bir kez daha tamamı temennilerden ibaret bir OVP ile aynı hedefler yineleniyor. İktidar, bu OVP ile kişi başına milli geliri 2026'da 14 bin 485 dolara çıkartacağını ve Türkiye'nin yüksek gelir grubu ülkeler arasında yer alacağını dile getiriyor.

2026'da 14 bin 485 dolar kişi başı milli gelire Türkiye'yi yüksek gelir grubu ülkeleri arasında yükseltmeyi vaat eden iktidar 2011'de seçim beyannamesinde ilan ettiği ve sonrasında 10'uncu Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 2023 yılı hedefleri olarak resmileştirdiği planda kişi başına 25 bin dolar milli gelir vaat etmişti. 2026'da 300 milyar dolar olarak rekor kıracağı ifade edilen ihracat hedefi 2023 için 500 milyar dolardı. Açıklanan OVP'de 2026'da ilk kez 1,3 trilyon dolar olacağı vaat edilen Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) için 11 yıl önce duyurulan 2023 hedefi 2 trilyon dolar idi. Çok geriye gitmeye gerek olmaksızın geçen yıl açıklanan 2023-2025 OVP hedeflerine bakıldığında, bu yılın enflasyon hedefi yüzde 24,9, 2024 yüzde 13,8 ve 2025'te yüzde 9,9 idi. Şimdi aynı iktidar bu yılsonu için yüzde 65, 2024 için yüzde 33 enflasyon hedeflerken, tek haneli enflasyon için yüzde 8,7 ile üç yıl sonrasını, 2026 sonunu işaret ediyor. 2020'de açıklanan OVP'de ise 2021'de yüzde 9,8, 2022'de yüzde 6 ile tek haneli enflasyon vaat edilirken 2022 sonunda TÜİK'in açıkladığı resmi enflasyon OVP'nin 10 kadını aşarak yüzde 64,47 oldu.

İktidarın 17 Ekim'de TBMM'ye göndereceği 2024 bütçe yasasında da bu hedeflerin yeniden değiştirildiğini veya bazı hedeflerin bu ay ve ekimde ortaya çıkacak ekonomik gelişmelerin yansımalarıyla anlamsız ve geçersiz hale geleceğini görebiliriz.

İktidarın ekonomik yıkımın faturasını önümüzdeki üç yıl boyunca yeni vergiler ve zamlarla halka, çalışanlara, çiftçi ve emeklilere ödeteceği, açıklanan OVP ile açığa çıkıyor.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in memur-emekli maaşlarında ve asgari ücrette yapılacak artışların ve verilecek zam oranlarının hesaplanmasında, bundan böyle 'gerçekleşen değil hedeflenen enflasyonun esas alınacağını' açıklaması bunu gösteriyor.

Yılsonunda yüzde 70'i aşacağı bugünden anlaşılan, ilan edilen OVP'de ise yüzde 65 olarak yer alan 2023 enflasyonuna karşılık, 2024'te hedeflenen enflasyonun yüzde 33 olması nedeniyle yılbaşındaki maaş zamlarında bu oranın esas alınacağı anlamına geliyor.

Buğu ne kadar açıklanan enflasyon hedeflerinin hiçbir zaman tutmadığı apaçık ortada iken, **maaş zamlarında hedeflenen enflasyonun esas alınması**, iktidarın kimseyi enflasyona ezdirmeme vaadini de çürütüyor!

OVP DÜŞÜK BÜYÜME, YÜKSEK İŞSİZLİK, YÜKSEK VERGİ YÜKÜ VE YÜKSEK ENFLASYON VAADEDİYOR

İktidarın Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince Eylül ayının ilk haftasının sonu kadar açıklamak zorunda olduğu Orta Vadeli Program açıklandı.

Program, 2024,02025 ve 2026 yıllarına ilişkin makroekonomik hedeflerin yanı sıra 2023 yılına ilişkin hedef ve tahminlerle ilgili gerçekleşme tahminlerini de içeriyor.

2023 Hedef Ve Gerçekleşme Tahminleri

2023 yılına ilişkin gerçekleşme tahminlerine göre:

-Büyüme: Başlangıçta yüzde 5 olan milli gelir büyüme hızı hedefin 0,6 puan altında kalıp yüzde 4,4 olacak.

(Negatif faiz oranlarına rağmen bu yılın ilk altı aylık döneminde yüzde 3,9 oranında büyüme gerçekleşti. Yılın tamamındaki büyüme hızının yüzde 4,4 olabilmesi için yılın ikinci yarısındaki büyümenin yüzde 4,9'a çıkması gerekiyor. Yılın ikinci yarısında şimdilik yüzde 25'e çıkarılan politika faizi hala negatif reel faize işaret etse de kredi faiz oranları oldukça yükseldi.

Net ihracatın büyümeye katkısı bu yıl negatif seyrediyor. Dolayısıyla yılın

ikinci yarısında ilk yarıya göre daha yüksek bir büyüme beklemek gerçekçi olmayabilir. Cumhurbaşkanı yardımcısı büyüme konusunda turizm gelirlerine güvendiklerini söylemişti.)

-Milli Gelir: Milli gelirden sabit fiyatlarla büyümenin hedefin altında kalmasına rağmen, cari fiyatlarla milli gelirin enflasyon yüzünden tahminden fazla artması ve (Başlangıçta yüzde 38,9 artacağı tahmin ediliyordu. Yüzde 69,8 artacağı anlaşıldı) döviz kurunun özellikle seçim öncesi rezerv satarak baskılanması yüzünden, 867 milyar dolar olması öngörülen dolar cinsinden milli gelirin 1 trilyon 67 milyar liraya çıkacağı tahmin ediliyor.

-Ortalama Dolar Kuru: Başlangıçta 21,52 TL olacağı tahmin edilen 2023 yılı ortalama dolar kurunun 23,88 lira olacağı öngörülüyor.

(Ortalama dolar kuru 1 Ocak – 7 Eylül 2023 tarihleri arasında 21,66 TL olarak gerçekleşti. Ortalama kurun yılın tümü için 23,88 TL'ye çıkabilmesi ise şu sıralar 26,80 TL düzeyinde seyreden dolar kurunun yılsonunda 30,50 TL'ye kadar yükselmesinin öngörüldüğüne işaret ediyor. Not: Bu hesaplamada Merkez Bankası kurunu kullandım. Ancak milli gelir hesaplamalarında ithalat ağırlıklı kur kullanıldığını belirtmem gerekir)

-Enflasyon: Enflasyonun 2023 yılı sonunda yüzde 24,9'a kadar gerileyeceği tahmin ediliyordu. Enflasyonun yüzde 161'lik bir sapmayla bu yıl sonunda yüzde 65 olacağı öngörüldü.

(Merkez Bankası bir süre önce 2023 yılı enflasyon tahminini en düşük yüzde 54 en yüksek de yüzde 62 olmak üzere ortalama yüzde 58 olarak açıklamıştı. Son PPK metninde de yıl sonunda enflasyonun tahminin üst sınırına yakın olacağı ifade ediliyordu. OVP'yle enflasyon tahmini Merkez Bankasının üst sınırının da üzerine çıkarıldı. Bu yılın ilk sekiz ayında yüzde 43,06 enflasyon yaşandı. Yıl sonu enflasyonunun yüzde 65'te kalabilmesi için yılın kalan dört ayında enflasyonun toplam yüzde 15,3'ü geçmemesi gerekiyor. Sadece Temmuz ve Ağustos aylarında yüzde 19,44 enflasyon yaşandığını ve yükselme eğiliminin de devam ettiğini dikkate alırsak yüzde 65 oldukça iyimser kalıyor. 2023 yılının yüzde 70'in üzerinde bir enflasyonla tamamlanacağı gözleniyor.)

2023 YILI PROGRAM HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞME TAHMİNİ

	Hedef	Gerçekleşme Tahmini	Sapma	Sapma
GSYH(Milyar Dolar)	867	1.067	+200	% 23,1
GSYH (Büyüme oranı %)	5,0	4,4	-0,6	
Kişi Başına Gelir (Dolar)	10.071	12.415	+2.344	% 23,3
Ortalama Dolar Kuru (TL)	21,52	23,88	+2,36	%11,0
Yılsonu yıllık enflasyon(%)	24,9	65,0	+40,1	%161,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-22,0	-42,5	+20,5	% 93,2

İhracat (Milyar \$)	265	255	-10	% 3,9
İşsizlik oranı (%)	10,4	10,1	-0,3	

-Cari İşlemler Dengesi: İktidarın kendisinin seçimden sonra "akıl dışı" ilan ettiği Türkiye Ekonomi Programının temel hedeflerinden "biri cari işlemler fazlası vermeye" yönelikti. Bu nedenle de 2022 yılında 48,4 milyar dolar olan cari işlemler açığının 2023 yılında 22 milyar dolara kadar geriletilmesi öngörülmüştü. Ancak yeni OVP ile 2023 yılı cari işlemler açığının 42,5 milyar dolar olacağı öngörüldü.

(Haziran 2023 itibarıyla yıllık cari işlemler açığı 56,5 milyar dolar düzeyinde bulunuyor. Ocak-Haziran 2023 döneminde ise 36,8 milyar dolar açık verilmişti. Cari işlemler açığının 2023 yılının tümünde 42,5 milyar dolara gerilebilmesi için yılın ikinci yarısındaki cari işlemler açığının 5,7 milyar dolarda kalması gerekiyor. Geçen yılın ikinci yarısında 19,7 milyar dolar olan cari işlemler açığının bu yıl yüzde 71 oranında (14 milyar dolar) küçüleceğini gösteren hiçbir işaret bulunmuyor. Dolayısıyla bu yılı Türkiye yine 55-60 milyar dolar arasında bir cari açıkla tamamlayacak.)

-İhracat: 2023 yılı için başlangıçta 265 milyar dolarlık bir ihracat hedefi konulmuştu. İhracatın tahmin edilenden 10 milyar dolar daha az, yani 255 milyar dolar olacağı öngörülmüştü.

(Türkiye'nin bu yıl ihracatı geçen yıla göre az da olsa azalırken, ithalatı ise düşük hızda da olsa artmaya devam ediyor. Yıllık ihracat Ağustos sonu itibarıyla 253,8 milyar dolar civarında seyrediyor.)

-Bütçe Açığı: Başlangıçta 2023 bütçesinin 659,4 milyar lira olarak öngörülen bütçe açığının 1 trilyon 633 milyar lira olarak gerçekleşeceği anlaşılıyor.

Başlangıçta 4,5 trilyon lira olması öngörülen bütçe harcamalarının 6,6 trilyona, 3,8 trilyon lira olan bütçe gelirleri tahmini de 4,9 trilyon liraya çıkarıldı.

2023 YILI BÜTÇE HEDEFLERİ VE GERÇEKLEŞME TAHMİNİ				
	Hedef	Gerçekleşme Tahmini	Sapma	Sapma
Bütçe Harcamaları (Milyar TL)	4.469,6	6.562,6	+2.093,00	% 146,8
Bütçe Gelirleri (Milyar TL)	3.810,1	4.929,7	+1.119,60	% 129,4
Faiz Ödemeleri (Milyar TL)	565,6	646,1	+80,50	% 114,2
Bütçe Açığı (Milyar TL)	-659,4	-1.633,0	+973,60	% 247,6

(Bütçe açığı tahminindeki yüzde 247'lik sapmanın temel gerekçesi olarak deprem harcamaları gösteriliyor. Merkezi yönetim bütçe harcamalarının başlangıca göre 2,1 trilyon lira fazla gerçekleşmesi bekleniyor. Bu artışın 762 milyar liralık kısmı (ek bütçeyle verilen ödenekler de dahil) depremin yapılacağı harcamadan kaynaklanıyor. Dolayısıyla bütçe harcamalarında yaşanacak artışın büyük kısmı (1,3 trilyon lirası diğer harcamalardan kaynaklanıyor. Deprem olmasaydı da bütçe açığı tahminlerin üzerinde olacaktı.)

(Ek bütçeyle 1 trilyon 119 milyar lira eklenmişti. Gelir tahmini de aynı miktarda arttığı için, ek bütçe, başlangıçtaki bütçe açığı hedefini değiştirmemişti. Ancak bir torba kanunla da Cumhurbaşkanına ödenek ekleme yetkisi verilerek gizli bir ek bütçe yapılmıştı. OVP'deki yeni tahminlerden anlaşıldığı kadarıyla Cumhurbaşkanı da 1 trilyon liraya yakın bir tutarda ödenek eklemiş bulunuyor. Açıktaki artışın tamamı da Cumhurbaşkanının eklediği ödenekten kaynaklanıyor.)

AKP'nin 2023 Hedefleri Ve Gerçekleşme Tahminleri

AKP'NİN 2023 HEDEFLERİ (Hayaller ve Gerçekler)		
	2023 Hedefleri Hayaller	OVP(2024-2025) Gerçekler
GSYH	2 Trilyon \$	1 Trilyon 67 milyar \$

Kişi Başına Milli Gelir (\$)	25.000	12.415
İhracat (Milyar \$)	500	255
İşsizlik Oranı (%)	5,0	10,4
Enflasyon Oranı (%)	5,0	65

2024 Hedefleri

OVP'de 2024 yılı için konulan hedef ve öngörülen tahminler ise büyüme hızının bu yıla göre yavaşlayacağı, işsizlik oranının, vergi yükünün artacağı. Enflasyonun da yüksek kalmaya devam edeceğini gösteriyor.

OVP HEDEF VE TAHMİNLERİ (2024-2026)					
	2022	2023	2024	2025	2026
	Gerç.	Ger.Tah	Hedef	Tahmin	Tahmin
Milli Gelir (Milyar TL - Cari Fiyatlarla)	15.012	25.483	41.159	52.942	62.997
Milli Gelir (Milyar Dolar)	906	1.067	1.119	1.205	1.318
Kişi Başına Gelir (Dolar)	10.659	12.415	12.875	13.717	14.855
GSYH Büyüme Hızı (Sabit Fiyatlarla)	5,5	4,4	4,0	4,5	5,0
GSYH Artışı (Cari Fiyatlarla)	107	69,8	61,5	28,6	19,0
Zimni fiyat deflatörü (Yıllık ortalama enflasyon da diyebiliriz)	96,0	62,6	55,3	23,1	13,3
Yıllık Ortalama Dolar Kuru (TL)	16,5695	23,8828	36,7819	43,9353	47,7974
Yıllık Ortalama Dolar Kuru artış (%)		44,1	54,0	19,4	8,8
Enflasyon (TÜFE yıl Sonu)	64,3	65,0	33,0	15,2	8,5
İşsizlik oranı (%)	10,4	10,1	10,3	9,9	9,3
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-48,4	-42,5	-34,7	-31,7	-30
İhracat	254,2	255,0	267,0	283,0	302,0

Büyüme: 2024 yılında milli gelir büyüme hızının yüzde 4'e gerileyeceği öngörülüyor.

(**Türkiye** gibi bir ülke herhangi bir program uygulamasına bile yüzde 4 civarında bir büyüme sağlayabilir. Kaldı ki 2024 yılında deprem harcamaları nedeniyle kamu harcamaları oldukça artacak. Yine çift haneli bir enflasyon devam edecek.)

Milli Gelir: Milli gelirin dolar cinsinden 1 trilyon 167 milyar dolar, kişi başına düşen milli gelirin de 12 bin 875 dolar olacağı tahmin ediliyor.

(Bu tahminlerin gerçekleşmesi, zimni fiyat deflatörü (ortalama enflasyon), büyüme oranı ve döviz kuru gibi değişkenlere bağlı bulunuyor. Milli gelirin 2023 yılında TL cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 61,5 oranında artacağı öngörülüyor. Buna karşılık ortalama dolar kurunun ise yüzde 55,3 oranında artarak 36,78 TL'ye çıkacağı tahminine yer verilmiş.)

Enflasyon: Bu yıl yüzde 65 olacağı öngörülen yılsonu enflasyonunun 2024 yılında yüzde 33'e gerileyeceği tahmin ediliyor. Ancak hem 2023 hem de 2024 yıl sonunda yıllık enflasyonun bu oranların oldukça üzerinde gerçekleşeceği şimdiden görülüyor.

(Enflasyonun nasıl düşürüleceğine ilişkin olarak Merkez Bankasının araç bağımsızlığı dışında programda bir vurgu bulunmuyor. Ancak, seçimden sonraki politikaları Bankanın yerel seçimlere kadar yine yan yollardan gideceğini, enflasyonu gerçekten düşürecek politikalarından, AKP'nin yerel seçimleri

kazanabilmesi için uzak duracağını gösteriyor. Ayrıca, Tayyip Erdoğan'ın bu politikalarından kimseyi dinlemeden her an dönme olasılığı da uygulanacak politikaların etkinliğini azaltıyor. Ayrıca dolar kuru için yüzde 54'lük bir

yıllık ortalama artış tahmini yapılırken enflasyonun yüzde 33'e gerilemesini beklemek tutarsızlık olarak değerlendiriliyor)

İşsizlik: Yıllardır çift haneli olarak seyreden işsizlik oranının (yıllık ortalama) bu yıl yüzde 10,1 olacağı ve gelecek yıl yüzde 10,4'e yükseleceği tahmin ediliyor.

Gerçek işsizlik ise yüzde 20'nin üzerinde seyrediyor.

OVP (2024-2026) Merkezi Yönetim Bütçe Tahmin Ve Hedefleri

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE TAHMİNLERİ (Milyar TL)					
	2022	2023	2024	2025	2026
	Gerç.	Gerç. Tah	Hedef	Tahmin	Tahmin
Bütçe Giderleri	2.941	6.563	11.089	12.715	14.813
Faiz Dışı Bütçe Giderleri	2.631	5.917	9.835	10.906	12.518
<i>(Deprem Harcamaları)</i>		762	1.062	566	380
Faiz Giderleri	311	646	1.254	1.809	2.295
Bütçe Gelirleri	2.802	4.930	8.437	10.891	12.986
Vergi Gelirleri	2.741	4.271	7.408	9.523	11.350
Vergi Dışı Gelirler	2.353	659	1.029	1.367	1.636
Bütçe Dengesi	-139	-1.633	-2.652	-1.824	-1.827
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	172	-987	-1.398	-15	468
Önceki yıla göre artış oranları (%)					
	2022	2023	2024	2025	2026
Bütçe Giderleri	83,43	123,1	69,0	14,7	16,5
Faiz Dışı Bütçe Giderleri	84,90	124,9	66,2	10,9	14,8
<i>(Deprem Harcamaları)</i>			39,4	-46,7	-32,9
Faiz Giderleri	71,91	107,8	94,1	44,3	26,8
Bütçe Gelirleri	100,91	75,9	71,1	29,1	19,2
Vergi Gelirleri	102,00	55,8	73,5	28,6	19,2
Vergi Dışı Gelirler	94,50	-72,0	56,2	32,8	19,7
Bütçe Dengesi	-30,99	1074,2	62,4	-31,2	0,1
Faiz Dışı Bütçe Dengesi			41,7	-98,9	
	2022	2023	2024	2025	2026
Deprem Harcamalarının Bütçe Harcamaları İçindeki Payı (%)		11,6	9,6	4,5	2,6
Faiz Ödemelerinin Bütçe Harcamaları İçerisindeki Payı (%)	10,6	9,8	11,3	14,2	15,5
Deprem Harcamaları Hariç Faizin Bütçe Harcamalarındaki Payı(%)	10,6	11,1	12,5	14,9	15,9

Deprem Harcamaları/Bütçe Açığı (%)		46,7	40,0	31,0	20,8
------------------------------------	--	------	------	------	------

ORTA VADELİ PROGRAMDA ÇALIŞMA YAŞAMI VE SOSYAL GÜVENLİK HAKKI

Orta vadeli program (OVP); iş güvencesi, kamusal emeklilik hakkı ve kıdem tazminatını ortadan kaldıracak düzenlemeler içermektedir. Program özellikle tamamlayıcı emeklilik sistemi ile kıdem tazminatı hakkının ortadan kaldırılması ve esnek çalışma uygulamalarının yaygınlaştırılması ile iş güvencesinin ortadan kaldırılması gündeme gelecektir.

Orta vadeli programda esnek çalışma

Programın makro ekonomik hedefler ve politikalar kısmının istihdam başlığı altında; esnek çalışma biçimlerinin mevcut iş kanunu ile uyumlu hale getirilmesi ve iş dünyasının talep ve istekleri doğrultusunda yeniden şekillendirilmesinden bahsedilmektedir. Orta vadeli programda esnek çalışma biçimlerinin yeniden ele alınıp yaygınlaştırılması şu şekilde ifade edilmiştir:

“ Uzaktan, kısmi ve geçici süreli çalışma ile platform çalışması gibi yeni nesil esnek çalışma modellerinde yaşanan gelişmeler doğrultusunda iş dünyasının ihtiyaçları ve iş-özel yaşam dengesi gözetilerek mevzuat düzenlemeleri hızlı ve etkili bir biçimde hayata geçirilecektir”. (Orta vadeli program sayfa 23 16.madde)

“ İş Kanunu’nda sosyal taraflarla diyalog halinde yapılacak değişiklikler ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek ikincil mevzuat çalışmaları ile işgücü piyasalarında güvenceli esneklik sağlanacaktır”. (Orta vadeli program sayfa 23 17.madde).

Mevcut 4857 sayılı iş hukukunda esnek çalışma biçimleri yaygın bir şekilde yer almaktadır. Esnek çalışma biçimleri; **kısmi süreli çalışma, belirli süreli çalışma, özel istihdam büroları aracılığıyla geçici süreli çalışma, uzaktan çalışma, çağrı üzerine çalışma şeklinde sıralanabilir.**

Çalışma yaşamında esneklik ve güvence birbirine zıt kavramlardır. Esnek çalışmanın yaygınlaşması ile güvenceli çalışma hakkından bahsedilemez. Esnek çalışma biçimlerinin mevcut iş hukukunda yaygın ve farklı biçimlerle yer alması kanunun işçilerden çok işverenleri koruyan bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca 2020 yılında iktidarın 18-25 yaş arası işçilerin belirli iş sözleşmesi ile güvencesiz çalıştırılmasını ön gören yasa tepkiler üzerine geri çekilmişti. Orta vadeli program ile hedeflenen yine belirli iş sözleşmesine dayalı, geçici ve güvencesiz çalışma biçimlerini kalıcı bir şekilde çalışma hayatında baskın hale getirilmesidir.

Esnek çalışma; iş güvencesinin olmadığı, belirli süre ve aralıklarla istihdam olanağı sağlanan, örgütlenme ve toplu pazarlık hakkını ortadan kaldıran güvencesiz bir istihdam biçimidir. Ayrıca esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaşması, ucuz iş gücünün daha fazla ucuzlaştırılması ve ücretlerin daha fazla baskılanmasını da beraberinde getirecektir. İktidarın bu program ile hedeflediği tam da budur. İhracata dayalı büyümeyi ekonomik hedef olarak önüne koyan iktidar, uluslararası rekabeti iş verenlerin de isteği ile iş gücü maliyetlerini daha fazla aşağı çekmek isteyecektir.

Esnek çalıştırılmanın yaygınlaştırılmasına karşı işçileri tamamen güvenceye kavuşturan ve içerisinde yer alan esnek çalışma biçimlerini de ortadan kaldıran yeni bir iş hukukunun oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Bununla birlikte örgütlenme ve toplu pazarlık hakkının önünde yer alan engellerin ortadan kaldırıldığı yeni bir sendikalar yasasının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Orta vadeli programda esnek çalışmanın istihdam kısmında yer alması da ayrıca dikkat çekicidir. Programda yıllık 909 bin istihdam hedefi ve kademli olarak işsizliğin yüzde 9,3 ile tek haneye indirilmesi ön görülmektedir. Esnek çalıştırılmanın yaygınlaştırılması işsizliği azaltmak bir yana daha fazla arttıracaktır. Çünkü esnek çalışma işçilere zaten iş güvencesi sağlamadığı gibi işin belirli süreler ve mekanlarla kısıtlanmasını beraberinden getireceğinden işsizliği kalıcı olarak çözmeyecek ve aksine arttıracaktır. **Kısacası esnek çalışma ile iktidarın hedeflediği güvencesiz ve ucuz işçiliktir.**

Orta vadeli programda sosyal güvenlik ve kıdem tazminatı hakkı

Orta vadeli programda yer alan ifadeler sosyal güvenlik sisteminin piyasalaştırılması ile kamusal emeklilik sisteminin adım adım ortadan kaldırılması tehlikesini beraberinde getireceği gibi mevcut kıdem tazminatı hakkının da ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir.

Orta vadeli programın finansal istikrar ve kamu maliyesi başlıkları altında bu ifadeler şu şekilde belirtilmiştir;

“Otomatik Katılım Sisteminin (OKS) işverenlerin de katkısı ile ikinci basamak emeklilik sistemine dönüşeceği tamamlayıcı emeklilik sistemi kurulacaktır” (Orta vadeli program sayfa 29 21. madde)

“Tamamlayıcı Uzun Süreli Bakım Sigortası” ihdas edilecektir”. (Orta vadeli program sayfa 29 22.madde)

Öncelikle tamamlayıcı emeklilik sisteminin devreye sokulması ve kıdem tazminatının da bu sisteme entegre etme girişimi yeni değildir. 2020 yılında **“yeni ekonomik program ”** adı altında dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak tarafından açıklanmış ve 2022 yılında hayata geçirilmesi hedeflenmişti.

Tamamlayıcı emeklilik sistemi tıpkı bireysel emeklilik sistemi gibi bir emeklilik sistemi değildir. Bireysel emeklilik sistemi daha çok bireysel tasarruf sistemi iken tamamlayıcı emeklilik sistemi bireysel emeklilik sisteminin yeniden yapılmış ve ikinci bir özel emeklilik sistemidir. Lakin bu sistemde ikinci emeklilik müjdesi denilen şey ise kıdem tazminatı hakkının mevcut haline son verilerek kaldırılmasıdır.

2020 yılında tamamlayıcı emeklilik sistemine kıdem tazminatının entegre edilmesi ön görülmüştü. Bu durumda mevcut kıdem hakkı ortadan kaldırılarak, işçilere emekli olduklarında aylık ödeme şeklinde yapılacaktır.

Bir başka deyişle tamamlayıcı emeklilik sistemi ile kıdem tazminatı; işçinin işten ayrıldığında her bir yıl çalışma karşılığına denk gelen toplu ödeme şeklinde olmayacak, işçilere emekli olduklarında toplu ödeme olarak sistemde biriken paranın sadece yüzde 25’i ödenecek, geri kalan kısmı ise aylık olarak ödenecektir. Yani kıdem hakkı ortadan kaldırılacaktır.

İşçiler bu sistemde emeklilik dışında kıdem tazminatını alabilmeleri ev almaları, evlenmeleri veya uzun süre hastanede tedavi gerektiren bir hastalığa yakalanmaları halinde mümkün olacaktır. Geçmişte Güney Kore modeli olarak da adlandırılan sistemin özü bu şekildedir.

Tamamlayıcı emeklilik sistemi bu haliyle mevcut kamusal emeklilik sisteminin ortadan kaldırılması ve piyasalaşması anlamına gelmektedir. İkinci bir emeklilik maaşı olarak lanse ettirilen durum gasp edilen kıdem hakkının aylık olarak ödenmesinden başka bir şey değildir.

Bu durumda Anayasa’nın 60.maddesinde belirtilen kamusal emeklilik ve sosyal güvenlik hakkı, bireysel bir sigorta prim sistemine dönüştürülmekte ve iktidarın anayasal sorumluluğunun dışına itilmektedir. Kısacası emeklilik hakkı kamusal niteliğinden arındırılarak, özelleştirilen ve bireyselleştirilen bir sisteme dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Finansal istikrar başlığı adı altında hedeflenen; işçilerin kıdem tazminatının gasp edilmesi ve emeklilik hakkının adım adım piyasalaştırılması girişimidir.

Değerlendirme

Orta vadeli programda yer alan esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaşması yeni bir tartışma konusu değildir. Güvencesiz, geçici ve ucuz iş gücüne dayanan bu çalışma biçiminin yaygınlaşması ve iş kanununda geçmişte yapılan düzenlemelerle kalıcı hale getirilmesi 2012 yılında iktidarın gündeme getirdiği **“ulusal istihdam stratejisinin”** devamı niteliğindedir.

Yine mevcut kıdem hakkının önce fona devri daha sonra da tamamlayıcı emeklilik sistemi ile ortadan kaldırma girişimi yine AKP iktidarı döneminde defalarca gündeme gelmiştir. AKP, mevcut sosyal güvenlik sistemi içerisinde emekli aylıklarını ve kıdem tazminatı hakkını bir yük olarak görmektedir. AKP kendi döneminde yasalaşan 5510 sayılı yasa ile mevcut emekli aylıklarını asgari seviyeye indirmişti. AKP, düşük emekli aylıkları ile ilgili sorunu çözmek yerine mevcut kıdem hakkını aylık ödemelere bölerek emekli aylıklarını arttırmayı hedeflemektedir. Kısacası AKP iktidarının orta vadedeki hedefi; güvencesiz emek, düşük emekli aylıklarının kıdem tazminatı hakkının gasp edilerek telafisi, ucuz ve örgütsüz iş gücünün daha fazla yaygınlaşması yönündedir.

Bu bakımdan;

Orta vadeli programda değinilen belirli yani geçici iş sözleşmesine dayanan esnek çalışma biçimlerine karşı; güvenceli çalışma biçimleri savunulmalıdır. İşçileri işveren karşısında koruyacak yeni temel bir iş güvencesi kanunu hayata geçirilmelidir.

Sendika ve toplu örgütlenme hakkının önünde yer alan işkolu baraj sistemine son verilmelidir. Örgütlenme ve toplu pazarlık hakkının önünü açan yeni bir sendikalar yasası gündeme getirilmelidir.

Kıdem tazminatının bu haliyle gasp edilmesinin önüne geçilmelidir.

Emeklilik sisteminin piyasalaştırılmasına karşın kamusal emeklilik sisteminin güçlendirilmesi savunulmalıdır.

Aylık bağlama oranları eski düzeye çekilmeli, güncelleme katsayısında milli gelir artışının tümü dikkate alınmalıdır.

Emekli aylıkları arasındaki farkın kapatılması adına intibak yasası sıklıkla gündeme getirilmelidir.

2000 sonrası işe girenler için kademeli emeklilik hakkı sağlanmalıdır.

İşsizlik sigorta fonunun işverenlere desteği kesilmeli, fonun mali yapısı sadece işçiler adına kullanılması gündeme getirilmelidir.

OVP, IMF'YE VERİLEN NİYET MEKTUBUDUR

2024-2026 Orta Vadeli Program (OVP), IMF'ye verilen 'Niyet Mektubu'dur. Küresel sermaye ve IMF'nin isteklerinin yazıldığı bir metindir. OVP'ye eklenen 'Yapısal Reformlar' listesi IMF ve küresel sermayeye güvence taahhüdüdür. IMF'nin 'ikizi' Dünya Bankası'nın OVP ile eş zamanlı yeni kredi-borç paketi açıklaması siyasi-ekonomik tavizlere boyun eğildiğinin işaretidir!

İlki 2006'da uygulamaya konulan üç yıllık OVP'lerin 19'uncusu geçen hafta Cumhurbaşkanı tarafından açıklandı. OVP'yi ve hedeflerini bizzat kendisi açıklayan Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan, içeride ve dışarıda pik noktaya ulaşan iktidara ve ekonomi politikalarına güvensizliğin siyasi çaresizliği içinde 'şahsi kefaletini' OVP'nin arkasına koymak zorunda kaldı. 2018'de siyasi rejim değişikliği ve 'Tek Adam' yönetimine geçiş sonrası adı **Yeni Ekonomi Modeli (YEM)** ve **Yeni Ekonomi Programı (YEP)** olarak değiştirilen OVP'nin tamamlayıcısı niteliğindeki Orta Vadeli Mali Program (OVMP) da kaldırılarak OVP ile bütçe ve maliye politikalarının paralellliği yok edildi. Maliye politikalarında, bütçede, kamu kaynaklarının kullanımında 'keyfilik' sürecine geçildi. YEP ve YEM döneminde yaşanan kur krizleri, TL'deki hızlı değer kayıpları, uygulamadaki tutarsızlıklar Hazine ve Maliye Bakanının istifasıyla sonuçlandı.

2021 Eylül'ünde **Milli Ekonomi Modeli (MEM)** veya **Türkiye Ekonomi Modeli (TEM)** adı altında nas teziyle faiz indirimi sürecine geçildi. Bu dönemde politika faizi yüzde 19'dan 8,5'a kadar düşürülürken, enflasyon yüzde 19'dan yüzde 84'e, dolar kuru 8,70 TL'den 19 TL'ye fırladı. 'Ben iktidarda olduğum sürece faiz artışına izin vermem' diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, üç ayda yüzde 25'e yükseltilecek politika faizine onay verdiği gibi OVP'de de faiz artışlarına devam edileceğini tüm dünyaya ilan etti. 2006'dan bu yana açıklanan 18 OVP'de olmayan, ancak ilk kez 19'uncu OVP'de (2024-2026) 7 ana başlık altında önümüzdeki üç yılda atılacak-yapılacak 38 adımı, çıkarılacak yasa, Cumhurbaşkanlığı kararı, Merkez Bankası ve Hazine Tebliğleri vb. içeren bir **'Yapısal Reformlar'** listesine yer verilmesi IMF'ye 'niyet mektubu' olarak görülmelidir. IMF'nin 'ikizi' ve yan kuruluşu olan Dünya Bankası'nın (DB) OVP ile eş zamanlı 'yapısal ve rasyonel politikaları desteklemek' için üç yılda Türkiye'ye vereceği 17 milyar dolar kredi, borç, kamu-özel sektör yatırımlarına finansman desteğini 18 milyar dolar artışla 35 milyar dolara yükselteceğini açıklaması da dolaylı bir IMF mutabakatıdır.

İktidar muhtemelen IMF'e yönelik kamuoyu alerjisiyle, siyasi geri adımını Dünya Bankası üzerinden gizleme pazarlığı yapıyor. Dünya Bankası'nın kredi-borç koşullarının siyasi ve ekonomik tavizler içerdiği, özellikle tarım, gıda, ilaç, teknoloji ve sınai bağımlılık vb. açılardan küresel sermaye ve tekellerin çıkarına bağlayıcı taahhütler talep ettiği, IMF ile paralel politikalar yürüttüğü biliniyor.

Orta Vadeli Program'da (OVP) 2026 sonunda AB'nin Maastricht Ekonomi Kriterleri'ne ulaşılacağı vaat ediliyor. AB'nin insan hakları, hukuk ve demokrasiyi içeren **Kopenhag Kriterleri'**nden ise söz edilmiyor. Bu, hukuki bağlayıcılığı olmayan OVP'de bir Cumhurbaşkanı kararıyla sürecin sonlandırılması ihtimalinin de varlığını göstermektedir!

KISA VADELİ DIŞ BORÇTA YENİ REKOR

Vadesine 1 yıldan az kalan dış borç stoku 210 milyar doları aşarak yeni rekor seviyeye yükseldi. Bir önceki rekor, 207,3 milyar dolar ile Mayıs ayında kaydedilmişti

Haziranda 206,2 milyar dolar olan kısa vadeli dış borç Temmuzda 210 milyar dolara yükselerek yeni rekor seviyeye ulaştı. Bir önceki rekor, 207,3 milyar dolar ile Mayıs ayında kaydedilmişti

Merkez Bankası'nın (TCMB) verilerine göre, 2023 Temmuz sonu itibarıyla orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış dış borç verisi kullanılarak hesaplanan kalan vadeye göre kısa vadeli dış borç stoku 210 milyar dolara çıktı.

Temmuz sonu itibarıyla kısa vadeli dış borç stoku ise 2022 yıl sonuna göre yüzde 11,2 oranında artışla 165,8 milyar dolara yükseldi.

Bu dönemde, bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku yüzde 4 oranında artarak 64,8 milyar dolar olurken, diğer sektörlerin kısa vadeli dış borç stoku yüzde 1,1 oranında artarak 54,6 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

TL Mevduatta Sınırlı Artış

Söz konusu stokun 16,7 milyar dolarlık kısmı, Türkiye'de yerleşik bankaların ve özel sektörün yurt dışı şubeleri ile iştiraklere olan borçlarından oluştu.

Borçlu bazında değerlendirildiğinde, toplam stok içinde kamu sektörünün yüzde 19,9, Merkez Bankası'nın yüzde 22,1, özel sektörün ise yüzde 58 oranında paya sahip olduğu gözlemlendi.

Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler, 2022 yıl sonuna göre yüzde 7,9 oranında artarak 11,6 milyar dolar oldu.

Banka hariç yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı yüzde 4,4 oranında azalarak 20,7 milyar dolar, yurt dışı yerleşik bankaların mevduatı da yüzde 12,9 oranında artışla 19 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Ayrıca, yurt dışı yerleşiklerin TL cinsinden mevduatları geçen yıl sonuna göre yüzde 3,2 oranında artışla 13,6 milyar dolara çıktı.

Kamunun Borcu Yüzde 10,8 Arttı

Diğer sektörler altında yer alan ithalat borçları, 2022 yıl sonuna göre yüzde 0,5 oranında azalarak 48,5 milyar dolar oldu.

Borçlu bazında incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün kısa vadeli borcu 2022 yıl sonuna göre yüzde 10,8 oranında artarak 32 milyar dolar olurken, özel sektörün kısa vadeli dış borcu yüzde 0,0 oranında azalarak 87,4 milyar ABD doları oldu.

Alacaklı bazında incelendiğinde, özel alacaklılar başlığı altındaki parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar yıl sonuna göre yüzde 23,6 oranında artarak 91,9 milyar dolar, parasal olmayan kuruluşlara olan borçlar yüzde 1,7 oranında azalarak 72,8 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

Yüzde 48,4'ü Dolar Cinsinden

2022 yıl sonunda 676 milyon ABD doları olan kısa vadeli tahvil ihraçları, 2023 Temmuz sonu itibarıyla 914 milyon dolar oldu.

Aynı dönemde resmi alacaklılara olan kısa vadeli borçlar 236 milyon ABD doları olarak gerçekleşti.

2023 Temmuz sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun döviz kompozisyonu yüzde 48,4'ü ABD doları, yüzde 25,2'si Euro, yüzde 9,1'i TL ve yüzde 17,3'ü diğer döviz cinslerinden oluştu.

ZAMLAR NEFES ALDIRMIYOR

Seçim sonrası başlayan zam yağmuru ay sonunu zor getiren halka nefes aldirmiyor. Motorin, çay ve ekmege yeni zamlar geldi. Çay 3 ayda yüzde 88 zamlandı, motorinin litre fiyatı 40 TL'yi geçti. İğdir'da ekmek 6,5 TL oldu.

Çaya dün yüzde 15 zam yapıldı. Yaş çay alım fiyatının 11,3 TL olarak açıklandığı 3 Mayıs'tan sonra 97 günde yapılan zam oranı yüzde 88,2'yi buldu. Yaş çay alım fiyatının yerinde saydığına dikkat çeken SOL parti Rize İl Başkanı Ahmet Haşim Parlak, "Üreticinin emeği sermayeye peşkeş çekildi, tüketici yüksek fiyatına mahkûm edildi" dedi. Parlak, "Çay üreticisinin hakkı verilsin" çağrısı yaptı.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (Çaykur), çay fiyatlarına ardi ardına zam yapmaya devam ediyor. Çaya 8 Haziran'da yüzde 43-45 aralığında, 14 Temmuz'da yüzde 9,8 oranında ve 15 Ağustos'ta yüzde 5 oranında zam yapan Çaykur, dün sabah itibarıyla yüzde 15 oranında bir zam daha yaptı.

Son Zamla 141 TL Oldu

Çaykur'un en çok tüketilen markası Tiryaki'nin kilogram perakende fiyatı, haziran başında yapılan zam sonrası 97,8 TL'den 141,5 TL'ye çıkmıştı. Bu ürünün fiyatı son zamla birlikte 187,1 TL'ye çıkmış oldu. Böylece seçimlerden önce 10 ay boyunca yeni zamma gitmeyen Çaykur, seçimlerden sonraki 3 ayda dört kez zam yaparak çay fiyatlarında yüzde 88'i aşan oranında artış yapmış oldu. Sektör kaynakları, akaryakıt fiyatları başta olmak üzere artan maliyetleri zamma gerekçe olarak gösterdi. Bir sektör temsilcisi, "Zam yapılmısaydı hem Çaykur hem özel sektör zarar edecekti. Seçimlere kadar hiç zam yapılmaması piyasayı zora soktu. Artan

maliyetler nedeniyle zarar edilmemesi için sene sonuna kadar her ay yüzde 10'luk zam beklentisi hakim" diye konuştu.

Üreticinin Hakkını Verin

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 3 Mayıs tarihinde Rize'de gerçekleştirdiği mitingde yaş çay alım fiyatını 11 TL 30 kuruş olarak açıklamıştı. Kuru çay fiyatları yapılan zamlarla ikiye katlanırken, yaş çay alım fiyatları yerinde sayıyor. Kuru çay sürekli zamlanırken, yaş çay alım fiyatlarının sabit kalmasına tepki gösteren SOL Parti Rize İl Başkanı Ahmet Haşim Parlak, şu ifadeleri kullandı: "11 lira 30 kuruşluk alım fiyatı açıklandıktan bu yana, kuruçay satış fiyatlarına 4 kez zam yapılarak ortalama yüzde 88 artış yapıldı. Bu duruma rağmen yaş çay üreticisi hem teslim ettiği ürünler hem de şimdilerde devam eden 3'üncü sürgün döneminde önceden açıklanmış olan 11 lira 30 kuruş sabit yaş çay fiyatına mahkûm edilmiştir. Geçmiş yıllarda özel sektöre düşük fiyatla torbalı çay satarak üreticinin emeği sermayeye peşkeş çekilirken, bu sefer başka bir yol bulunarak, yüksek fiyat artışları ile yine özel sektöre yem edilmiştir. Yaş çay üreticisinin emeğinin karşılığı verilmemiş, tüketici yüksek Kuruçay fiyatına mahkûm edilmiş, kazanan bir kez daha sermaye olmuştur."

Üreticilerin artan hayat pahalılığı karşısında yaş çay alım fiyatlarında iyileştirme beklediğini kaydeden Parlak, "Yaş çay üreticisinin emeğinin hakkı verilsin" dedi.

Motorine Zam: 40 TL'yi Aştı

Seçim sonrası döviz kuru ve vergi artışlarıyla başlayan zam yağmuru devam ediyor. Motorinin litre fiyatına 2 TL zam geliyor. Zamlarla birlikte motorinin litre fiyatı yaklaşık olarak İstanbul'da 40 TL'ye, Ankara'da 40,54 TL'ye, İzmir'de 40,71 TL'ye yükselecek. Böylece motorinin litresinde ilk kez 40 lira eşiği aşılmış olacak. 14 Mayıs'taki seçim öncesinde litre fiyatı İstanbul'da benzinde 19,81 TL; motorinde 18,58 TL civarındaydı. Seçim sonrasında geçen yaklaşık üç ayda zam oranı motorinde yüzde 105'i aştı. Seçim öncesinde döviz kurlarını rezerv satarak tutan ve vergi indirimleri yapan hükümet, seçimin hemen ardından kuru yükseltmiş ve tarihi vergi zamları yapmıştı. Aralık 2021'de 10 TL'yi aşarak ilk kez çift haneyi gören akaryakıt fiyatları, sadece 21 ayda dörde katlanarak 40 TL'yi aşmış olacak.

İğdir'da Ekmek 6,5 TL'ye Çıktı

İğdir'da 4,5 lira olan 200 gram ekmeğin, 2 TL'lik artışla 6,5 liraya yükseldi. İğdirlılar dün sabaha zamlı uyanı. Fırından alışveriş yapan müşterilerden biri "Güne zamlı başladık, sabah ev sahibi aradı kiraya zam yaptı. İkinci müjde de ekmeğin zammıyla geldi 4 lira 50 kuruş olan ekmeğin, 6 lira 50 kuruş oldu. 2 TL zam geldi. Yetkililer artık bu zamları durdursunlar artık geçinemiyoruz zor durumdayız" dedi. Fırıncı Mehmet Erpen ise "Evet zam geldi. Çünkü her şeye malzemelere zam geliyor. Unlar pahalı maya pahalı elamanlar, kurtarmıyor. 6 lira 50 kuruş o kadar fazla değil. Kurtarmıyor, nakliyeye zam geliyor, mazota zam geliyor şu anda 6,5 TL'ye sattığımız ekmeğin kurtarmıyor ama ne yapacaksın mecburen fiyatlar böyle devam ederse yine artacak fiyatlar" diye konuştu.

DIŞ GÜÇLER SENARYOSU TUTMADI, 'PSİKOLOJİK' SÖYLEMİ BAŞLADI!

Cumhurbaşkanı Erdoğan ekonomideki sorunların nedeninin 'iktisadi değil siyasi oyunların ürünü olduğunu' söylemişti. Dış güçler senaryosu tutmadı. Şimdi başta enflasyon olmak üzere ekonomik sorunların nedeninin 'psikolojik' olduğunu dile getiren Erdoğan, halkın ekonomideki güzellikleri algılayamadığını öne sürüyor!

Bundan iki hafta önceki bir toplantıda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan 'Ekonomide yaşadığımız sıkıntıların çok önemli kısmı iktisadi değil, siyasi saikle hayata geçirilen oyunların ürünüydü' demişti. Geçen hafta ise bir yandan Orta Vadeli Program (OVP) ile şahlanmış dönemine girileceğini iddia ederken diğer yandan da enflasyon ve hayat pahalılığının, ekonomik sorunların temelinde yatan nedenlerin 'ekonomik değil psikolojik' olduğunu ortaya attı. Artık yıllardır yineledikleri 'Türkiye ekonomisine diz çöktürmek isteyen dış güçler' senaryosunun tutmadığını, alıcısının olmadığını fark edince yeni gerekçeler üretiyorlar. Öyle ki 'sorun ekonomik değil psikolojik' tezine göre; hiçbir şeyin fiyatı artmadığı, her şey birbirinden ucuz olduğu halde, insanların cüzdandan para taşıdığı halde 'psikolojik' nedenlerle her şeyin zamlandığını, fiyatının arttığını, hayatın pahalılandığını düşünüyorlar. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı Erdoğan'a göre toplumda kitlesel bir psikolojik bozulma, ruhsal sarsıntı ve yaygın şizofreni söz konusu. Ekonomiyi bozan, olmayan sorunların varmış gibi algılanmasına yol açarak 'psikolojik bozukluğa' neden olan faillerin başında Türkiye siyasetindeki 'kifayetsiz ve muhteris iklim' geliyor. Ancak burada ülkenin yöneticisi, siyasi iktidarın tek temsilcisi olarak kendisinin hiçbir suçu yok. Tüm suçlu ve sorumlu muhalefetteki siyasetlerin yaşattığı 'kifayetsiz ve muhteris iklim'.

Ülkenin önde gelen iktisatçıları, faizde nas inadından, Kur Korumalı Mevduata, TÜİK verilerinin güvenilmezliğinden enflasyon hesabının tutarsızlığına kadar iktidarın yanlışlarını defalarca dile getirdiler.

Yanlıştan dönülmesi çağrılarını yaptılar. Anayasa hukukçuları, yargı bağımsızlığı olmadan düşünce ve ifade özgürlüğü sağlanmadan ülkeye sermaye ve yatırımcı gelmeyeceğini, önüne geleni hain-terörist diye hapse tıkmamanın ülkenin saygınlığını ve ekonomisini çökerteceğini dile getirdiler. Şimdi ülkenin hayrına fikirler ortaya koyan 'aydınların azlığından' yakınan Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu insanları hedef gösterdi, hain-terörist-gayri milli ilan etti. Alternatif enflasyon hesabı yapan bağımsız akademisyenlere art arda davalar açıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'a göre ekonomik sorunların temelinde yatan 'psikolojik' sorunlardan birisi de 'fahiş fiyatlar talep edip enflasyonla mücadeleyi engelleyenlerden' kaynaklanıyor. İktidarları boyunca fahiş fiyatla mücadele komisyonu kuran, milyonlarca TL para cezaları kesen, etiket teftişleri, soğan deposu baskınları yapan kendileriydi. Sorunun gerçek boyutunu ve yüzünü görmekten kaçarak, uyguladıkları politikaların yanlışlığını kabul etmeyip soğan-patates üreticisini, manavı ve marketi 'gıda teröristi' diye itham edenler de kendileriydi.

Akaryakıtta iki ayda yüzde 100'ün üstünde zam yapan, vergileri ikiye-üç katlayan iktidar; milletin cüzdanını ve psikolojisini bozmamış gibi, **milleti ruhsal ve psikolojik bozuklukla, ekonomideki güzellikleri anlayıp algılayamamakla suçlayarak** kendi suçlarını örtmeye çalışıyor!

AYRIMCI YAKLAŞIM

Anayasada Cumhurbaşkanıya tanınan AF YETKİSİ; hukuki, insani ve vicdani kriterlerle kullanılmak zorunda olduğu halde, Cumhurbaşkanı Erdoğan yetkisini siyasi amaç, düşünsel yakınlık ve hükümlüler arasında 'ayrımci' bir yaklaşımla kullanıyor. Bu ayrımci uygulamanın siyasi kin ve intikam duygusu dışında izahı yoktur!

Geçen hafta anayasanın kendisine tanıdığı af yetkisini üçüncü kez kullanan Cumhurbaşkanı Erdoğan, 1993'te Sivas-Madımak otelinde 33 kişinin yakılarak öldürülmesinin bir numaralı failini 'sağlık durumu' gerekçesiyle affetti. Madımaktaki katliamın diğer failini de daha önce aynı gerekçeyle affeden Cumhurbaşkanı, önceki seçimde Saadet Partili sandık görevlilerini öldüren kişiyi de 'kocama' gerekçesiyle affetmişti. Görev süresinde şu ana kadar ömür boyu hapse mahkum üç hükümlü için af yetkisini kullanan Cumhurbaşkanı'nın, affettiği hükümlülerle ilgili yaklaşımında her ne kadar sağlık sorunlarını dikkate almış olsa da affedilenlerle siyasi düşünce yakınlığı da söz konusu. Cumhurbaşkanı, yargılama sürecinde idam cezasına çarptırılan ancak idam cezasının kaldırılmasıyla cezaları ömür boyu hapse çevrilen iki Madımak katliamı failinin affedilmesi için kullandığı yetkisini aynı durumdaki diğer hükümlüler için kullanmıyor. Anayasanın tanıdığı bu yetki öncelikle 'yaşam hakkı' çerçevesinde hukuki, insani ve vicdani kriterler göre kullanılmak zorundadır.

Eski Adalet Bakanı Bekir Bozdağ artan tepki ve şikayetler üzerine geçtiğimiz aylarda bir genelge yayınlayarak cezaevlerinde kronik rahatsızlığı olan, tedavi ve bakıma muhtaç, kendine bakamayan, bunama, demans vb. sorunları olanların tespitini, **Adli Tıp Kurumu'nun (ATK)** gerekli işlemleri yapmasını istedi.

Yasalar ve anayasa sağlık durumları cezaevinde yatmaya uygun olmayan mahkûmların tedavi amaçlı saliverilmesini veya affedilmesini yaşam hakkının ve insani durumun gereği olarak hüküm altına alıyor. Temel insan haklarının en başında gelen 'yaşam hakkı' yasalar ve anayasa uyarınca başkalarının yaşamını yok edenler içinde karşılanması zorunlu bir hak durumunda. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı'nın sağlık nedeniyle bazı hükümlüleri affetmesi anayasal-yasal hakkın gereği olarak değerlendirilebilir. Ancak bu yetkinin yapılan başvurulara, ATK raporlarına rağmen benzer durumdaki diğer hükümlüler için kullanılmaması, soruna insani gerekçelerle yaklaşmadığı kanısını kuvvetlendiriyor.

Adalet Bakanlığı genelgesi üzerine ATK tarafından yapılan tespitlerde çok sayıda mahkumun kronik rahatsızlık, kocama-demans sorunuyla kendine bakamaz durumda bulunduğu saptandı.

İnsan Hakları Derneği (İHD); aralarında siyasilerin ve 28 Şubat'tan hükümlü çoğu 80 yaşın üzerinde generallerinde yer aldığı 651'i ağır olmak üzere 1571 mahkumun kendine bakamaz durumda olduğunu, sayının sürekli arttığını açıkladı. Buna rağmen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın '**af yetkisini**' siyasi-düşünsel yakınlığı önde tutarak kullandığı, benzer haldeki hükümlüler açısından ayrımcılık yapıldığı kanısı ağır basıyor. **Bu ayrımci yaklaşım, vicdanları yaralıyor!**

DEVLETİN MALLARI SERMAYEYE ŞEKER

Özelleştirme kapsamında Kütahya Şeker Fabrikası'nı 23,8 milyon TL'ye devletten satın alan Kiler/Torunlar ortaklığı, fabrikadan geçen yılın tamamı ve bu yılın ilk yarısında 609 milyon 77 bin TL kâr etti.

Kütahya Şeker Fabrikası'nı 23,8 milyon TL'ye satın alan Kiler/Torunlar ortaklığının fabrikadan elde ettiği fahiş kâr açığa çıktı. AKP'ye yakınlığıyla bilinen şirketlerin, 609 milyon 77 bin 194 TL kâr ettiği belirlendi.

Kütahya Şeker Fabrikası, 2004'te 23 milyon 800 bin TL karşılığında ve özelleştirme kapsamında Kiler/Torunlar ortaklığına satıldı. Fabrikanın lojmanların bulunduğu 113 dönüm arazisinin tapusu da tapu müdürünün bir kalem oynatması ile el değiştirerek, özelleştirmeye dahil edildi. Fabrikanın satışıyla "Peşkeş çekildi" tartışmaları yaşandı. AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın imam hatipten arkadaşı Aziz Torun'un sahibi olduğu Torunlar ile eski AKP Milletvekili Vahit Kiler'e devredilen Kütahya Şeker Fabrikası'nın özelleştirilmesi süreci davalık oldu. Özelleştirmenin ardından fabrika lojmanlarının bulunduğu 113 dönüm arazinin de özelleştirmeye dahil edilmesi yargıya taşındı. İdare Mahkemesi, 2021'de aldığı karar ile Kiler ve Torunlar'a verilen arazinin Türk Şeker'e iadesine karar verdi.

Astronomik Kâr

Kütahya Şeker Fabrikası'nı, 23 milyon 800 bin TL'ye satın alan şirketlerin fabrikadan elde ettiği kâr ise "peşkeş" iddialarının haklılığını gözler önüne serdi. Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş.'nin mali verilere göre, 2022'de fabrika 465 milyon 414 bin 620 TL'lik net dönem kârına imza attı. Şirketin bu yılın Ocak-Haziran dönemindeki net kârı ise kayıtlara, 143 milyon 662 bin 574 TL olarak geçti. Böylelikle, Kütahya Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin 2022 ile Ocak 2023 dönemini kapsayan bir buçuk yıllık kârı, 609 milyon 77 bin 194 TL'ye ulaştı.

İstanbul Mecidiyeköy'de 10 işçiye mezar olan rezidansın sahibi olan Torunlar grubunun yükselişi AKP döneminde başlamıştı. Erdoğan ile arkadaşlığı imam hatip yıllarına uzanan Aziz Torun'un şirketinin adı birçok özelleştirmede, kentsel yağma projelerinde ve kritik ihalelerde anılıyor. Eski AKP Milletvekili Vahit Kiler'in sahibi olduğu Kiler Holding de AKP ile palazlanan şirketler arasında. Çok sayıda kamu arazisini, "ucuza kapattığı" belirtilen Kiler Holding, Emlak Konut'a ait İstanbul'daki arazilerine inşa ettireceği konutlardan da milyarlarca liralık kâr elde edecek.

İktidar Fabrikaları Da Sattı

AKP döneminde satılan bazı şeker fabrikaları ve satış bedelleri şöyle:

- Bor Şeker Fabrikası: 2011'de satış değeri yaklaşık 500 milyon TL olan fabrika, 336 milyon TL'ye Doğu Yıyecek İçecek Şirketi'ne satıldı.
- Kırşehir Şeker Fabrikası: 2011'de 571 milyon TL satış fiyatı belirlenen fabrika, 2018'de yalnızca 330 milyon TL bedelle Tutgu Gıda'ya verildi.
- Yozgat Şeker Fabrikası: 2011'de 486 milyon TL'ye satışa çıkarıldı. 2018'de ise bedeli 275 milyon TL ile yine Doğu Yıyecek İçecek Şirketi'ne satıldı.
- Turhal Şeker Fabrikası: 2011'de 853 milyon TL fiyat belirlenen fabrika, 2018 yılına gelindiğinde 569 milyon TL karşılığında Kayseri Şeker A.Ş.'ye satıldı.
- Ilgın Şeker Fabrikası: 2011 yılında 886 milyon TL'ye satışa sunuldu. 2018'de 637 milyon TL'ye Alteks Tekstil'e satıldı.
- Alpullu Şeker Fabrikası: Satış fiyatı 2011'de 205 milyon TL olarak belirlendi. Fabrika, 2018'de 150 milyon TL'ye Binbirgıda Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye satıldı.

Türkşeker Resmen Bataktaki

Özelleştirme Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'yi (Türkşeker) batağa saptı. 2018'de 13,2 milyon TL zararı bulunan şirketin geçen yıl itibarıyla zararı 1 milyar 62 milyon TL'ye fırladı. Şirketin içinde bulunduğu ekonomik darboğazın bu yıl da sürdüğü bildirildi.

DÜNYA DA GIDA DÜŞÜYOR BİZDE UÇUYOR

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), küresel gıda fiyatlarının ağustosta yüzde 2,1 düştüğünü açıklarken, Türkiye'de ise TÜİK'in gıda enflasyonu ağustosta yüzde 73,8 arttı. Hayati ve stratejik önemdeki tarımın üç yıllık OVP'de sadece 8 maddeyle geçiştirilmesi, iktidarın tarım ve hayvancılığa çarpık bakışının belgesidir!

Enflasyonda dünyada ilk 5 ülke arasına yükselen Türkiye, gıda enflasyonunda da ilk 10 ülke arasında ve yukarı doğru tırmanmaya devam ediyor. BM-FAO Küresel Gıda Endeksi, ağustosta yüzde 2,1 gerilerken hemen tüm gıda maddelerinin küresel fiyatlarında sert düşüşler yaşandı. Ağustos ayında yüzde 2,1 oranındaki gerilemeyle 121,3 puana düşen FAO Küresel Gıda Endeksi, Rusya-Ukrayna savaşıyla 2022 Mart ayında yükseldiği zirve noktasının yüzde 24 altına indi. Tahıl koridoru anlaşmasındaki sorunların çözülememesinin hububat, bakliyat,

mısır vb. fiyatlarını olumsuz etkilemesine rağmen küresel gıda fiyatlarında düşüşün sürmesi, dünya gıda piyasalarına yönelik ürün arzının artmasından kaynaklanıyor. Buna karşılık Türkiye’de gıda enflasyonu kesintisiz şekilde artmaya devam ediyor. Yıllık yüzde 74’e ulaşan gıda enflasyonu, tüm gıda fiyatlarının önümüzdeki aylarda da artmaya devam edeceğini gösteriyor.

İktidarın ‘dünyada artan gıda fiyatları’ söylemi ve fiyat etiketleri bahanesinin temelsiz bir aldatmacadan ibaret olduğu apaçık ortada. İktidar, kendi beceriksizliklerinin yarattığı gıda krizini, gıdaya erişim yoksunluğunu gizliyor!

FAO’nun Küresel Tahıl Fiyat Endeksi Rusya-Ukrayna savaşına rağmen yüzde 0,7 gerilerken, süt fiyatları yüzde 4 düştü. Türkiye’de ise temel gıdalardaki enflasyon artışı çoğunda 2 bazılarında 3 haneli. Buğday, mısır, fındık, ayçiçeği vb. ürünlerde açıklanan enflasyonun altındaki taban fiyatlarla, gelecek yıl bu ürünlerde önemli miktarlarda üretim düşüşlerinin yaşanacağı, üreticinin maliyet artışları karşısında yetersiz kalan taban fiyatlarla üretimden vazgeçeceği bugünden görülüyor.

İktidarın tarım ve hayvancılığı önemsemediği 2024-2026 OVP’ye de yansıyor. 75 sayfalık OVP’de tarım politikaları ve tedbirler sadece şu 8 madde: Tarım arazilerinin korunması, arazisini ekmeden üreticiye ‘zorlayıcı’ tedbirler alınması, tarımda ürün ve üretim planlaması, Sera Organize Tarım Bölgesi kurulması, tarımda jeotermal enerji kullanımı, kent çeperlerinde tarımın desteklenmesi, sürdürülebilir orman yönetimi, tarımda dijitalleşme, coğrafi işaretleme ve yapay zeka kullanımı.

Orta Vadeli Program’da sıralanan tarım politikaları-tedbirleri arasında üreticiye aynı ve nakdi destek, mazota-gübreyle-ilaca-tohuma-işçiliğe-lojistiğe-sulamaya-serada kullandığı elektrik ve doğalgaza KDV-ÖTV istisnası, subvansiyon yok. Ziraat Bankası’ndan düşük faizli, uzun vadeli kredi olanağı yok. Maliyet azaltıcı, gelir ve refahı artırıcı, daha çok üretmeyi özendirici, gençlerin koyunu -kasabasını-toprağını terk edip şehir varoşlarında işçilik peşine düşmesini caydırıcı, kırsaldaki yaşamı özendirip teşvik edici hiçbir destek yok! **Önümüzdeki üç yıl boyunca Tarım ve Hayvancılığa yine üvey evlat muamelesinin süreceği anlaşılıyor!**

GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK YÜZDE 22.7 OLDU

TÜİK’in açıkladığı verilere göre, 'geniş tanımlı işsizlik' sayısını belirten atıl işgücü oranı yüzde 22,7 oldu. Genç nüfusta işsizlik oranı ise yüzde 18 olarak kaydedildi.

TÜİK verileri: Geniş tanımlı işsizlik yüzde 22.7 oldu

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), temmuz ayına ilişkin iş gücü istatistiklerini açıkladı.

Buna göre, 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı temmuz ayında bir önceki aya göre 38 bin kişi azalarak 3 milyon 291 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0.2 puan azalarak yüzde 9.4 seviyesinde gerçekleşti.

İşsizlik oranı erkeklerde yüzde 7.6 iken kadınlarda yüzde 12.9 olarak tahmin edildi.

İstihdam edilenlerin sayısı temmuz ayında bir önceki aya göre 318 bin kişi artarak 31 milyon 671 bin kişi, istihdam oranı ise 0.5 puan artarak yüzde 48.4 oldu. Bu oran erkeklerde yüzde 65.7 iken kadınlarda yüzde 31.5 olarak gerçekleşti.

Genç Nüfusta İşsizlik Yüzde 18

15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,3 puanlık azalış ile yüzde 18 oldu.

Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde yüzde 15.2, kadınlarda ise yüzde 23.1 olarak tahmin edildi.

Haftalık Ortalama Çalışma Süresi 44.5 Saat

İstihdam edilenlerden referans döneminde işbaşında olanların, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış haftalık ortalama fiili çalışma süresi temmuz ayında bir önceki aya göre 0,2 saat azalarak 44.5 saat olarak gerçekleşti.

Geniş Tanımlı İşsizlik Yüzde 22.7

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı temmuz ayında bir önceki aya göre 1,5 puanlık azalış ile yüzde 22,7 oldu.

HAZİNE GARANTİSİ OLMAYAN PROJELER BİTMİYOR

CHP Genel Başkan Yardımcısı Tahsin Tarhan, varlık fonuna devredilen şirketlerin zarar ettiğini; Hazine garantili projelerle kamu kaynaklarının boşa akıtıldığını ve bu sırada hükümetin komisyonculuk yaptığını belirtti.

Varlık Fonu Yokluk Sonu

Kâr eden Kamu İktisadi Teşebbüslerinin (KİT) Türkiye Varlık Fonu (TVF) bünyesine alındıktan sonra zarar ettiğini ifade eden Tarhan, "BOTAŞ en fazla kâr eden kurumlardan biriydi, 2017'de 3,3 milyar lira kâr etmişti. Fona devredildikten sonra toplam 26 milyar lira zarar etti. Geçtiğimiz yıl Merkezi bütçeden 126,2 milyar lira BOTAŞ'a aktarıldı. Şimdi farklı bir isimle şirket kurarak özelleştirmeyi planlıyorlar. Varlık Fonuna devredildikten sonra KİT'lerin mali yapısı bozuluyor. ÇAYKUR, TÜRKŞEKER, PTT, Et ve Süt Kurumu (ESK) yıllardır üst üste zarar ediyor. Varlık Fonu'na devrinden sonra bu dört şirketin toplam zararı 8 milyar lira. Adı 'varlık' olan fonun, sonu zarar oluyor. Çünkü Fona aktarılan işletmeler TBMM denetiminden çıkarılıyor. Liyakatsizlik ve denetimsizlik nedeniyle kamusal zarar oluşuyor" dedi.

Garanti Yoksa Hizmet De Yok

Kamusal zararın devam ettiği diğer bir alanın Yap İşlet Devret (YİD) projeleri olduğunu belirten Tarhan, hazine garantisi olmayan projelerin tamamlanmadığını ifade etti. Tarhan'ın sözlerinden devamla: "Kamusal projelerde hazine garantisi olmayan işler yarım kalıyor. Hükümetin bu konudaki beceriksizliği ortada. Bursa'da Demiryolu projesi için Bursa, Balıkesir ve Bilecik'te acele kamulaştırma kararıyla binlerce parsel arazi kamulaştırıldı. 4 defa yüklenici firma değişti. Her gelen kazanacağı meblağı aldıktan sonra işi bıraktı. 10 milyar lira tutarındaki proje için 2012'de temel atıldı, güya 2016'da bitecekti. Keza Çukurova'da yapılması planlanan Havalimanı, 2013'ten beri bitmiyor. 8 milyon metrekaare tarım arazisini kamulaştırdılar; 9 kere ihale, 3 kere temel atma töreni yapıldı. Bitiş tarihi 7 kez değişti. Neden bitmedi? Çünkü hazine garantisi yok. Üstelik Hükümetin iş bitirme becerisi de zayıf."

Komisyoncu Hükümet Vatandaşa Külfet

"Sloganları neydi, 'yaparsa Ak Parti yapar' diyorlardı. Yapılan projelere baktığımız zaman hepsinde özel şirketleri görüyoruz ve hazineden, döviz kuruna bağlı garanti verilmiş oluyor. Dolar arttıkça faiz ve maliyet de 4 -5 katına çıkıyor. Hükümet olarak, kamunun üstlendiği projeler ya yarım kalıyor ya da tamamen terk ediliyor. Ancak hazineden garanti varsa proje tamamlanıyor. En büyük zarar da işte bu garantili projelerden kaynaklanıyor. Hastanede hasta garantisi, köprü ve otoyolda araç geçiş garantisi, Hızlı Tren için yolcu garantisi veriliyor."

"1.5 milyar dolar maliyetli Osmangazi Köprüsü için şimdiye dek 5,5 milyar dolar garanti ödemesi yapıldı. Yavuz Sultan Selim Köprüsü 3 milyar Dolar'a mal oldu. 4 köprü parası eritti. 'Devletin cebinden 1 kuruş çıkmayacak' dediler, yapılmış 2 köprü için şimdiye kadar 8 köprü parası ödendi. Üstelik gelecek nesillerimizi de borçlandırdılar. Hükümetin burada yaptığı nedir? Yandaşa verilen ihaleden komisyon almak dışında ne yapıyor? Komisyoncu hükümet, vatandaşa hizmet getirmiyor, aksine külfet oluyor."

YENİ KARADELİK 'DİĞER HARCAMALAR'

"Diğer" ve "sınıflandırmaya girmeyen" ismiyle bütçeye yerleştirilen harcamalar, ekonomide adeta yeni bir karadelik açtı. Özellikle bazı kalemlerde bu karanlık harcamalar, esas harcamanın ile büyüklüğünü aşiyor.

Son Orta Vadeli Program da öncekiler gibi yine "tasarruf, kamu harcamalarını disipline etme" vurgusuyla yayımlandı. Kendinden öncekiler gibi kağıt üzerinde kalmaya mahkûm bu vaadin hayata geçmeyeceğimi öngörmek ne kötümserlik ne de iktidara muhalefet...

AKP'li yıllarda kamu kaynaklarının kullanımı her zaman "şaibe, rant, belli çevreleri fonlama, israf" sözcükleri ile birlikte anıldı. Oysa halk adına harcama yetkisi kullananların öncelikle gözardı etmemesi gereken iki temel kural var: "Şeffaflık ve hesap verme" zorunluluğu... Ancak iktidar hem harcamalarını örtmek hem de hesap vermemek için yerleşik kuralları zorlayan yeni yöntemler buldu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından her ayın 15'inci günü açıklanan Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri'nin satır araları iktidarın kamu kaynaklarını harcama konusundaki kötü alışkanlıklarının izlerini arayanlar için rehber niteliğinde. Harcamalardaki isabetsizlik, israf, verimsiz kullanımı rakamlardaki değişimlere bakarak bulmak mümkün. Bir de resmi ismi "gizli hizmet giderleri" olan ancak "örtülü ödenek" olarak bilinen ve herkesin ezberlediği gibi "Cumhurbaşkanı tarafından hesabı verilmeden kullanılan" kalem var. Cumhurbaşkanlarının güvenlik başta olmak üzere öngörülmeyen ya da kamuya açıklanmadan

yapılması gereken harcamaları için bütçeye konulan bir ödenek. Recep Tayyip Erdoğan seçilinceye kadar bu ödenek başbakanların kullanımındaydı. Bu ödeneğin kötü kullanımının en çarpıcı örneği Tansu Çiller'in başbakanlığı döneminde kamuoyunun gözleri önüne serildi ilk kez. Selçuk Parsadan isimli dolandırıcının "Saf bayan" dediği Çiller'den kendisini emekli Orgeneral Necdet Öztörün olarak tanıtarak milyarlar aldığı ortaya çıktı.

Önceli olan Başbakan ya da Cumhurbaşkanlarının tersine Erdoğan'lı yıllarda örtülü ödenek dev rakamlara ulaştı. Temmuz 2023 itibarıyla 2.8 milyar TL'nin kullanıldığını rakamlar gösterdi.

Örtmenin Yeni Şekli

Ancak bütçeye 2021 yılında "Diğer" ve "Sınıflandırmaya girmeyen" ismiyle yerleştirilen bir kalem var ki buradan yapılan harcamaların toplamı yüzlerce milyar TL'ye ulaşıyor. Örtülü ödenek kadar dikkati çekmeyen yeni bir kara delik. Bazı kalemlerde bu karanlık harcamalar esas harcamanın da büyüklüğünü aşiyor.

Son olarak Ağustos ayının 15'inci günü açıklanan yedi aylık bütçe giderlerine bakıldığında Ocak-Temmuz döneminde 300 milyar TL'yi geçen bu harcamaların adresini görmek mümkün değil. 7 ayda 169,2 milyar TL'ye ulaşan ve bütçenin en büyük israf kalemlerinden biri olan mal ve hizmet alımları içindeki bu harcamaların tutarı 30 milyar TL'ye yaklaştı.

Diğer Hazine Yardımları başlığı altında yer alan ve TOKİ'den İşsizlik Sigortası Fonu'na kadar 16 kamu kurumuna yapılan yardımların yedi aylık büyüklüğü 84.7 milyar TL olarak açıklandı. Bu ödenek kaleminin içindeki 35.5 milyar TL için ise "Sınıflandırmaya girmeyen" denilmekle yetinildi.

"Hane halkı ve işletmelere yapılan transferler" kalemi kamu kaynaklarını oya tahvil etmekten çekinmediği bilinen iktidarın seçim öncesi bonkörlüğü sayesinde 39,8 milyar liraya ulaştı. Sadece bunun altında yer alan "Hane halkı ve işletmelere yapılan diğer transferler" bölümünün içinde yer alan bir başka "Diğer" de yer alan tutar 39,4 milyar TL oldu.

Adres Kim?

47,3 milyar TL'lik müteahhitlik giderlerinin altında gemiden metroya, okuldan yüzer tersaneye kadar tüm inşaat faaliyetlerine yapılan ödemeler sıralandı. Ancak yine de 8,7 milyar TL'lik adresi açıklanmayan bir harcama yapıldı. 44.4 milyar TL'lik "Diğer Kurum, İşletme ve Hane Halkına Yapılan Sermaye Transferi" bilgisi istatistiklerde yer aldı. 28 satırda kurumların ismi yer aldı ama 38.2 milyar TL yine açıklanmayan bir yere "Diğer" adı altında gitti.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkün, yurttaşların 11 bin liralık asgari ücretle, 7 bin 500 TL'yi bulmayan emekli maaşları ile yaşam mücadelesi verdiği bir ülkede bu milyarların nereye aktarıldığını sormamak mümkün değil... "Örtülü ödenek", belli çevrelere verimsiz ve pahalı yatırımlar için aktarılan milyarlar yetmeyip sadece bir yılın 7 ayında 300 milyar TL'ye ulaşan bu harcama kaleminin adresi kim ya da kimler?

YOKSULLUĞUN UTANÇ TABLOSU

Ekonomik buhranın çocuklar ve gençler üzerindeki çarpıcı etkisi, resmi veriler ile ortaya konuldu. Ocak-Ağustos döneminde 15-19 yaş grubundaki 6 bin 269 kişi işsizlik ödeneği için başvurdu.

Türkiye'de giderek derinleşen ekonomik kriz on milyonlarca yurttaşı yoksulluğun pençesine hapsetti. Yoksulluğun en çok etkilediği kesimlerin başında ise çocuklar geldi.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın verilerine göre, ailesinin yanında yaşamını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken ve Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) programından yararlandırılan çocuk sayısı Haziran 2023 itibarıyla 168 bin 247'ye ulaştı.

İşsizlik Ödeneği

Yoksulluğun çocuklar ve gençler üzerindeki etkisini İŞKUR verileri de gözler önüne serdi. Türkiye'de yüz binlerce çocuk ve genç, aile bütçesine destek olmak amacıyla erken yaşta iş yaşamına atılmak zorunda kaldı. İŞKUR'un 15-19 yaş grubuna yönelik verileri, "utanç tablosu" olarak hafızalarda yer etti.

Verilere göre, Ocak-Ağustos 2023 döneminde 15-19 yaş grubundaki 6 bin 269 çocuk ve genç, işsizlik ödeneği için başvurdu. İşsizlik ödeneğine başvuran genç ve çocukların yalnızca 298'ine işsizlik ödeneği bağlandı.

İşbaşı Programı

İŞKUR'un, "Nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere karar verme imkânı sunmak" amacıyla hayata geçirdiği İşbaşı Eğitim Programı'na (İEP) da binlerce çocuk ve gencin başvurduğu öğrenildi. Verilere göre, Ocak-Ağustos dönemi itibarıyla İEP'e kayıtlı çocuk sayısı 5 bin 156 ile ifade edildi.

Kayıtlı Genç İşsizler

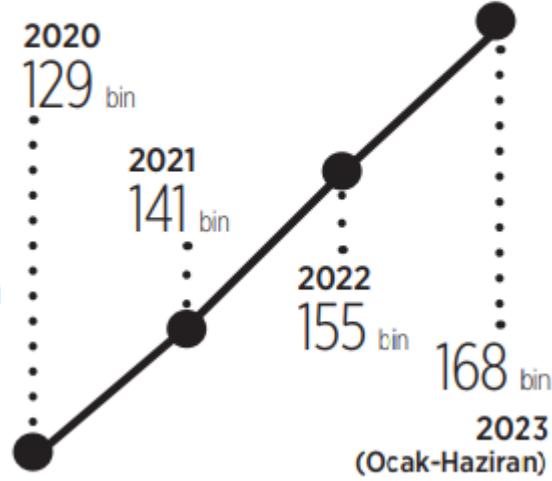
Ekonomik kriz ve derin yoksulluğun çocuk ve gençler üzerindeki etkisini ortaya koyan bir diğer veri ise İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin yaş dağılımına göre sıralandığı veri oldu.

Buna göre, 15-19 yaş grubundaki 114 bin 599 çocuk ve gencin İŞKUR'a kayıtlı işsiz olduğu bildirildi.

İŞKUR'a kayıtlı olan ve 15-19 yaş grubunda bulunan 114 bin 599 kişiden 12 bin 423'ünün bir yıl ve bir yıldan daha fazla süredir iş aradığı belirtildi.

Yüz binlerce çocuk risk altında

Türkiye'de yüz binlerce çocuğun ailesinin yanından alınma riski bulunuyor. Ailesinin yanında en temel ihtiyaçlarının dahi sağlanamadığı çocukların kapsama alındığı SED Programı'ndaki çocuk sayısı yıllara göre şöyle sıralanıyor:

İEP Nedir?

İŞKUR'a kayıtlı olan ve 15 yaşını tamamlayan herkes İşbaşı Eğitim Programı'na başvurabiliyor. Programa başvuran ve "İş arayan statüsünde" olan kişilere eğer öğrenciler ise günlük 438 TL, öğrenci değilse 482 TL cep harçlığı ödeniyor. Programın amacı ise "Nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktadır" şeklinde açıklanıyor.

AKP'Lİ BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ BU YIL 1.2 MİLYAR TL BORÇLANDI!

Bahçelievler Belediyesi, 500 milyon TL'lik bir borçlanma yetkisi daha aldı. Belediye sadece bu yıl toplam 1.2 milyar TL borçlandı. Ayrıca CHP'li meclis üyeleri, Levent Kırca-Oya Başar Parkı'nın tabelasının söküldüğünü de söyledi.

İstanbul'daki AKP'li Bahçelievler Belediyesi borç batağındaki belediyelerin başında geliyor. Eylül ayı Belediye Meclis oturumunda, AKP'li belediye yönetimi 500 milyonluk TL borçlanmak için yetki talep etti.

Borçlanma talebi CHP'li meclis üyelerinin itirazına rağmen AKP'li meclis üyelerinin oylarıyla kabul edildi. Böylece belediye sadece bu yıl tam 1 milyar 206 milyon TL borçlandı.

AKP'li Bahçelievler Belediyesi yönetimince Meclise sunulan yazıda, "İlçemiz sınırları dahilinde, belediye görev ve yetkilerinin gerektirdiği hizmetlerin karşılanması amacıyla yaklaşık olarak 500 milyon TL ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bedelin ödenebilmesi ve gerekli harcamalarda kullanılabilmesi için İller Bankası, Kamu ve Özel Bankalardan kredi temin edilmesine ihtiyaç duyulmuş olup, ilgili kanun hükümlerine istinaden kapsamı, süresi ve zamanı Belediye Başkanı tarafından belirlenmek üzere borçlanmaya girişilebilmesi hususunda yetki verilmesi için yazımızın karar alınmak üzere Belediye Meclisi'ne havalesini arz ederim" denildi.

CHP'li Meclis Üyesi Temel Polat, Cumhuriyet Mahallesi sınırlarında kalan Levent Kırca-Oya Başar Parkı'nın sökülen tabelasının defalarca hatırlatılmasına rağmen yerine asılmadığını da söyledi.

AKP'LİLER YİNE KENDİ MİDELERİNE ÇALIŞTI: GURMELER İÇİN 4,5 MİLYON TL

Yoksul mahallelerdeki öğrencilerin okula ulaşım sorununu çözmeyen AKP'li Fatma Şahin'in idaresindeki Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Gastronomi Festivali için 4,5 milyon TL harcadı. Muhalefet tepki gösterdi.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin Gastronomi Festivali için ödediği para belli oldu. Festival kapsamında, "Gurme misafirlere" özel yemek planlayan belediyenin kasasından 4,5 milyon TL çıktığı belirlendi.

AKP'li Fatma Şahin idaresindeki belediye, 16-24 Eylül tarihleri arasında düzenlenecek Gastronomi Festivali için 11 Ağustos'ta ihale düzenledi.

Özel Hediyeler Hazırlandı

Belediyenin 7 milyon 178 bin 794 TL'lik maliyet hesabı çıkardığı festivalin ihalesi, 4 milyon 557 bin TL'yle sonuçlandı. Belediye ile "Ankatur Organizasyon" isimli şirket arasında 8 Eylül'de sözleşme imzalandı. Festival için İstanbul Boğazı'nda tanıtım yapan belediye, etkinliğe yurtiçi ve yurtdışından katılacak konukların uçak biletlerini karşılayacak. Konuklar üç ila beş yıldızlı otellerde konaklayacak. Festival için altı tane sosyal medya tanıtım filmi çektiler. Festivale yönelik ihale dosyasından edinilen bilgiye göre, belediye konuklar için özel hediyeler de hazırladı. Festivale katılan sanatçılara yöresel kumaştan kravat, şal ve fular diktirildi. Konuklara birinci sınıf restoranlarda yöresel kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği yedirilecek.

Şahinbey Belediyesi Meclisi'nin CHP'li üyesi Hasan Şencan, belediyenin harcamalarına tepki gösterdi. Şencan, kentin arka mahallelerindeki öğrencilerin yol ve ulaşım olmadığı için okullarına kilometrelerce yürüyerek ulaşabildiğine dikkat çekerek şunları söyledi: "Gaziantep'te yaşamak artık, 'Survivor gibi' oldu. Yurttaşlar akşam eve sağ salım ulaşınca şükür ediyor. Çocuklarımızın zorlu yollardan geçip okula gitmeleri gerçekten Cumhuriyet'in 100'üncü yılına yakışmıyor. Fatma Hanım'ın bir an önce hayal dünyasından çıkıp, gerçek hayat ile yüzleşmesi gerekiyor. Zengin çocuklarının yolu altın varaklı, yoksul çocukların yolu dağ yolu olmuş. Bu düzen bir gün bitecek, bekliyoruz."

KARADENİZ GAZI HÂLÂ YOK; MUTFAKTA İTHAL GAZ YANIYOR

İktidarın Karadeniz'deki yerli doğalgazın evlere verileceği yönündeki açıklamaların gerçeği yansıtmadığı, resmi raporlar ile ortaya konuldu. CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, konutlara verilen doğalgazın yüzde 94,3'ünün ithal doğalgazdan oluştuğunu kaydetti.

AKP'nin Karadeniz doğalgazı üzerinden seçim öncesi kamuoyuna duyurduğu vaatler bir bir boşa çıktı. Konut tüketiminde 25 metreküpe kadar ücretsiz doğalgazın yerli değil, ithal doğalgaz olduğuna dikkati çeken CHP'li Akın, şunları dile getirdi: "Seçim öncesi iktidar Karadeniz doğalgazının karaya gelmesini devreye alma töreni diyerek algı yarattı. Konut tüketiminde bir yıl boyunca 25 metreküpe kadar bedava doğalgaz konutlarda tüketimi artırırken diğer tüm sektörlerde ise tüketimin azalmasına neden oldu. Haziran 2022 döneminde toplam tüketimin yüzde 12'sini oluşturan konut tüketimi Haziran 2023'te yüzde 26,7'ye çıktı. Başka bir deyişle artış yüzde 78 oranında."

Gazın Yüzde 94'ü İthal

Karadeniz doğalgazına ilişkin açıklanan plana göre birinci fazda günlük 10 milyon metreküp gazın sisteme verilmesi gerektiğine dikkat çeken CHP'li Akın, şunları ifade etti: "Günlük 10 milyon metreküp olmak üzere aylık 300 milyon metreküp doğalgazın sisteme verilmesi gerekiyordu. Bugün Filyos üzerinden verilen gaz miktarı sıfır. Haziran 2023 tarihli resmi rapora göre; Türkiye'de üretilen doğalgazın toplam miktarı ise 39 milyon 612 bin metreküpü buluyor. Haziranda konut tüketimi 687 milyon 680 bin metreküp. Dolayısıyla mevcut üretimimiz konut tüketiminin yüzde 5,7'sini karşılayabiliyor. Buna göre Karadeniz gazı diye konutlara verilen doğalgazın yüzde 94,3'ü ithal doğalgazdan oluşuyor."

CHP'li Akın, iktidarın Karadeniz doğalgazı üzerinden kendi siyasi çıkarı için kamuoyunu sürekli yanılttığına işaret etti. Akın, şunları dile getirdi: "Önce 'Mart 2023'te evinizde olacak' dediler. Ardından 'Mayıs 2023'te ilk fazı devreye alıyoruz, ikinci faz da eylülde devreye alınacak' dediler. Daha sonra 'Ağustosta yerli gaz sistemde olacak' dediler. Eylül ayındayız; tek bir metreküp gaz sisteme verilmiş değil. Karadeniz doğalgazının yurttaşlarımızın refahı için kullanılması bizi mutlu eder. Biz buna karşı değiliz. Bizim karşı olduğumuz henüz sisteme verilmeyen doğalgaz üzerinden siyasi şov yapılmasıdır."

KİRA ZİNCİRİ!

İstanbul'daki AKP'li Sancaktepe Belediyesi, kiraladığı ormanlık araziye yapılacak ticari alanların şahıs veya şirketlere kiralanmasına karar verdi.

AKP'li Sancaktepe Belediyesi, tepkilere neden olacak yeni bir karara daha imza attı. Sancaktepe Belediye Meclisi'nin Eylül ayı oturumunda, kamuya ait bir orman arazisine yapılacak işletmelerin kiralanmasına dair teklif görüşüldü.

Meclis'e sunulan teklifte, belediyenin Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü Alemdağ Orman İşletme Şefliği'nden kiraladığı 11,4 hektarlık ormanlık araziye yapılacak işletmelerin, başkalarına kiralanması için yetki istendi. Teklifte, Sancaktepe Belediyesi tarafından söz konusu ormanlık arazinin 20 yılına kiralandığı da açıklandı. Ormanlık arazideki ticari alanların işletme hakkı ise belediyenin kiraladığı şahıs veya şirketin olacak. Teklif, CHP'li meclis üyelerinin itirazına rağmen AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oylarıyla kabul edildi.

Yine Arsa Satışı

Oturumda, millet bahçesi yapımı için belediyenin 24 milyon TL'lik kredi kullanımı teklifi de ele alındı. Teklif, yine AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oylarıyla kabul edildi. Ayrıca belediyeye ait Paşaköy Mahallesi'ndeki yaklaşık 6 bin metrekarelik arazi ile Samandıra Mahallesi'ndeki 372 metrekare büyüklüğündeki arsanın satışı için de onay alındı. Arazilerin "Belediye hizmetlerine kaynak oluşturulması için" satılacağı öne sürüldü.

İlk Değil

Sancaktepe Belediyesi, daha önce de kamudan kiraladığı Şile'deki 190 bin metrekarelik ormanlık araziye, AKP Sancaktepe İlçe Yöneticisi Kemal Er'e kiralamıştı. 10 yılına AKP'li Er'e kiralanmış arsa için Belediye Başkanı Şeyma Döğücü, "CHP'li birini bulup ihaleyi ona mı vereyim?" demişti. Şile'deki denize sıfır olan bu ormanlık arazi, eski Sancaktepe Belediye Başkanı İsmail Erdem döneminde Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan 29 yılına kiralanmıştı. Araziye gençlik kampı yapılacağı açıklansa da proje aradan yıllar geçmesine rağmen hayata geçirilmemişti.

YENİ EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SORUNLAR YUMAĞIYLA BAŞLADI

İlk ve ortaöğretim kurumlarındaki 20 milyondan fazla öğrenci ve 1 milyon 178 bin öğretmen için eğitim öğretim yılı başladı.

Okulların tatile girdiği dönemde yine bir basın açıklamamız olmuştu, demiştik ki "Tatil dönemi MEB için en verimli kullanılması gereken dönemdir, Eğitim sistemi ve okulların tüm sorunları masaya yatırılarak çözülmesi, eksiklerin tamamlanması için verimli değerlendirilmelidir" demiştik. Yine o basın açıklamamızda Eğitim Sisteminin çözülmesi gereken acil sorunlarını da sıralamıştık.

Evet, Tatil bitti okullar açıldı ama sorunlar çözüldü mü? Hayır, hatta daha da derinleşti.

Bu sorunları eğitime erişim, eğitimin niteliği ve eğitim yönetimine ilişkin sorunlar olarak üç grupta toplayabiliriz.

1. Eğitime erişimde karşımıza en fazla çıkan sorun okul kayıtları, kalabalık sınıflar, okula ulaşım, okul malzemelerinin edinilmesi, barınma ve beslenme gibi sorunlardır.
2. Nitelikle ilgili sorunlar ise, eğitimin amaçları, eğitim programları, öğretim teknikleri, ölçme ve değerlendirme, okullarda kullanılan eğitim teknolojileri, merkezi sınavlar vb.
3. Yönetimsel sorunlar ise, mali kaynakların yetersizliği, öğretmen ve diğer personel eksikliğinin giderilmemesi türünden sorunlardır.

Halen kayıtlarda velilerden para isteniyor. Sayın Bakan Özer her okula ihtiyaçlarını karşılamaları için para gönderdik demişti, ama biz halen toplandığını, ihtiyaçları karşılanmadığı için para toplamak zorunda kaldığına dair örnekler vermiştik.

Sayın Bakan Tekin geldi, aynı şeyi söyledi, para toplanmaz, başış yok falan, ama velilerden para isteniyor, aynen şöyle deniyor velilere "Çocuklarınızın temiz bir tuvalete girmesini istiyorsanız temizlik hizmetleri için personele ihtiyacımız var, sizden aldığımız para ile bunu sağlayacağız" Bu bir örnek.

Okullarda temizlik görevlisi yok, güvenlik yok bu ihtiyaçlar karşılanmıyor, büyük okullarda birkaç personel, onlar da yeterli sayıda değil, küçük okullarda o da yok.

Aslında MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına ayrılan pay 2002 yılında yüzde 17.18 iken bu oran 2023 yılında 9.18' e geriledi. MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı bu yılki gerilemeyle yüzde 9.64'e düştü.

Mesele budur. Yani Devlet Eğitime ayırdığı bütçeyi kısıtıkça vatandaşlara yük biniyor.

Eğitime yapılan kamu harcamaları için dünya genelinde kabul edilen bazı oranlar vardır. Buna göre devletin eğitim harcamalarının GSYH içindeki payının en az %4 ile 6 arasında olması kabul edilir. 2021 yılında Türkiye'nin %4 sınırının da altına düştüğünü görüyoruz. Eğitimin GSYH içindeki payının düşmesi, harcama miktarı artsa dahi aslında ülkenin toplam kaynakları içinden eğitime daha az kaynak ayrıldığı anlamına gelmektedir.

Türkiye, OECD ülkeleri arasında eğitime ayrılan özel kaynakların payının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. OECD ülkelerinde eğitim harcamalarının ortalama yüzde 90'ı kamu, yüzde 8'i hane halkları tarafından yapılmaktadır. Türkiye'de 2021'de devletin yaptığı harcamalar oran olarak düşmüş, hane halklarının harcaması ise artmıştır. 2020 yılında %20 olan hane halkı harcamaları 2021 yılında %22'ye yükselmiştir.

Diğer taraftan bir diğer sorun çocuklarımızı yetiştiren öğretmenlerimiz için ne yapıldı? Sözleşmeli ücretli öğretmen uygulamaları devam ediyor. 1 milyon ataması yapılmayan öğretmen var ancak; MEB boş geçen dersleri ücretli öğretmenler ile doldurmayı başarı olarak görüyor, sorun olarak görmüyor.

Ücretli öğretmenler asgari ücretin altında gelir elde ediyor, sözleşmeli ve kadrolu öğretmenler yoksulluk sınırının altında yaşamaya çalışıyor. Öğretmenlerimiz bu sorunlarıyla uğraşırken nitelikli eğitim nasıl olacak? Ayrıca; yeni uygulamayla öğretmenlik mesleği 4 gruba ayrıldı. Aynı işi yapan öğretmenlere farklı ücret veriyorlar, bu nedenle öğretmenler odası da bölünmüş oldu.

Ulaşım ayrı bir sorun, Eğitim Zorunlu ise okula ulaşım hakkı söz konusudur. Bunu da devlet sağlamalıdır, desteklemelidir.

Ve gelelim en önemli gündemimize Beslenme Çantası, nasıl doldurulacak, Sağlık Bakanı Koca dedi ki" Okul çağı çocuklarımızın dengeli ve yeterli beslenmeleri gerekir, 3 ana ve en az 2 ara öğün olacak şekilde beslenmeleri uzmanlarca önerilmektedir, dedi.

Evet doğru, doğru da peki nasıl, vatandaş enflasyona yenik düştü, alım gücü geriledi, her şey iyiymiş gibi gösterilirken mutfaklarda yangın var.

Evdeki koşullar zor, yoksulluk, yoksunluk, okulda öğle yemeği var mı, bırakın yemeği sağlıklı bir su var mı?

Biz dedik ki en az bir öğün yemek verilsin okullarda beraberinde de sağlıklı bir su, bu bizim ilk gerçekleştireceğimiz vaatlerimizde de vardı, mecliste en son Ekim 2022 ve Kasım ayında 2023 bütçesi görüşmelerinde teklifler verdik AKP-MHP oylarıyla red edildi.

Peki Sayın Bakan doğru söylüyorsunuz da bunu keşke Bakan Tekin de bilse, Ekonomi zaten iyi yönetilmiyor bir de bu ihtiyaçlar göz ardı ediliyor.

Kaldı ki vatandaş çocuğunun yanına Beslenme çantası koyacak, günlük sağlıklı bir beslenme için, minimum çeşitle beslenme çantasının maliyeti 50 TL, haftanın 5 günü koyacak 3 çocuğu varsa çarpı 3, nasıl olacak Sayın Bakan.

Ve diğer taraftan bir de beslenme dışındaki diğer maliyetlere bakalım, enflasyonun artan etkisiyle nerelere tırmanmış; Okula Başlamanın Maliyeti, Okula Devamın Maliyeti

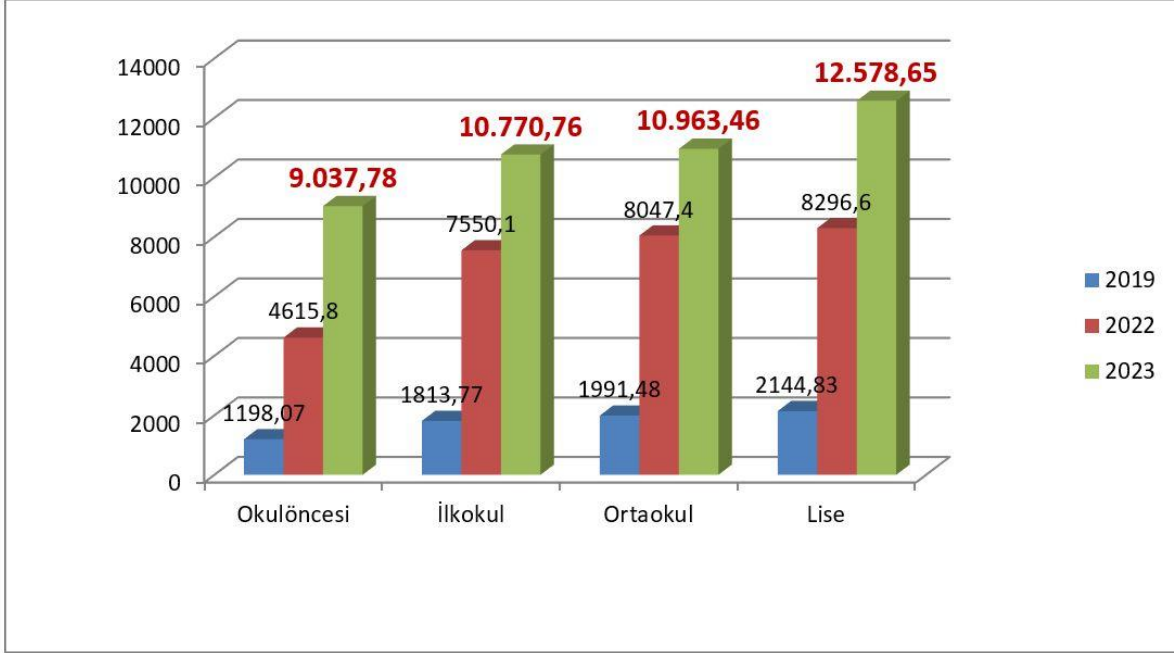
Okula Başlangıç Giderleri

Okula başlamada ekonomik maliyetin son 4 yılda geldiği noktayı piyasadaki 137 ürünün gerçek fiyatları üzerinden yaptığımız araştırma ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca araştırmamız, okula başlayan bir öğrencinin veliye getirdiği yükü de ortaya koymaktadır.

2022-2023 Eğitim Öğretim Yılı Okula Başlama Maliyetleri.

Eğitim Düzeyi	Okula Başlama Maliyetleri-2019 (TL)	Okula Başlama Maliyetleri-2022 (TL)	Okula Başlama Maliyetleri-2023 (TL)
Okul Öncesi	1.198,07	4.615,8	9.037,78
İlkokul	1.813,77	7.550,1	10.770,76
Ortaokul	1.991,48	8.047,4	10.963,46
Lise	2.144,83	8.296,6	12.578,65

Okula Başlama Maliyetleri 2019-2023 (TL)

Okula başlama maliyetleri için 2019, 2022 ve 2023 yılları karşılaştırılmıştır. Yaptığımız bu araştırmada, belirtilen rakamlar içerisinde, okula zorunlu alınan bağışlar, sınıfların düzenlenmesi için toplanan paralar, velilerin çocuklarına verdikleri harçlıklar bulunmamaktadır. Zorunlu bağış adında alınan bu ücretleri de eklediğimizde, özellikle alt ve orta gelir düzeyindeki ailelere, okul giderleri ciddi bir yük olacaktır.

- ✓ Okulöncesi düzeyde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 285,26, 2023 yılında ise yüzde 654,36 oranında artmıştır.
- ✓ İlkokul düzeyinde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 316, 2023 yılında ise yüzde 493,8 oranında artmıştır.
- ✓ Ortaokul düzeyinde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 304,1, 2023 yılında ise yüzde 450,5 oranında artmıştır.
- ✓ Lise düzeyinde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 286,8, 2023 yılında ise yüzde 486,4 oranında artmıştır.

EĞİTİM YERLERDE

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) yayınladığı yeni rapora göre, Türkiye üst orta eğitim (lise) harcamalarında 40 ülke arasında 38. sırada yer aldı.

OECD raporunda Kolombiya, Meksika ve Türkiye'nin öğrenci başına yıllık 5 bin dolardan az harcama yaptığı buna karşılık Lüksemburg'un yaptığı harcamanın hemen hemen 25 bin dolar seviyesinde olduğu ifade edildi. OECD ülkelerinde öğrenci başına yapılan yıllık harcamanın ortalaması, lisede ortalama 11 bin 400 dolar, meslek liselerinde ise 13 bin 200 dolar seviyesinde.

İlk ve ortaöğretim, OECD ülkelerinin birçoğunda zorunlu. Her bir öğrenci için 6 ile 15 yaş arasında yapılan harcamanın OECD ortalaması 112 bin dolar. Avusturya, Danimarka, İzlanda, Lüksemburg ve Norveç'in bu yıllarda öğrenci başına yaptığı yıllık harcama 150 bin doları geçerken, bu meblağ Kolombiya, Romanya ve Türkiye'de ise 50 bin doların altında.

Raporda, OECD ülkelerinde ilk ve ortaöğretimin finansmanında hükümetlerin önemli rol oynadığına dikkat çekildi. 2020'de ilk ve ortaöğretimde özel finansman payının yüzde 9 civarında olduğu Türkiye'de ise bu oranın yüzde 20'yi geçtiği kaydedildi.

Türkiye 40 Ülke Arasında 38.

Eğitimden Çalışmaya Geçiş

Türkiye eğitim hayatından çalışma hayatına geçişte de, "Bir Bakışta Eğitim 2023" başlıklı raporda olumsuz bir görünüm sergiledi.

EĞİTİM MASRAFLARI BÜTÇELERİ ZORLUYOR

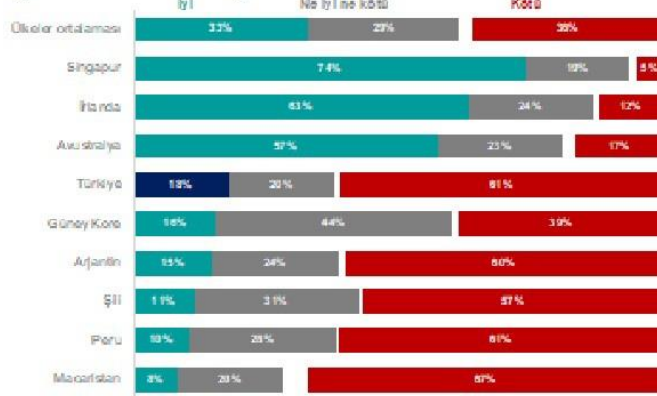
Ipsos Araştırma, eğitim masraflarının velilerin bütçesini nasıl etkilediği ve eğitim kalitesini nasıl gördüklerine dair araştırmasının sonuçlarını yayınladı. Buna göre velilerin yüzde 92'si eğitim masraflarının bütçelerini zorladığını ifade ederken masrafların en çok kısıldığı alanlar kırtasiye ve kıyafet oldu.

Ipsos Araştırma, eğitim masraflarının artmasının velilerin bütçesini nasıl etkilediğine ve eğitim kalitesini nasıl değerlendirdiklerine ilişkin yaptıkları araştırmanın sonuçlarını yayınladı.

23 Haziran– 7 Temmuz 2023 tarihleri arasında ülke genelinde 482 veli ile görüşülerek yapılan araştırmaya göre Türkiye'de sadece yüzde 18'lik kesim eğitim kalitesini 'iyi' olarak nitelendirirken halkın yalnızca yüzde 30'u eğitimin, kendi dönemindeki eğitimden daha iyi olduğu görüşünde.

Eğitimin kalitesi konusunda toplumlar mutlu değil. Singapur eğitim kalitesi konusunda en mutlu olan ülke. Türkiye'de ise bireylerin sadece %18'i eğitimin kalitesinden memnun. Bu konu önemli bir problem olarak öne çıkarken eğitimden memnun olmayanların oranı (%66.1) açısından Türkiye en mutsuz 4 ülkeden biri.

"Ülkenizdeki eğitimin kalitesini nasıl değerlendirirsiniz?"

*Araştırma 29 ülkede gerçekleştirilmiş olup ülkeler ortalaması tüm ülkelerin sonuçlarına göre hesaplanmıştır. Grafikte Türkiye sonuçlarından önce yer verilen sonuçlar ilk 3 ülkeye aittir.

Ipsos Eğitim Monitörü

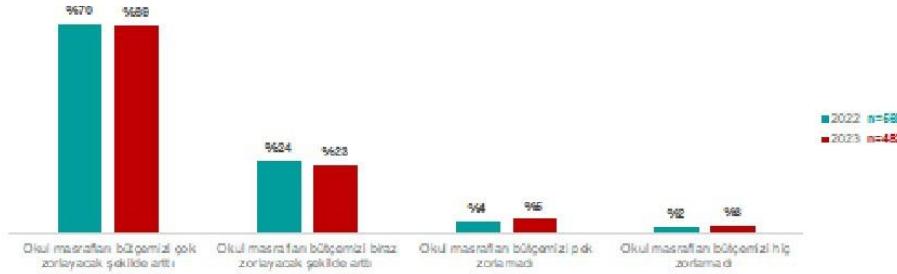

Yüzde 69, Bütçelerinin Çok Zorlandığını Belirtti

Hız kesmeyen enflasyon ve alım gücünün sürekli düşmesi gibi nedenlerle eğitim masrafları da halkın bütçesini sarsıyor. Araştırma sonuçlarına göre yurttaşların yüzde 69'u geçen sene ile kıyaslandığında okul masraflarının bütçelerini 'çok zorlayacak şekilde' arttığını belirtirken yüzde 23'ü ise 'zorlayacak şekilde arttı' görüşünde. Yalnızca yüzde 8, masrafların bütçelerini zorlamadığını belirtti.

Eğitimin kalitesi konusunda görüşler çok olumlu olmasa da ebeveynler çocuklarını okutmak için uğraşıyorlar. Ancak okul masrafları velileri bu sene de zorlamaya devam ediyor.

"Geçen sene ile kıyasladığınızda okul masrafları konusunda ne düşünüyorsunuz?"

Ipsos Gözleme Daire

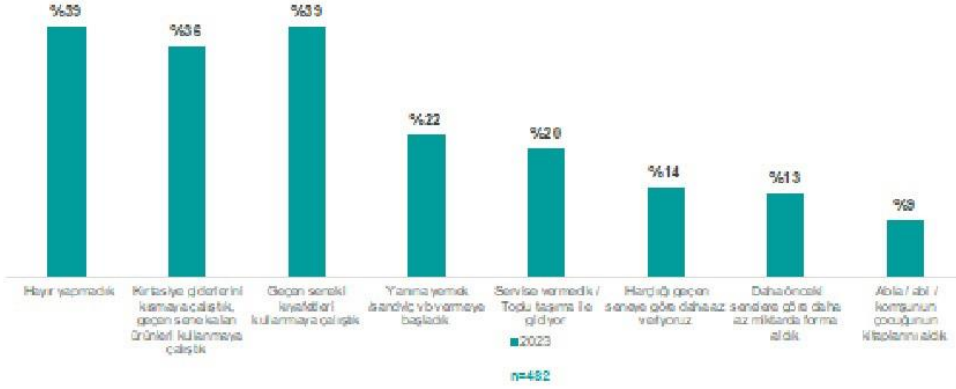

Her 10 Velinin 6'sı Masraflarda Kısıntıya Gitti

Bunun yanı sıra her 10 veliden 6'sı, okul masraflarının bazılarını kısıtığını belirtti. Velilerin kısıtlamaya gittiği alanların başında ise kıyafet ve kırtasiye giderleri geliyor.

Her 10 veliden 6'sı okul masraflarını kısıtladığını belirtiyor. Özellikle kırtasiye ve kıyafet masrafları kısılan harcamaların başında geliyor.

"Peki bu seneki okul masraflarında herhangi bir kısıtlama yaptınız mı?"

Ipsos Gündeme Dair

OKUL YOLU CEP YAKIYOR!

2023-2024 Eğitim öğretim yılı başlarken, geçen yıla göre fahiş artış yaşanan servis ücretleri cep yakıyor.

Okul Servis Ücretleri Geçen Yıla Göre %300 Arttı.

2023-2024 Eğitim öğretim yılının başlamasıyla artan eğitim maliyetleri de gündem oldu. Enflasyondaki yükselişin etkilediği tüm eğitim masrafları içinde servis ücretleri el yakıyor. Geçen yıla göre % 300 artışın görüldüğü okul servis ücretleri nedeniyle, veliler öğrencileri servise vermek yerine toplu ulaşım yollarını tercih etmek durumunda kaldıklarını söylüyorlar.

Okul servis ücretleri tüm şehirlerimizde geçen yıla göre, %100'den başlayan %300'e kadar değişen artışlar gösteriyor.

İstanbul'da geçen yıl 2022'de en yakın mesafe ücreti yıllık 3366 TL iken, bu yıl 2023-2024'te 11.310 TL'ye çıkmış durumda. En uzak mesafe ise geçen sene 8.075 TL iken bu sene 26.465 TL'ye çıkarak, %300 artmıştır.

Ankara'da da geçen yıla göre %100'ün üstünde artış gösteren servis ücretleri; 0-3 kilometre için geçen yıl 5 bin 96 lira olan servis ücreti bu yıl 10 bin 400 liraya çıkmıştır. 10-15 kilometre için geçen yıl 7 bin 553 lira iken bu yıl 15 bin 410 lira oldu. 15 km üstü olması halinde 18.660 TL'ye kadar çıkıyor.

İzmir'de 0-3 kilometre arası öğrenci taşıma ücreti ise yıllık en yakın mesafe 11.000 TL'den, en uzak mesafe 27.945 TL'ye kadar çıkmaktadır.

UKOME kararıyla sınırlanmasına rağmen servis ücretlerindeki artış velileri kara kara düşündürüyor.

Özel okul servisleri ise devlet okullarında uygulanan tarifenin 2-3 katına kadar çıkabiliyor.

Örneğin birçok ilde şubesi olan özel bir vakıf kolejinin Ankara'daki şubesinde 15 km. mesafe ücreti bu yıl 38.000 TL'dir. Ankara ücret tarifesinde ise bu mesafe 15 bin 410 TL'dir. 2,5 katı servis ücreti alınmaktadır.

Veli De Mağdur Servisçi De!

Temmuz ayında akaryakıttan alınan ÖTV'ye gelen zamlarla, bir gecede benzin ve mazotun fiyatı 5 lira birden artmıştı. Sonrasında yaşanan fiyat artışlarıyla da benzin ve motorinin fiyatı geçen yıla oranla % 100'e yakın artmıştır.

Benzinin geçen yıl bugünkü litre fiyatı 19.23 TL, motorinin ise 23.86 TL iken;

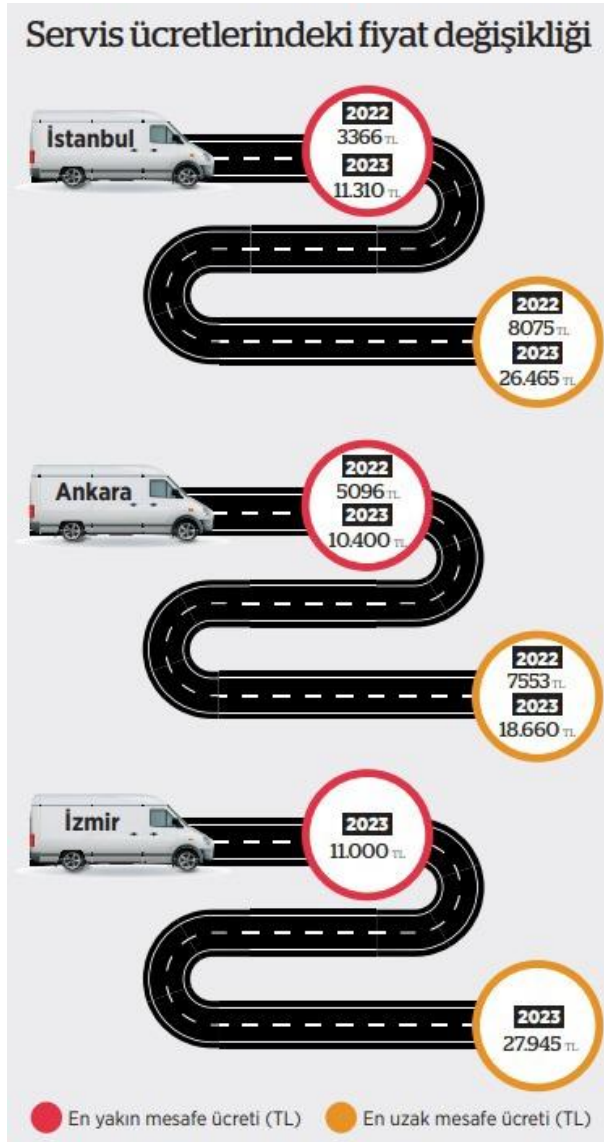
Benzinin güncel fiyatı 36.87 TL, motorinin güncel fiyatı ise 39 TL'ye yükselmiştir.

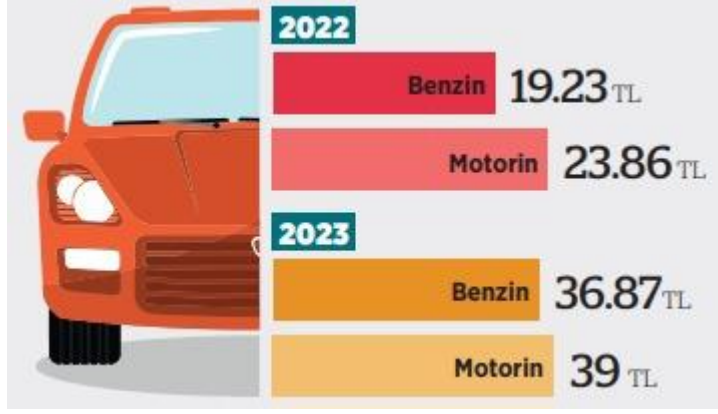
Temel maliyet giderini akaryakıtın oluşturduğu servisçilik sektörü, bu fiyat artışlarından en çok etkilenen sektör olmuştur. Hem ulaşım maliyetleri hem personel maliyetleri artan servisçiler fiyat yükseltmek zorunda kalmıştır. Ancak artan servis fiyatları nedeniyle servisçilerle veliler çoğu kez karşı karşıya gelmekte, tartışmalar yaşanmaktadır. Oysa hem veli hem servisçi haklıdır. Her iki grup da vergi artışları ve enflasyonun getirdiği sonuçların mağdurdur. Birçok aile bu yıl çocuklarını servise vermek yerine ya kendi imkanlarıyla ya da toplu taşımayla götürme yollarına yönelmiştir.

EĞİTİM YILI, DÖNEME DERTLİ BAŞLADI

2023-2024 Eğitim öğretim yılı bugün başlıyor. Veriye göre, servis ücretleri 2022'ye oranla yüzde 300 arttı.

Yaz tatilinin ardından yaklaşık 20 milyon öğrenci için, bugün ilk ders zili çalacak. Okullarda hazırlık süreci tamamlanamazken artan eğitim maliyetleri gündemdeki yerini koruyor. Enflasyondaki yükselişin etkilediği eğitim masrafları adeta el yakıyor. CHP Milletvekili Veli Ağbaba'nın hazırladığı rapora göre, servis ücretleri geçen yıla oranla yüzde 300 arttı. Raporda "Benzin ve motorinin fiyatı geçen yıla oranla % 100 arttı. Birçok aile çocuklarını toplu taşımayla götürüyor" denildi.

Yemeğe De Göz Diktiler

Okul öncesinde ücretsiz yemek uygulaması, MEB tarafından hiçbir açıklama yapılmadan geri çekildi. İstanbul'da çocuğunu okul öncesi eğitime gönderen velilere kimi okullarda listeler verilerek bu liste doğrultusunda çocuklara beslenme hazırlanması istendi. Pendik'te bulunan Milli Eğitim Vakfı İlkokulunda okuyan öğrencilerin velilerine bütçe olmadığı belirtilerek beslenme listesi gönderildi. Esenyurt Yusuf Akdaş İlkokulu'ndan gönderilen mesajda da "MEB'in ücretsiz yemek uygulamasının bu sene sadece deprem bölgesinde geçerli olacağı, beslenme çantalarıyla göndermeleri" söylendi. Veli Derneği Başkanı Ömer Yılmaz, okullardaki yeme içme masrafının bu yıl arttığına işaret ederek, "Kantinlerde fiyatlar bu sene geçen seneye göre 1,5 kat arttı. Bu parayı veremeyen çocuklar aç kalacak" dedi.

Üniversiteler Açık Kalmalı

YÖK, Adıyaman, Hatay, Maraş ve Malatya'daki üniversitelere ilettiği yazıyla depremi gerekçe göstererek yüz yüze ve uzaktan öğrenim seçeneğini üniversite senatolarının kararına bıraktı. Akademisyenler karara tepki gösterdi.

OKULLARIMIZ EĞİTİM ÖĞRETİME HAZIR MI?

2023-2024 eğitim-öğretim yılı 11 Eylül tarihinde başlayacak. Önceki eğitim-öğretim yıllarında olduğu gibi okullarımız bu eğitim-öğretim yılında da birçok eksikle açılacak. Öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz ve velilerimiz birçok sorunla uğraşmak, boğuşmak zorunda kalacak. Her ne kadar Milli Eğitim Bakanı yeni eğitim öğretim yılına sorunsuz başlayacağımızı belirtse de gerçekte durum söylendiği gibi değil. Örneğin 6 Şubat depremini yaşayan illerimizde gerekli tedbirler tam olarak alınmamıştır. 11 Eylül tarihinde çocuklarımızı nasıl ortamların beklediğini birlikte görüp yaşayacağız.

Diğer yandan yaşanan ekonomik krizin en çok etkilediği alanlardan biri de eğitim oldu. Okula ulaşmak, okuldaki yaşamı istenilen biçimde sürdürmek, okul sonrasında bir sonraki güne hazırlanmak, bütün aileler için yüksek bir maliyete katlanmak anlamına gelmektedir. Bu maliyet artışından dolayı özel okula çocuğunu gönderen, göndermeyi düşünen velilerimiz haklı olarak resmi okullara yönelmektedir. İster özel okullarda olsun, isterse resmi okullarda olsun enflasyon nedeniyle velilerimizi daha zor günler beklemektedir.

Okula Başlangıç Giderleri

Okula başlamada ekonomik maliyetin son 4 yılda geldiği noktayı piyasadaki 137 ürünün gerçek fiyatları üzerinden yaptığımız araştırma ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca araştırmamız, okula başlayan bir öğrencinin veliye getirdiği yükü de ortaya koymaktadır. Türkiye'de eğitim harcamaları 2021 yılında 2020 yılına göre %27,1 artarak 344 milyar 341 milyon TL olmuştur. 2021 yılında bir önceki yıla göre eğitim harcamalarının en çok yükseldiği eğitim düzeyleri; %37,7 ile yükseköğretim ve %28,3 ile ortaokul olmuştur.

Eğitim harcamasının gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payı 2018 yılında %5,8, 2019 yılında %6, 2020 yılında ise %5,36 iken 2021 yılında %4,8 olarak gerçekleşmiştir. Devletin eğitim harcamalarının gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payı ise 2018 yılında %4,3, 2019 yılında %4,4, 2020 yılında %4, 2021 yılında ise %3,4 olmuştur.

Eğitime yapılan kamu harcamaları için dünya genelinde kabul edilen bazı oranlar vardır. Buna göre devletin eğitim harcamalarının GSYH içindeki payının en az %4 ile 6 arasında olması kabul edilir. 2021 yılında Türkiye'nin %4 sınırının da altına düştüğünü görüyoruz. Eğitimin GSYH içindeki payının düşmesi, harcama miktarı artsa dahi aslında ülkenin toplam kaynakları içinden eğitime daha az kaynak ayrıldığı anlamına gelmektedir.

Türkiye, OECD ülkeleri arasında eğitime ayrılan özel kaynakların payının en yüksek olduğu ülkelere biridir. OECD ülkelerinde eğitim harcamalarının ortalama yüzde 90'ı kamu, yüzde 8'i hane halkları tarafından yapılmaktadır. Türkiye'de 2021'de devletin yaptığı harcamalar oran olarak düşmüş, hane halklarının harcaması ise artmıştır. 2020 yılında %20 olan hane halkı harcamaları 2021 yılında %22'ye yükselmiştir.

Okula başlama maliyetleri için 2019, 2022 ve 2023 yılları karşılaştırılmıştır. Yaptığımız bu araştırmada, belirtilen rakamlar içerisinde, okula zorunlu alınan bağışlar, sınıfların düzenlenmesi için toplanan paralar, velilerin çocuklarına verdikleri harçlıklar bulunmamaktadır. Zorunlu bağış adında alınan bu ücretleri de eklediğimizde, özellikle alt ve orta gelir düzeyindeki ailelere, okul giderleri ciddi bir yük olacaktır.

- ✓ Okulöncesi düzeyde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 285,26, 2023 yılında ise yüzde 654,36 oranında artmıştır.
- ✓ İlkokul düzeyinde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 316, 2023 yılında ise yüzde 493,8 oranında artmıştır.
- ✓ Ortaokul düzeyinde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 304,1, 2023 yılında ise yüzde 450,5 oranında artmıştır.
- ✓ Lise düzeyinde okula başlama maliyetleri 2019 yılına göre; 2022 yılında yüzde 286,8, 2023 yılında ise yüzde 486,4 oranında artmıştır.

Okullar eğitim öğretim yılına hazır değil.

Her yıl olduğu gibi okullarımız yine eğitim öğretim yılına birçok eksik ile başlayacak. Fiziksel eksikliklerin yanı sıra temizlik, güvenlik personeli gibi eksiklikleri hala devam etmektedir.

- Kadrolu yardımcı hizmetli ve güvenlik görevlisi ataması yapılmamıştır. Yaklaşık 63 bin güvenlik, 105 bin de temizlik görevlisine ihtiyaç bulunmaktadır.
- Yeteri kadar öğretmen ataması yapılmamıştır. Önceki eğitim yılında 90 binin üzerinde ücretli öğretmen çalıştırıldığı düşünülürse en az 100 bin öğretmen ataması yapılmadığı takdirde öğrenciler öğretmensiz, öğretmenler öğrencisiz kalacağı ortadadır. Yapılan 45 bin atama, emekli olup sistem dışına çıkanlar düşünüldüğünde ihtiyaç duyulan öğretmenin yarısı bile değildir. Dolayısıyla öğretmen açığı yine ücretli öğretmenlik sistemi ile kapatılmaya çalışılacaktır.

Öte yandan eğitim iş görenleri ciddi oranda mali zorluk çekmektedir. 25 yıllık bir öğretmen 25.154 lira maaş almaktadır. Bu nedenle eğitim öğretime hazırlık ödeneği en az bir maaş tutarında ödenmeli ve en düşük öğretmen maaşı yoksulluk sınırının üzerinde olmalıdır.

- **Okul bütçeleri oluşturulmalıdır.**

Okul bütçeleri oluşturulmadığı sürece velilerden para toplanmaya devam edilecektir. Okula başlama maliyetleri bu kadar artmış iken velilerin üzerinden mali yükün alınabilmesi ancak okul bütçelerinin oluşturulmasıyla mümkün olacaktır.

Zorunlu eğitim kapsamında, devlet okullarında örgün eğitim içerisinde 15.189.878 öğrenci bulunuyor. MEB'in bütçesi 435 milyar liradır. Okullara her eğitim öğretim yılının başında eğitim öğretime hazırlık amacı ile öğrenci başına en az 500 lira bütçe gönderilmelidir. **Öğrenci başına 500 lira gönderildiği takdirde MEB'in bütçesinin sadece 7,5 milyar lirası (%1,72) kullanılmış olacaktır.**

Önceki Milli Eğitim Bakanı, okullara bütçe gönderildiğini ifade etmiştir. Oysa MEB tarafından sadece liselere bütçe gönderilmekte, ilk ve ortaokulların ise sadece elektrik, su ve ısınma giderleri karşılanmaktadır. Bu yıl ilk ve ortaokullara da kısmen bütçe aktarılmıştır. Ancak 1.000 öğrencisi olan bir okula gönderilen 4.500 lira, ihtiyaçları karşılamaktan çok uzak kalmıştır. 1.000 öğrencisi olan okulların en az 5-6 temizlik görevlisi ihtiyacı bulunmaktadır. Bu okulların sadece altı temizlik personeli için aylık yaklaşık 80 bin lira ödeme yaptığını düşündüğümüzde merkezi bütçeden aktarılan kaynak ile okulların temizlenmesi dahi mümkün değildir.

Yaşanan hayat pahalılığı öğrencilerin kullandıkları malzemelere de yansımış, geçen yıllara oranla bütün malzemelerde büyük bir artış olmuştur. Asgari ücretle hayatını devam ettiren bir aile, ilkokula başlayan çocuğu için, bir aylık maaşından fazlasını, en düşük maaş alan memur ise maaşının yarısını okul masrafı olarak harcamak zorundadır.

Sonuç olarak anayasanın 42'nci maddesine göre, temel eğitim, tüm vatandaşlarımıza eşit ve parasızdır. Bu nedenle devlet, çocuklarımızın eşit koşullarda eğitim almalarını sağlamak zorundadır. Velilerin eğitim

harcamaları göstermektedir ki devlet okullarında bu sağlanamamaktadır. Bu nedenle de okullarımız toplumdaki bütün eşitsizlikleri yansıtan kurumlar haline dönüşmüştür.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ

Ankara Kent Konseyi I. Eğitim Çalıştayı; Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimi Raporu; Eğitim Hakkı konusunu düzenleyen ulusal ve uluslararası pek çok yasal dayanak çerçevesinde geniş kapsamlı bir çalışmanın sonucunda hazırlanmış ve içeriği bakımından çok önemli bir ilk metin olmuştur. Söz konusu rapora göre;

“Ülkemizde engelli bireylerin eğitim hakkından yararlanmasına yönelik olarak 1997 yılında engellilere yönelik eğitim hizmetlerini düzenleyen 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kapsamlı düzenlemeler yapılmıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, özellikle eğitim alanında fırsat eşitliğine vurgu yaparak, engelli bireyin eğitim hakkından mahrum bırakılmayacağı hükmünü getirmiştir. Yapılan bu kapsamlı düzenlemeler; engelli bireyler için hak temelli bir uluslararası sözleşme olan ve imza koyan devletlerin yerel mevzuatlarını uyarlamakla yükümlü oldukları BM Engelli Hakları Sözleşmesi (BM EHS) ile uyumlu hale henüz getirilebilmiş değildir. Mevzuat ve diğer resmi belgeler, eğitimde hem kalitenin hem de eşitlikçi bir anlayışın bulunması gerektiğinin altını çizmekle birlikte, engellilerin bugün için ülkemizde “fırsat eşitliği” ilkesi kapsamında eğitim hakkından eşit koşullarda yararlandığını söylemek mümkün olamamaktadır. Eğitim hakkının ihlali karşısında hukuki yaptırımlar yeterince uygulanamamaktadır.”

Bu çerçevede vurgulamak gerekirse; ülkemizde merkezi hükümetin bu konuda duyarsız olduğu gerçeği ve eğitim sistemimizin son dönem içinde bulunduğu olumsuz koşullar da düşünüldüğünde; “Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitimi” konusunda yerel yönetimlerin sorunların çözümüne dönük sunabilecekleri çok önemli katkılar olduğu görülmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan ve farklı gelişim gösteren gruplar, -Duygusal ve Davranışsal Sorunlar, -Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu(DEHB), -Yaygın Gelişimsel Bozukluklar-Otizm, - Dil ve Konuşma Problemleri, -Görme Yetersizliği, -İşitme Yetersizliği, -Ortopedik Sorunlar, -Zihinsel Yetersizlik, - Özel Öğrenme Güçlüğü, -Süreğen Hastalıklar, -Üstün ve Özel Yeteneklilik, -Birden Fazla Engellilik olarak sıralanabilir.

Belediyelerin, engelli çocukların eğitimdeki en önemli dönem olan okul öncesi döneminde kaynaştırma eğitimi sayılabilecek kreş ile eğitime ücretsiz ya da sınırlı bir ücretle hazırlık desteği sağlayabileceği, fiziksel veya zihinsel engelli bireylere rehabilitasyon ve eğitim hizmetlerini ücretsiz verebileceği, bilgi evleri, meslek edindirme kursları, kütüphaneler, gençlik merkezleri, yuva ve kreşlerin sayısı artırılarak özel eğitim alan mezunu öğretmenlerin istihdamını sağlayabileceği, yılın her gününde; kısa videolar, kamu spotları, tiyatro oyunları, etkinlik, billboardlar, otobüs, metro gibi araçlar, sergi alanları gibi elindeki tüm olanakları kullanarak farkındalığı artırıcı çalışma ve uygulamalar gerçekleştirebileceği değerlendirilmiştir. Ailelerin ve toplumun farkındalığının artırılması konusu da yine önemlidir.

Erişilebilirlik sorunu ise; Fiziki Erişilebilirlik, Bilgiye Erişim, Teknolojik Erişim, Eğitim Araç- Gereçleri ile Materyaller ve Donanıma erişim, Engele Özgü Araç-Gereç ve Cihazlara Erişim, Eğitsel Tanılama, Yönlendirme ve Yerleştirme alt başlıklarında tanımlanmakta ve her bir aşamasında belediyelerin desteğine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır. Belediyeler engelli bireyin evinden çıkmasından okula erişmesine kadar olan bölgede çevre ve erişime ilişkin düzenlemeler, okul bahçe kapısından başlayarak binasında tadilat ya da farklı düzenlemeler yapabilir, ihtiyaç duyan ailelere teknik ve ya eğitsel destek sağlayabilirler.

Belediyeler; kanunlar çerçevesinde örgün eğitim kurumlarına alt yapı desteği, örgün eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan engelli öğrencileri indirimli veya ücretsiz toplu taşıma araçlarından yararlandırma, engelli öğrencileri bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik işitsel ve görsel eğitim destek programları gibi destekler verebilmektedir. Belediyelerin etkinlik alanına giren ve belediyeler tarafından verilen eğitim türleri yaygın eğitim olarak adlandırılmaktadır. Yaygın eğitim en basit anlatımı ile örgün eğitim almış olsun olmasın her bireyin, yaş aralığı fark etmeksizin aldığı eğitime denilmektedir. Bu nedenle; belediyelerimizi sadece engellilere sosyal yardım dağıtan, cihaz temin eden, araç sağlayan yerler olmadığı, bunun yanı sıra da engellilere BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin hak temelli yaklaşımıyla destek olan kurumlar olduğu konusu daha fazla dillendirilmeli; yapılan çalışmalar konusunda toplumun bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

MİNİKLER 'MÜŞTERİ' YAPILDI

İstanbul'da ağustos ayında düzenlenen Minikler, Yıldızlar ve Gençler Kick Boks Avrupa Şampiyonası'na katılan minik sporculardan katılım, konaklama, yemek, ulaşım ve malzeme bedeli olarak 400 avro talep edildiği öne sürüldü. İddiaya gündeme getiren CHP Milletvekili Murat Emir, sporcuların şampiyona boyunca kullanacağı ve

federasyon tarafından karşılanması gereken ekipmanların Kick Boks Federasyonu Başkanı Salim Kayıcı'nın eşine ait bir firmadan tedarik edildiğini söyledi. Federasyonun talep ettiği ücreti veren sporcuların, İstanbul'un Başakşehir ilçesinde bulunan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Kanuni Sultan Süleyman Erkek Öğrenci Yurdu'nda konaklatıldığını da ekledi. Devlet yurdunda konaklayan sporculardan herhangi bir ücret alınmadığını, alınsa dahi bu ücretin günlük yalnızca 30 TL olduğunu belirten Emir, "Ayrıca sporcuların kahvaltı ve akşam yemeği öğünlerini yurdun yemekhanesinde yediği, öğle yemekleri için ise ellerine verilen fiş ile anlaşma sağlanan yerde kır pidesi yedikleri iddiaları bulunmaktadır" dedi.

Sporcuların kullandığı ekipmanların Kick Boks Federasyonu Başkanı Salim Kayıcı'nın eşine ait olan ve Yeşil Çınar Spor Malzemeleri şirketince satıldığı da savunuldu. CHP'li Emir, 2022'de Ayhan Bora Kaplan'la çekilmiş bir fotoğrafı da ortaya çıkan Salim Kayıcı hakkındaki iddiayı TBMM gündemine taşıyarak Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın yanıtlanması istemiyle şunları sordu:

- Sporculardan konaklama, yemek, ulaşım ve malzeme giderleri adı altında 400 avro ücret alındı mı?
- Federasyon Başkanı'nın eşine ait olduğu söylenen firma üzerinden malzeme-ekipman satışı yapıldı mı?
- Konaklamanın otelde yapılacağı iddia edilerek sporculardan para toplanmasının ardından KYK'ye bağlı devlet yurdunda konaklandığı doğru mu?

KAYIT PARASI SORUNU

Biliyoruz ki her yıl Milli Eğitim Bakanları, kayıt döneminde velilerden para toplanılmasını yasaklayan genelgeler yayınlar. Bu AKP iktidarında Milli Eğitim Bakanlarının klasik rutin işlemlerinden biri olmuştur.

Tarih 25 Ocak 2004. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik şu cümleleri kullanıyor: "**Veliyi kaz gibi yoluyorlar, 26 kalemden veliden para toplanıyor.**" (<https://www.yenisafak.com/gundem/celik-veliyi-kaz-gibi-yoluyorlar-2679290>) Dönemin Sayın Bakanı, hangi kalemlerde para toplandığını da tek tek saymaktadır: "**Veliler en fazla, eğitime katkı payı (yüzde 95.3), karne parası (yüzde 86.8), fotokopi ve sınav ücreti (yüzde 56.6), fotoğraf parası (yüzde 54.5) kayıt parası (yüzde 44.6) ve spor kolu parası (yüzde 41.9) ödüyor.**"

Şu cümleler 2008 yılında (6/1109) esas numaralı sözlü soru önergesini cevaplandırırken dönemin Milli Eğitim Bakanı Nimet Baş(Çubukçu) tarafından TBMM kürsüsünden söylenmiştir:

"Okullarda her ne ad altında olursa olsun zorla para toplanması söz konusu değildir. Okul aile birliklerine gönüllü olarak aynı ve nakdî bağış yapan öğrenci velileri ve diğer vatandaşlarımız bulunmaktadır. Bağışlarla ilgili kanuna ve yönetmeliğe göre de yardım isteğe bağlıdır ve kimse buna zorlanamaz. "Öğrenci velileri hiçbir suretle bağış yapmaya zorlanamaz" şeklindeki temel kanunumuz hükmü çerçevesinde işlemlerde bulunuyoruz, aykırı bir fiil ve işlemi olan görevlilerimizin bulunması durumunda da gerekli yasal işlemleri yapıyoruz. Diğer taraftan, Bakanlığımızın bütçesi oluşturulurken mevcut kaynaklar çerçevesinde okullarımızın tüm giderleri için ödenekler de koyulmaktadır. Yıllık ödenek miktarı ise ödeneğe esas okulun durumuna göre değişmektedir." (<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil4/bas/b067m.htm>)

20 yıllık AKP iktidarının bir başka Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer AA yaptığı açıklamada "**42 bin 500 okulda tek tek inceleme yaptırdığını, kayıt zamanı bağış parası alan okul sayısının yaklaşık 3 bin civarında olduğunu tespit edildiğini, Bu sene genelge göndermeyeceğim. Ama kayıt zamanı bağış alan hem okul aile birliği yöneticilerine hem de okul yöneticilerine yine de hesap soracağım**" demişti. (<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/kayit-parasinin-hesabini-sorarim/363885>)

Tarih 23 Haziran 2002, Dönemin Bakanı Mahmut Özer: "**Biz bütün genel müdürlüklere bütçeden gerekli parayı veriyoruz. Velilerden kayıt parası almayın.**" Devamla şunları söylüyor:

"Bildiğiniz gibi yıllardan beri eğitim sistemimizde kronik bir problem var. Yani bir algı var. Millî Eğitim Bakanlığı, okulların ihtiyaçlarını karşılayamıyormuş gibi, bütçesi yetersizmiş gibi, sanki bu kadar devasa eğitim yatırımlarını yapan Millî Eğitim Bakanlığı değilmiş gibi, her yıl bütçeden en büyük payı alan Millî Eğitim Bakanlığı değilmiş gibi bir algı işliyor ve bu, bir de okul kayıtlarında bağışlarla birleştiği anda sanki Millî Eğitim Bakanlığı, okulları kendi hâline terk etmiş gibi bir algı oluşuyor. Böyle bir şey mümkün değil. Son yirmi yılda eğitime bu devasa bütçeleri ayıran bir iktidarın okulların ihtiyacını karşılayamaması mümkün değil." (<http://basinmus.meb.gov.tr/www/bakan-ozar-erzurumda-anadolu-medyasi-ortak-yayinina-konuk-oldu/icerik/69>)

Ne var ki Bakanın bu cümlelerinin bir karşılığı olmadı. 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılında 65 okul müdürüne kayıt parası toplama gerekçesiyle soruşturma açılmıştır. (<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/mebden-65-okulda-kayit-parasi-incelemesi-42113662>)

Bugünün Bakanı, geçmişin müsteşarı Yusuf Tekin müsteşar kimliğiyle okullarda kayıt parası toplanmaması konusunda yazılar göndermişti.

Yusuf Tekin'de farklı zamanlarda kayıt parası alınmayacağı açıklamalarında bulundu.

“Okulları uyardık. Velilerden kayıt sırasında zorla bağış istenmesinin yasal olmadığını söyledik. Bu konuda gelen şikayetleri inceleyeceğiz. Velilerden kayıt parası isteyen ve alan yöneticileri tespit ettiğimiz anda cezalandıracağız. Bu konuda kararlıyız” (<https://www.aydinlik.com.tr/haber/okullari-uyardik-cezalandiracagiz-411597>)

Okulların açılmasına birkaç gün kala Yusuf Tekin Anadolu Ajansının Editör Masası programına katılarak bu konuda açıklamalarda bulundu. Programda kendisine kayıt parası sorulduğunda **“Böyle usul asla yok, mevzuatımızın hiçbir yerinde yok. Ne kayıt ücreti var ne de bağış zorunluluğu var. Bunun altını çizerek belirtmek istiyorum. Bu konuda velileri zorlayanları hem hukuken hem de sözlü olarak uyarıyoruz zaten.”** (<https://www.meb.gov.tr/bakan-tekinaa-editor-masasina-konuk-oldu/haber/30775/tr>)

Ayrıca vatandaş para toplama 20 yıllık AKP iktidarlarının en önemli icraatlarından birisidir.

1. 193 Sayılı Gelir Vergisi ve 5422 sayılı Kurumlar vergisi kanununa eklenen ve 24 Nisan 2003 tarihli Resmi gazete ile yürürlüğe giren (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/04/20030424.htm#17>) 4842 sayılı **“Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”** ile kurum ve kişilere, eğitime yapacakları her türlü katkıyı özel gider göstererek vergiden düşürme uygulamasını AKP başlatmıştır.

2. “Eğitime %100 Destek Kampanyası”nı başlatan hükümdür. O tarihlerde de eğitime en fazla bütçe ayırdığını söyleyen bir bakanlık vardı. Ama bağış toplamak için de kapı kapı dolaşan bir bakanlık söz konusuydu.

3. Bu anlayış daha da ileri götürülerek okul adlarını, para toplama kampanyalarıyla satışa çıkaran yine AKP iktidarı olmuştur.

4. Milli Eğitim Temel Kanunu’nda değişiklik yapılarak Okul Aile Birlikleri, okulun aileler pedagojik ilişkiler kurma, okuldaki eğitime velilerin katılımını sağlama görevinden çıkarılıp, okul adına para toplama, işçi çalıştırma görevleriyle yeniden yapılandırılmıştır. Bu değişiklik önce 5257 Sayılı Kanun ile 2004 yılında (<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5257.html>) daha sonra ise 2009 yılında 5917 Sayılı **“Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”** 17. maddesi ile yapılmıştır. (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090710-1.htm>)

AKP iktidarıyla her okul, para kazanma, kazanılan para ile ihtiyaçlarını karşılamak amacını güden bağımsız ekonomik üniteler haline getirilmiştir. Bu nedenle okul müdürleri ve okul yöneticileri, okullarda toplanan paralardan, okul ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgili ihalelerden dolayı sık sık soruşturma geçirmektedirler.

Bu sorunun çözülememiş olması gazetelere yansıyan bilgilerden görüyoruz.

Kimi Devlet okullarının özel okullarla yarıştığı haber yapılmaktadır. Bunun temel nedeni okulların bağış toplama yetkisinin bulunmasıdır.

Okulların bağış toplama yetkisi kaldırılmadığı sürece veya eğitime bağış toplamanın bakanlık dışındaki kurumlar eliyle olmasını düzenleyen yeni bir düzenleme yapılmadığı sürece 20 yıldır papağan misali tekrar edilen cümleler tekrar edilecektir.

Çocuğu okulda bulunan bir velinin bağış için özgür iradesi olamaz. Çünkü o irade okuldaki çocuk üzerinden bazen velilerin gönüllüğü üzerinden, bazen de zorunlu bırakılmalarından bükülmüş iradedir. Çocuğu okulda olan velinin şikâyetçi olmasını kimse beklememelidir. Ayrıca bu yıla kadar açılmış soruşturmalardan bir sonuç çıkmadığından velilerin devleti güveni yoktur.

Ayrıca okul yönetimlerine merkezi bütçeden okul bütçesi olarak doğrudan pay ayrılması sağlanmalıdır.

KASA MEB'E DEĞİL DİYANET'E AÇILIYOR

OVP, iktidarın tercihlerine ayna tuttu. OVP'ye göre MEB'in bütçe payında 'sınırlı ilerleme' kaydedildi. Diyanet'in bütçesinin 2026'ya kadar yüzde 262 artırılması planlanırken MEB'in bütçesinin artırımı yüzde 226'da kaldı.

Türkiye ekonomisinin 2024-2026 dönemine yönelik hedeflerinin yer aldığı Orta Vadeli Program (OVP), iktidarın, "Aslan payını ayırıyoruz" dediği eğitime öngörülen bütçenin yetersizliğini gözler önüne serdi. İktidarın, "Aslan payı" olarak nitelendirdiği eğitim bütçesi hemen her yıl bütçe toplamına ezilirken OVP, yeni dönemde de geleneğini bozmadı. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bütçeden aldığı payın 2026 yılında da eğitimcilerin beklediği orana ulaşamayacağı belirlendi.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2023 yılında 461 milyar 649 milyon 548 bin TL olan bütçesinin 2024'te 1 trilyon 90 milyon 229 bin 668 TL'ye çıkarılması planlandı. MEB için 2024'te öngörülen bütçenin merkezi bütçeye oranı yalnızca yüzde 10,6 oldu. 2023 yılında da bütçeden yüzde 10,6 oranında pay alan MEB'e planlanan 2024 yılı bütçesi, iktidarın eğitime verdiği düşük önemi bir kez daha belgeledi.

Artış Dikkat Çekti

MEB için 2025 ve 2026 yıllarında ayrılması planlanan bütçe de beklentinin altında gerçekleşti. Eğitim bütçesi için yapılan planlama ve eğitim bütçesinin toplam bütçeye oranı 2025 ve 2026 yıllarında şöyle sıralandı:

2025: Bütçe: 1 trilyon 332 milyon 839 bin 682 TL – Toplam bütçe içindeki pay: Yüzde 11,5

2026: Bütçe: 1 trilyon 510 milyon 928 bin 551 TL – Toplam bütçe içindeki pay: Yüzde 11,1

Öte yandan Diyanet İşleri Başkanlığı için de kesenin ağızı açıldı. 2023'de 36 milyar 186 milyon 871 bin TL'lik bütçesi ile toplam bütçeden yüzde 0,65'lik pay alan Diyanet'in bütçe payının 2026'ya kadar yüzde 0,31 oranında artırılması hesaplandı. MEB'in bütçe payında 2026'ya kadar öngörülen yüzde 0,5'lik artışa karşın Diyanet'te yüzde 0,31'e ulaşan artış oranı dikkati çekti.

Gönlüne Göre Bütçe Sağlıyor

Bütçe karşılaştırmasına göre Diyanet'in 2026 yılı bütçesi, 2024 yılına oranla yüzde 43 artacak. Aynı dönemde MEB bütçesinde yaşanan artış oranı ise yüzde 38 olacak. Diyanet'in bütçe payı yüzde 0,31 artırılırken MEB'in bütçesindeki artış oranı yalnızca yüzde 0,5 olarak kayıtlara geçecek. Diyanet'in Bütçe payında yıllar itibarıyla yaşanacak değişim şöyle kaydedildi:

- 2024: Bütçe: 91 milyar 824 milyon 805 bin TL

Toplam bütçe içindeki pay: 0,89

- 2025: Bütçe: 113 milyar 915 milyon 601 bin TL

Toplam bütçe içindeki pay: 0,98

- 2026: Bütçe: 131 milyar 134 milyon 978 bin TL

Toplam bütçe içindeki pay: 0,96

GERİCİ KUŞATMA ÖDEVE DE GİRDİ

MEB'in öğrencilere dağıttığı ders kitaplarında yer alan dini içeriklerin tepki çekmesinin ardından bu kez de Bahçeşehir Koleji'nde öğrencilere dini görsellerinin yer aldığı ödevler verildi. Veliler "Küçük çocukları yönlendirmek istiyorlar" dedi.

Son dönemde ÇEDES gibi projelerle imam, vaiz, din hizmetleri uzmanı ve kuran kursu hocalarını okullara sokmaya çalışan AKP iktidarının eğitimde gerici uygulamaları ders kitaplarına da yansdı. "İlkokul ve ortaokul öğrencilerine dağıtılan kitaplarda dini içerikler ile ayrımcı görseller yer almasını haberleştirmesinin ardından bu kez İzmir Bornova'daki Bahçeşehir Koleji öğrenciler dağıttığı ödevlerde dini görseller kullandığı açığa çıktı. Kolejin İngilizce dersi için 9 yaşındaki çocuklara dağıttığı kağıtlarda türbanlı bir kız çocuğu ve dua eden bir erkek çocuğunun görsellerine yer verildi. Bu durum velilerin tepkisine neden oldu.

Şikâyetçi Olduk

Veliler ödev kağıdını görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Çocukların gelişim çağında yönlendirilmek istendiğini belirten veliler, "Kindar ve dindar nesil için bu tür uygulamalara başvuruyorlar. İslami giyime özendirme çabası bu. Küçük çocuklara İngilizce diyerek bunlar mı öğretiliyor? 9 yaşındaki çocukların akıllarına girmeye çalışıyorlar. Biz okula gerekli şikâyeti yaptık ve savunma istiyoruz" ifadelerini kullandı.

Tepki Çekmişti

Daha önce de ilkökul ikinci sınıf kitaplarında, oruç, ramazan, kandil, dini bayramlar gibi konuların görsellerle anlatıldığını ve öğrencilere bayram günü aileleri ile namaza gitme çağrısı yapıldığını duyurmuştu. İlkokullarda din kültürü eğitimi 4. sınıfta başlarken, 2. sınıf hayat bilgisi kitabı arasına konulan konularda dini içeriklerin yer alması velilerin tepkisini çekmişti.

Gericiilik Kuzey Kıbrıs'a Da Sıçradı

AKP İktidarının laik eğitimden uzak gerici adımları, Kuzey Kıbrıs'a da sıçradı. 2023-2024 eğitim öğretim yılı 18 Eylül'de başlayacak ülkede eğitim sisteminde gerici adımlar atıldı. Zorunlu eğitimdeki ders kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliğine aykırı ibarelerin yer aldığı iddia edildi. Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası Genel Sekreteri Burak Maviş özetle şunları kaydetti: "Kitaplarda kadının statüsü aşağılanmış ve aile çeşitliliği yok sayılmıştır. Daha öncesinde boşanmış veya geniş ailelerin olduğu kısımlar kitaplardan çıkarılmış yerine Filistin ve Hindistan'dan Müslüman ailelerin olduğu görseller eklenmiş. Kitaplar pedagojik açıdan sıkıntılı. Biz Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı görselleri, gericiliği sembol eden kılıf kıyafetleri, islamafohi üzerinden sakıncalı ifadelerin kullanmaması üzerinde eğilimimiz olacak. Söz konusu kitapların dağıtılmasını engellemek istiyoruz."

YOLSUZLUĞU TESPİT ETMEK 'SUÇ' OLDU!

Devletin soyulduğunu belgeleriyle ortaya çıkaran Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın eski bürokrati Tayhan Şimşek hakkında soruşturma başlatıldı. Şimşek, "Oysa ödüllendirilmem gerekirdi" diyerek tepki gösterdi.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndaki yolsuzlukları tek tek tespit edip devletin nasıl soyulduğunu ortaya çıkaran bakanlığın eski bürokrati Tayhan Şimşek hakkında soruşturma başlatıldı.

Şimşek, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın tatil bölgelerindeki plajları ve arıtma tesislerini işletmek için kurduğu "Turaş Turizm ve Ticaret A.Ş."ye geçen yılın Ağustos ayında genel müdür olarak atandı. Ardından da plajlar ile arıtma tesislerindeki yolsuzlukları ortaya çıkarıp, kapsamlı bir rapor hazırladı. Devletin parasının nasıl çalındığını ve devletin nasıl soyulduğunu belgeleriyle ispatlayan Şimşek, hazırladığı raporu Kültür ve Turizm Bakanlığı'na teslim etti. Ancak bu raporun ardından baskı gören Şimşek, sadece beş ay görevde kalabildi. Baskılar üzerine 24 Aralık 2022 tarihinde istifa ederek görevinden ayrılmak zorunda kaldı.

Hukuka Aykırıymış

Şimşek'in hazırladığı rapora konu olanlar hakkında soruşturma başlatılmazken Kültür ve Turizm Bakanlığı, yolsuzlukları açığa çıkaran Tayhan Şimşek hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Bakanlık, yaptığı suç duyurusunda Şimşek'in bazı personelden "mal beyanı" talep etmesini suç olarak gösterdi. Şimşek bu şekilde bakanlık personelinin dikkatleri çeken zenginleşmesini açığa çıkardı. Ardından Şimşek hakkında "Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydettiği ve güveni kötüye kullandığı" iddiası ile soruşturma başlatıldı.

Sümen Altı Ettiler

Soruşturma kapsamında savcıya ifade veren Şimşek, yaptığı açıklamada, "Ödüllendirilmem gerekirken bazı insanların ayağına basmam nedeniyle görevimden uzaklaştırıldım. Bu soruşturma ile de 'sen misin bakanlıktaki yolsuzlukları ortaya çıkaran' diyorlar. Tutanak altına alınan belgeli yolsuzlukları ve hırsızlıkları incelenmemişler. Görev süremde hazırladığım raporun çok büyük kısmı sümen altı edilmiş. Bakanlığın bürokratları yolsuzlukları ortaya çıkardım diye benim hakkında şikâyetçi olmuşlar ve bu yüzden de hakkımda soruşturma başlatıldı" dedi.

Cebe Atılan Paralar Raporda

Kültür ve Turizm Bakanlığı eski bürokrati Tayhan Şimşek'in ortaya çıkardığı kimi yolsuzluklar şöyle:

- Marmaris Şube Müdürü, usulsüzlükten işten çıkarılacağını anladığında, kasadan 26 bin TL'yi alıp zimmetine geçirdi ve üstelik bunu imza ile kabul etti.
- İki ayda ödenen toplam 1 milyon 900 bin TL fazla mesai ücretinin nasıl oluştuğunun, kontrol edilip edilmediği belirsiz. Ayrıca A. S. firmasından elden alınan 50 bin TL'den şirket yönetim kurulunun bilgisi olup olmadığı da belli değil.
- Belek Halk Plajı'nda A. S. isimli firması bakanlığa ait plajın içinde ayrı bir işletme gibi faaliyet göstermiş, halk plajı zarara uğratılmış. A. S. firmasından elden alınan paraların kime dağıtıldığı ise belirsiz. Ayrıca A.S. isimli firmanın gerçek sahibinin kim olduğu belli değildir

- Lara Halk Plajı'nda Ö. İnşaat'tan önce 1 milyon 590 bin TL'ye satın alınan plaj şemsiyelerinin fiyatı tarafımca pazarlık yapılarak sonradan 1 milyon 60 bin TL'ye düşürülmüştür. Bu firmaya kim 1 milyon 590 bin TL'den sipariş vermiştir? Şemsiyenin piyasa değeri 1 milyon 60 bin TL'dir.

- Çamyuva Halk Plajı'nın önceki müdürü müşterilerin loca ücretlerini almış, cebine atmış.

Müdür Köşeyi Dönmüştü

Şimşek'in hazırladığı yolsuzluklar raporunda, bir müdürün kısa sürede servet sahibi olmasına yer verilmişti. Raporun ilgili bölümünde, şöyle denilmişti: "Antalya Serik'teki Boğazkent Arıtma Tesisi'nin Müdürü, Mayıs 2022 ile Ağustos 2022 arasında ani zenginleşme yaşadı. Bahsedilen 4 aylık zamanda diliminde, arıtma tesisinin müdürü Muğla Dalaman'da bir, Antalya Serik'te iki arsa olmak üzere toplam değeri yaklaşık 2,7 milyon TL olan üç ayrı arsa satın aldı. Arıtma tesisi müdürünün bu ani zenginleşmesini mantıklı bir şekilde açıklayamadı."

İKTİDAR, ÜLKEYİ KÜRESEL İLAÇ TEKELLERİNE TESLİM ETTİ.

Eczanelerde raflar boşalıyor, hayati ilaçlar bulunmuyor. Temmuzda ilaç fiyatlarına yapılan yüzde 30 zammı rağmen pek çok ilaç üreticisi zammı yetersiz bularak Türkiye'den çekiliyor ya da ilaçları satıştan çekiyor. Son iki ayda bulunamayan ya da piyasadan, ecza depolarından çekilen hayati ilaçların sayısı hızla artmaya başladı!

Türkiye Eczacı İşverenler Sendikası (TEİS) ve Türkiye Eczacılar Odası peş peşe yaptıkları açıklamalar ve çağrılarda hayati ilaçların bulunmadığını, bu ilaçları üreten firmaların ya Türkiye'den çekildiklerini ya da ilaçlarını Türkiye pazarından çektiklerini dile getirerek iktidarı uyarıyor. Son olarak kanser ilaçlarını üreten bir firma ile kalp, karaciğer, böbrek nakli nakli ameliyatlarında organ reddini önlemek için kullanılan en hayati ilacın üreticisi ilacını Türkiye pazarından çektiğini, satmayacağını TEİS'e bildirdi.

Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Dairesi tarafından euroya endekli belirlenen ilaç fiyatlarında, uygulanan euro kuru reel kurun çok altında. İlaç üreticilerinin maliyet artışları gerekçesiyle üretimi durdurma ilaç satmama girişimi üzerine, ilaç fiyatlandırmasında uygulanan euro kuru yüzde 30 artırılarak 10,77 TL'den 14,03 TL'ye yükseltildi. İktidarın yaptığı yüzde 30 kur artışına rağmen halen Merkez Bankası'nın resmi kurunda ve serbest piyasada reel olarak **28-29 TL'den işlem gören euro kurunun yarısı düzeyinde kalan euro kuru, ilaç üreticileri tarafından yetersiz bulundu.**

Reel kurun yarısı düzeyindeki Euro kurundan kaynaklı kayıplar ve SGK'nın 'geri ödeme' politikasındaki sorunlar ilaçta sıkıntıyı büyütüyor. SGK'lılara reçete edilen ilaç bedelleri üzerinden eczanenin kestiği 'katılım payı' anında SGK'ya yatırılırken, SGK'nın ilaç bedellerini ilaç şirketlerine ödeme süresi ise ayları buluyor.

Bir yandan eczacılar katılım paylarının kendileri tarafından kesilmesinden dolayı hasta ile sorunlar yaşarken diğer yandan maliye ve SGK adına tahsilatlık yapmaktan yakınıyorlar. SGK, eczanelere dağıtılan, SGK'lı hastalara reçete edilen ilaç bedellerinin geri ödemesini mevcut yüksek enflasyon ortamında aylar sonra yapıyor.

Bu da parasal kayıpları, zararı büyütürken, ithal girdi maliyet artışlarındaki yükselişin de yansımalarıyla ilacı üretmeme ya da piyasadan çekme yoluna gidiliyor.

İktidarın sergilediği bu duyarsızlık, insan hayatını, sağlığını hiçe sayan tavır kabul edilemez.

Ayrıca küresel ilaç tekellerinin ilaçlarda fiyat dayatması, ticari amaçla ilacı Türkiye'ye satmama, piyasadan çekme tavırları da gayri insanidir.

Stratejik önemdeki SSK ve Ordu İlaç Fabrikalarını, dünyanın en eski ve köklü aşı üretim merkezi Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nü kapatan, yerli ilaç ve aşı üretimini ortadan kaldıran iktidarın sorumsuzluğu ve öngörüsüzlüğü ülkeyi küresel ilaç tekellerinin pazarına dönüştürdü. Halkın sağlığı küresel ilaç tekellerinin insafına terk edildi. **Sağlık politikalarında geline noktanın tek sorumlusu, ülkeyi küresel ilaç tekellerine teslim eden iktidardır!**

İLAÇ KRİZİ

Türkiye'de ilacın fiyatlaması bilindiği üzere euro kuru üzerinden yapılmakta ve geçtiğimiz sene eczanelerde başlayan ilaç yokluğu; temmuz ayında iktidarın ithal ilaçta uygulanan euro kurunu **14,0387 liraya** çıkarılması kararıyla beraber azalacağı iddiası bugün itibarıyla ne yazık ki karşılığını bulmamıştır. İlaçta eş değer kuru yetersiz bulan yabancı ilaç firmaları Türkiye pazarından çekilmeye devam etmektedirler. Son olarak kamuoyuna yansıdığı kadarıyla, ilaca dirençli epilepsi hastalığı olarak bilinen Dravet sendromlu çocukların kullandığı ilaçlar

son aylarda piyasada bulunamazken, bulunan ilaçlardan ise yüksek oranda fark ücreti talep edildiği dile getirilmektedir. Aynı şekilde uluslararası bir ilaç firmasının Türkiye’de uygulanan temel fiyatlandırma ve geri ödeme politikaları nedeniyle organ nakli hastalarının kullandığı ilacı artık ülkeye getirmeyeceğini ilan ettiği de bilinmektedir. Bununla beraber pazardan çekilmeyenler de Türkiye piyasasında satışa sundukları ilaçların sayısını azaltma yoluna gitmektedirler. İthal ilaçlara erişimdeki söz konusu problemler sürerken; yerli ilaçta da krizin başladığı vurgulanmaktadır. Kamu kurum iskontosu, hammadde tedarik sıkıntısı, artan işçi maliyetleri ve yerli ilaç üretiminde kullanılan kağıt, şişe ve alüminyum gibi ürünlerin maliyetlerindeki artışın sektöre de yansması kaçınılmazdır. Bu sorun; okulların açıldığı ve kışın yaklaştığı bu dönemde; üzerinde durulması gereken önemli bir konu olacaktır. Pek çok antibiyotik grubu ilaca ve çocuk şuruplarına erişimde bugün de sorunlar yaşanıyor olması yaklaşan krizin de habercisi konumundadır.

Tüm Eczacı İşverenler Sendikası’nın yakın zamanda yaptığı saha çalışmasına göre aralarında Parkinson, diyabet, astım gibi kronik rahatsızlıkların tedavisinde kullanılan ilaçların, antibiyotikler, ağrı kesici ve ateş düşürücülerin bulunduğu 81 kalem ilacın Sağlık Bakanlığı depolarında bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bu sorunun çözümünde, kur ayarlamasının bizim gibi kur dalgalanması olan bir ülkede; ilgili kurum tarafından yılda en az iki defa yapılması bir gereklilik arz etmektedir. Bunun yanı sıra; Ankara Tabip Odasının da vurguladığı üzere atılacak adımlar bellidir;

- *Gelişmiş ülkelerdeki geri ödeme sistemindeki ilaç politikasında olduğu üzere yaşamsal ürünlerin vergileri sıfır veya bir olarak uygulanmalıdır.*
- *İlaçta dışa bağımlılığa son vermek üzere, ulusal ilaç üretimi için gerekli kamu yatırımları yapılmalıdır.*
- *Sağlık Bakanı Fahrettin Koca tarafından 2022 yılında yeniden açılacağı duyurulan, eski adıyla “Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü”, yeni adıyla “Hıfzıssıhha-Türkiye Aşı ve Biyoteknolojik Ürün Araştırma ve Üretim Merkezi” bir an önce kamu yararı adına faaliyete geçmelidir.*

HATAY’DA HEKİM EKSİKLİĞİ AMELİYATLARI ERTELETİYOR

Maraş merkezli depremlerin üzerinden 7 ay geçmesine karşın Hatay’da bulunan hastanelerin sorunları hâlâ çözülemedi. Kentteki hastanelerin uzman doktor, ekipman ve ödenek eksikliği halk sağlığını tehdit ediyor.

6 Şubat depremlerinin üzerinden geçen süreye karşın depremlerin yarattığı hasar hâlâ giderilemedi. Depremlerden en çok etkilenen kentlerin başında gelen Hatay’daki hastanelerin mevcut durumu, sorunların çözümüne yönelik eylemsizliği bir kez daha gözler önüne serdi. Hatay’da yer alan devlet hastanelerinde uzman doktor, ekipman ve ödenek eksikliği yaşandığı bildirildi. CHP Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara, kentteki hastanelerin doktor, branş, ekipman, bütçe, altyapı ve ulaşım sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin oluşturulması amacıyla Meclis Araştırması açılmasını istedi.

Koşullar Hâlâ İyileştirilemedi

TBMM Başkanlığı’na sunulan Meclis Araştırması talebinin gerekçesinde özetle şu ifadeler yer aldı: “Depremler sonrası, çevre hastanelerin kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle Samandağ Devlet Hastanesi’nin iş yükü ağırlaşmış, ekipman yetersizliği nedeniyle depremzedelere hizmet vermekte birçok aksaklık yaşanmıştır. Ekipman desteği, uzman doktor, yeterli ödenek ve personelin sağlanmamasından ötürü talepleri karşılayamaz hale gelmiştir. B sınıfı hastanelerde bulunması gereken kardiyoji, nöroloji gibi branş uzmanları konusunda yetersiz kalınmıştır. Ameliyat koşullarının iyileştirilememesinden dolayı bir süre acil doğum dışında operasyonlar gerçekleştirilememiştir. Seçim dönemine yaklaşılırken büyük bir gösteriş ile temel atma töreni yapılan Defne Devlet Hastanesi’nin yapımı seçimden önce hemen tamamlanmış ancak hizmete girdikten birkaç gün sonra hastaneyi su basmıştır. İlk su baskının üzerinden aylar geçmesine rağmen gerekli önlemlerin alınmaması sebebiyle hastanede tekrar su baskını yaşanmıştır. Halihazırda sayı ve nitelik açısından yetersiz olan ekipmanların su baskınları sonucu zarar görmesi hastanenin hizmet verme olanağını azaltmıştır.”

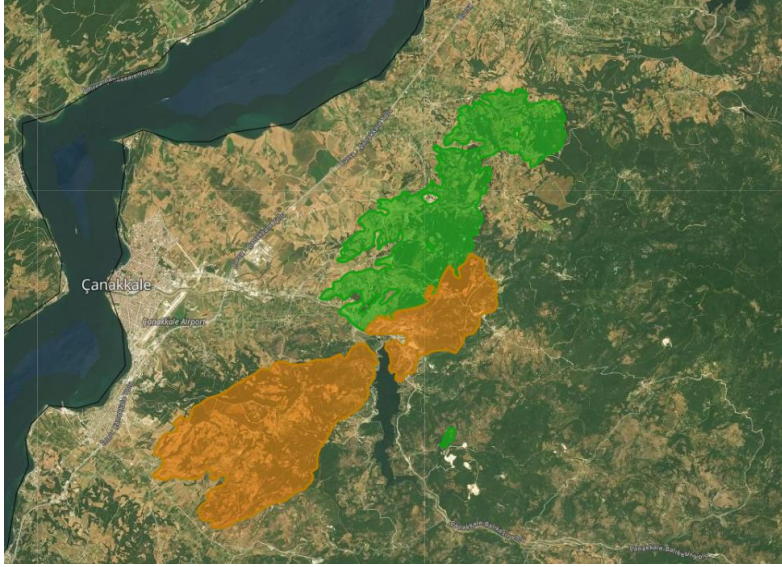
Depremzedelerin temel sağlık hizmetlerinden yararlanamadığı da vurgulanarak şöyle devam edildi: “Hatay ilindeki hastanelerin doktor, branş, ekipman, bütçe, altyapı ve ulaşım sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin oluşturulması adına meclis araştırması komisyonu kurulmalı.”

ÇANAKKALE ORMAN YANGINLARI HAKKINDA

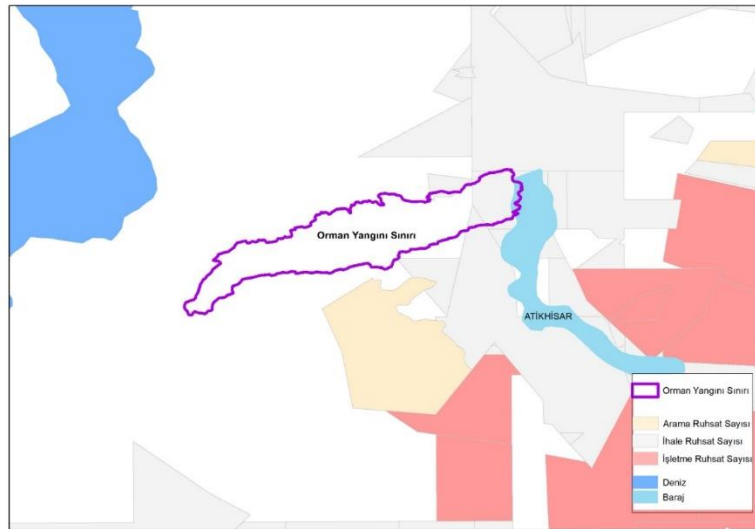
Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı yangının büyüklüğü hakkında "2 bin 650 hektarlık ormanlık alan olmak üzere 4 bin 80 hektarın etkilenmesi söz konusu" açıklamasında bulunmuştur. Yangının çıkış nedeni resmi olarak henüz açıklanmasa da görgü tanıkları elektrik hattından çıktığını ifade etmişlerdir.

Avrupa Birliği'nin Avrupa Uzay Ajansı tarafından yönetilen yeryüzü inceleme programı Copernicus'un orman yangın bilgi sisteminde paylaşılan verilere göre 22 Ağustos-24 Ağustos 2023 tarihleri arasında bu mevkide 4164 Hektarlık bir alan yangından zarar görmüştür. Bu alanların, 1641 Hektarlık kısmı tarım alanlarıdır.

Aşağıdaki paylaşılan haritada turuncu ile gösterilen bölge 22 Ağustos'ta başlayan yangınlarda zarar görmüştür. Haritada açık yeşil olarak taralı olan bölge ise 15 Temmuzda gerçekleşen yangınlarda hasar görmüştür. Görüldüğü üzere, yanan alanlar yangına hassas bir bölgedir.

Erişebildiğimiz 22 Ağustos'ta yanan alanlara ait coğrafi koordinat verileriyle bölgedeki maden ruhsat alanlarına ait coğrafi verileri birimimiz tarafından karşılaştırılmıştır. Yaptığımız incelemeler neticesinde, aşağıda paylaştığımız haritada görüleceği üzere 22 Ağustos'ta yanan alanın bir bölümünün altın, bakır, gümüş gibi madenlerin de bulunduğu 4. Grup Madenler için henüz ihale aşamasında olan ruhsat alanı olduğu tespit edilmiştir. Anayasa'nın 169. Maddesinde yer alan "Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz" kuralı gereğince söz konusu maden ruhsatının ve ruhsata dair ihalenin derhal edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan yanan alanın yakınında da çeşitli ruhsat aşamasındaki maden ruhsat sahaları bulunmaktadır.

Orman yangınları, insan etkileşimi, doğal etkenler, orman yönetimindeki eksik ve yanlışlıklar, kuraklık ve iklim krizi gibi nedenlere dayalı olarak çıkmakta ve bu etkenler nedeniyle de hızla daha büyük alanlarda etkili sonuçlara yol açmaktadır.

İklim krizi orman yangını riskini artıran bir etken olmasına karşın, orman yangınlarındaki artış sadece iklim krizinden kaynaklı değildir. Diğer yandan, orman yangınları da iklim değişikliğini artıran nedenler arasındadır.

Çıkan yangın sayısına bakıldığında, yıldırım gibi doğal nedenlerle çıkan yangın sayısı toplam yangın sayısının %12'si iken, bu yangınlarda yanan alan, toplam yanan alanın %1'ini oluşturmaktadır.

Yangınların %48'inin çıkış nedeni tespit edilememiştir. Yangın nedeniyle zarar gören orman alanlarının %37'si, nedeni belirlenemeyen yangınlardan kaynaklanmaktadır. Son 10 yılda yanan 84 bin hektarlık alanın, yangın nedeni saptanamamıştır.

Her ne kadar istatistikler, orman yangınlarını fiili nedenlere dayandırsa da, orman yangınlarının, çıkma nedenleri ve çıkan yangının geniş alanlarda etkili olmasının nedeni yanlış ormancılık politikalarının ürünüdür. Bir yandan ormanların korunmasına yönelik yeteri kadar bütçe oluşturulmamakta, ayrılan bütçe payı daha da azaltılmakta, diğer yandan ise ormanlardaki insan etkileşimini artıracak aşırı odun üretimi, rekreasyon alanları, altyapı, enerji ve maden tesisleri gibi izin ve uygulamalara imza atılmaktadır.

OGM verilerine göre; 2019 yılında 16.413 hektar; 2020 yılında 47.001, 2021 yılında 42.741, 2022 yılında 20615 hektarlık orman alanı maden ve enerji vb ormancılık dışındaki amaçlar için tahsis edilmiştir. Toplamda bu tür amaçlara tahsis edilen orman alanı miktarı bütün ormanların %3,4'üne (791 bin hektar) ulaşmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi döneminde, orman alanlarının işgali de artmıştır. OGM verilerine göre, 2018'de 11683, 2019'da 12864, 2020'de 17369, 2021'de 26290, 2022'de 23298 dekarlık orman alanı işgal altına alınmıştır.

Cumhurbaşkanlığı döneminde orman suçları da artmıştır. OGM verilerine göre 2018'de 14363, 2019'da 13494, 2020'de 22706, 2021'de 24677, 2022'de 21085 dekarlık orman alanı usulsüzce açılmıştır. 2023 verileri henüz resmi istatistiklere yansımamıştır. Ancak yaşanan tehdit devam etmektedir.

OGM verilerine göre, 2008 ile 2019 yılları arasında 10 hektardan küçük orman parçalarının sayısı %118'lik bir artışla 55.484'ten 120.789'a yükselmiştir. Ormanlarımızdaki toplam parça orman sayısı 158.519'dur. Bu artış, ormanlarımızın parçalanarak, küçük parçalar haline getirilmesine yol açmıştır. Ormanların, küçük parçalar haline getirilmesinin nedeni, orman dışına çıkarma ve orman tahsisleri aracılığıyla ormanlarda kurulmasına izin verilen tesislerden kaynaklanmaktadır.

Ormanlarımızın bir kısmı bu tarz izinlerle yok edilirken, kalan kısmı ise bu tesislerin yangın, kirlilik gibi tehdidi altında bırakılmaktadır.

Çanakkale'de 2023 yılı temmuz ve ağustos yangının sürdüğü alanlar ile yangın nedeniyle risk altında olan alanlarda çalışan ya da çalışması için izin verilen çok sayıda enerji ve maden projesi bulunmaktadır. Çan Termik Santrali, Alamos Gold tarafından 200 bin ağacın katledildiği Kirazlı Maden Sahası gibi bir çok projeye ile Kazdağlarının ekosistemine zarar verilmektedir. Yanan alanlar, bu proje sahalarını kapsamıyor olsa da, bahsedilen projeler iklim krizi ve kuraklığın bu bölgelerde etkilerinin daha da yoğun yaşanmasına yol açmaktadır. Bahsedilen orman yangınlarında yanan ağaçların büyük çoğunluğu kızılçam ağaçlarıdır. Bölgedeki kirlenici tesislerin, ormansızlaşmanın, kuraklığın etkisiyle bu ormanların ve tarım alanlarının yangına karşı direnci de zayıflamaktadır.

Bu yaz Çanakkale'de nerdeyse benzer konumlarda çıkan bu yangınların hızlı bir şekilde büyümesi, bu yangınlara müdahalede zorluk yaşanması; sadece yangın mücadele pratiklerinin değil, topyekûn ormancılık politikalarının da sorgulanması gerektiği gerçeğini doğrulamaktadır.

TTK'DAKİ KAZALARIN SEBEBİ YATIRIM VE DENETİM EKSİKLİĞİ

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın; Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda (TTK) yaşanan kazaların yatırım, denetim eksikliği ve yeteri kadar işçinin istihdam edilmemesinden kaynaklandığına dikkat çekti. CHP'li Akın; "Meclis'te 10 ay önce 'TTK'ya bağlı diğer madenlerde de kazalar yaşanabilir' diye uyarıda bulunmuştuk. Acilen TTK bünyesindeki madenlerde kapsamlı bir şekilde denetim yapılması gerekiyor. Maden kazaları ülkemizin kaderi değil, iktidarın siyasi tercihidir" değerlendirmesinde bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın yaptığı yazılı açıklamada; Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) bünyesindeki Armutçuk madeninde meydana gelen kazanın kurumdaki yatırım ve denetim eksikliği nedeniyle TTK'ya bağlı diğer madenlerde de yaşanabileceği uyarısında bulundu. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

"Ekim 2022'de Amasra'da 42 maden işçimizin hayatını kaybettiği faciadan sonra TTK bünyesindeki madenlerde başta tahkimat ve havalandırma olmak üzere çok sayıda eksiklik olduğunu dile getirmiştik. Çünkü bu kurum adeta kaderine terk edilmiş. AK Parti iktidarı döneminde bilinçli bir şekilde etkisizleştirilen TTK bünyesindeki madenlere ne yeteri kadar yatırım yapılıyor ne de yeteri kadar işçi çalıştırılıyor."

TTK Madenleri İle İlgili Uyarıda Bulunmuştuk

CHP'li Akın TTK bünyesindeki Armutçuk müessesinde meydana gelen kazada bir maden işçisinin hayatını kaybettiğini, altı işçinin de yaralandığı anımsatarak; 280 maden işçisi içerideyken kazanın faciaya dönüşmemesinin herkesi mutlu ettiğini dile getirdi. CHP'li Akın şunları ifade etti:

"Madenin içinde 280 işçi çalışma yürütürken madende başka bir damarda göçük olması madencilerimizi faciadan döndürdü. Biz Kasım 2022 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın bütçe görüşmelerinde Meclis'te uyarı yaptık: Amasra müessesinin yanı sıra TTK'ya bağlı diğer dört müessesedeki madenlerde büyük eksiklikler var. Denetimler yeteri kadar yapılmıyor. Belirlenen sorun ve eksiklikler önemsenmiyor. İşçilerimizin güvenliği maalesef düşünülüyor."

Kazalar Kader Değil, İktidarın Tercihi

CHP'li Akın iktidara çağrıda bulunduğunu belirterek, şöyle devam etti:

"Bir kez daha çağrıda bulunuyoruz: Başta devletin yani TTK'nın işlettiği madenler olmak üzere tüm madenlerde kapsamlı bir inceleme ve denetim yapılmalı. Önce insan, sonra maden denilmeli. Bilimin ışığında işçi güvenliğini ön planda tutarak madenleri işleten ülkelerde 10 yıllardır tek bir kaza olmadı. Maden kazaları ülkemizin bir kaderi değil; iktidarın siyasi tercihidir. AK Parti iktidarı döneminde 10'larca maden kazası yaşandı ve bu zihniyet değişmedikçe maalesef yaşanmaya devam edecek. Madenlerde önce insan, sonra maden ilkesiyle hareket edilmeli. İşçilerimizin güvenliği kırmızı çizgi olmalı."

AĞUSTOS AYI İŞ CİNAYETLERİ

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi, ağustos ayında en az 201 işçinin iş cinayetlerinde yaşamını yitirdiğini açıkladı. Derlenen verilere göre yılın ilk 8 ayında 1255 işçi yaşamını yitirdi.

Ağustos ayında inşaatlarda, tarımda (özellikle mevsimlik tarım ve orman işçileri) ve taşımacılık işkolunda ölümler öne çıkarken iş cinayetlerinin sektörel olarak yaygınlaşması da dikkat çekti. En çok ölümlerin yaşandığı iş kolları ise;

İnşaat, Yol işkolunda 53 işçi, tarım ve orman işkolunda 52 işçi, taşımacılık işkolunda 25 işçi ve metal işkolunda 11 işçi yaşamını yitirdi.

Rapora göre bu yıl 18'i 14 yaş ve altı olmak üzere en az 40 çocuk işçi hayatını kaybetti. Tarım, inşaat ve taşımacılık başta olmak üzere 60 yaş üstü işçi ölümlerinde de artış var.

Ağustos ayında iş cinayetlerinin yaş gruplarına göre dağılımı şöyle: 14 yaş ve altı 4 çocuk işçi, 15-17 yaş arası 6 çocuk/genç işçi, 18-29 yaş arası 39 işçi, 30-49 yaş arası 82 işçi, 50-64 yaş arası 49 işçi, 65 yaş ve üstü 9 işçi, yaşını bilmediğimiz 12 işçi hayatını kaybetti.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi, 2023 yılı ağustos ayına ilişkin iş cinayetleri raporunu açıkladı. Yüzde 69'u ulusal basından; yüzde 31'i ise işçilerin mesai arkadaşları, aileleri, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri, sendikalar ve yerel basından öğrenilerek derlenen verilere göre yılın ilk 8 ayında 1255 işçi iş cinayetleri yaşamını yitirdi. Ağustos ayında ise 201 işçi çalışırken hayatını kaybetti.

'Türkiye Yüzyılı'nın İşçilere Vaadi...

2011 yılının eylül ayından beri düzenli olarak aylık iş cinayetleri raporunu açıklayan İSİG Meclisi, bugüne kadar koronavirüs salgını ve Soma işçi katliamı dışında 200 işçi ölümünün aşıldığı ayların sayısının beş olduğunu, Ağustos 2023'te de 200 ölümün aşılarak bu sayının altıya çıktığını bildirdi. Açıklamada "Bu tablo 'Türkiye Yüzyılı' olarak ifade edilen sürecin işçilere vaat ettiği gerçekliği göstermesi açısından okunmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında ölümler, yaralanmalar, sakat kalmalar ve meslek hastalıkları..." denildi.

İş Cinayetleri Daha Çok İş Koluna Yayıldı

Ağustos ayında inşaatlarda, tarımda (özellikle mevsimlik tarım ve orman işçileri) ve taşımacılık işkolunda ölümler öne çıkarken iş cinayetlerinin sektörel olarak yaygınlaşması da dikkat çekti. İş cinayetlerinin işkollarına göre dağılımı şöyle:

- İnşaat, Yol işkolunda 53 işçi
- Tarım, Orman işkolunda 52 emekçi (31 işçi ve 21 çiftçi)
- Taşımacılık işkolunda 25 işçi
- Metal işkolunda 11 işçi
- Gıda, Şeker işkolunda 8 işçi
- Ticaret, Büro, Eğitim, Sinema işkolunda 8 emekçi
- Enerji işkolunda 8 işçi
- Çimento, Toprak, Cam işkolunda 5 işçi
- Konaklama, Eğlence işkolunda 5 işçi
- Madencilik işkolunda 3 işçi
- Tekstil, Deri işkolunda 3 işçi
- Sağlık, Sosyal Hizmetler işkolunda 3 işçi
- Savunma, Güvenlik işkolunda 2 işçi
- Belediye, Genel İşler işkolunda 2 işçi
- Ağaç, Kâğıt işkolunda 1 işçi
- İletişim işkolunda 1 işçi
- Basın, Gazetecilik işkolunda 1 işçi
- Gemi, Tersane, Deniz, Liman işkolunda 1 işçi;
- İşkolu belirlenemeyen 9 işçi

Patronların İhmalî, Alınmayan Önlemler Dışında, İş Cinayetlerinin Görünür Nedenleri

İhmal ve alınmayan önlemlerin 200'ün üstünde işçi canı aldığı ağustos ayında; özellikle taşımacılık ve tarımda trafik/servis kazaları, inşaatta yüksekte düşmeler, enerji ve inşaatta elektrik çarpmaları, çalışma koşulları kaynaklı (sıcakta çalıştırma, aşırı, yoğun ve fazla çalıştırma) her işkolunda görülen kalp krizleri ve beyin kanamaları ve yine tarımda traktör kullanımına bağlı ezilmeler öne çıktı.

Ağustos ayında iş cinayetlerinin nedenlerine göre dağılımı şöyle:

- Trafik, Servis Kazası nedeniyle 52 işçi
- Yüksekte Düşme nedeniyle 25 işçi
- Elektrik Çarpması nedeniyle 25 işçi
- Ezilme, Göçük nedeniyle 24 işçi
- Kalp Krizi, Beyin Kanaması nedeniyle 24 işçi
- Patlama, Yanma nedeniyle 10 işçi
- Şiddet nedeniyle 10 işçi
- Zehirlenme, Boğulma nedeniyle 6 işçi
- İntihar nedeniyle 5 işçi
- Nesne Çarpması, Düşmesi nedeniyle 3 işçi
- Kesilme, Kopma nedeniyle 3 işçi
- Diğer nedenlerden dolayı 14 işçi

Tarım, Sanayi, İnşaat, Hizmet İş Kolu... Çocuklar Öldürülmeye Devam Etti

Rapora göre bu yıl 18'i 14 yaş ve altı olmak üzere en az 40 çocuk işçi hayatını kaybetti. Tarım, inşaat ve taşımacılık başta olmak üzere 60 yaş üstü işçi ölümlerinde de artış var.

Ağustos ayında iş cinayetlerinin yaş gruplarına göre dağılımı şöyle: 14 yaş ve altı 4 çocuk işçi, 15-17 yaş arası 6 çocuk/genç işçi, 18-29 yaş arası 39 işçi, 30-49 yaş arası 82 işçi, 50-64 yaş arası 49 işçi, 65 yaş ve üstü 9 işçi, yaşını bilmediğimiz 12 işçi hayatını kaybetti.

PARTİ DEVLETİNİN RESMİ

2023-2024 Eğitim öğretim yılının başlamasının ardından AKP Afyonkarahisar Dazkırı İlçe Başkanı Fatih Çiçek, ilçedeki okulları ziyaret etti. AKP'li başkanın okul ziyaretlerinde öğretmen ve idarecileri karşısına dizerek açıklama yaptığı anlara ilişkin paylaştığı fotoğraflar dikkat çekti.

2023-2024 Eğitim öğretim yılının başlamasının ardından AKP Dazkırı İlçe Başkanı Fatih Çiçek ilçe ve köylerdeki bazı okulları ziyaret ederek, öğretmen ve idarecilerle bir araya gelerek, toplantılar yaptı.

Fotoğrafları Sosyal Medya Hesabından Paylaştı

Ziyaretleri sosyal medya hesabından paylaşan AKP'li başkan Çiçek şu notu düştü:

-2023-2024 eğitim öğretim yılını öğretmenlerimizle bir araya gelerek kutladık... İlçemiz merkezinde eğitim veren okullarımızda öğretmenlerimizle bir araya gelerek yeni eğitim öğretim yılını kutlayarak değerli öğretmenlerimizin dilek, istek ve taleplerini dinledik.

-Yöneticilerimize, öğretmenlerimize, göstermiş oldukları misafirperverlik ve samimiyetlerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyor, tüm öğrencilerimize başarılı bir eğitim öğretim yılı diliyorum.

Okul Müdürleri De AKP'li Başkanı Makamında Ziyaret Etti

Öte yandan bazı okul müdürleri de AKP İlçe Başkanı Fatih Çiçek'i makamında ziyaret etti. Çiçek o ziyaretin fotoğraflarını ise şu ifadelerle paylaştı:

-Değerli müdürlerim, öğretmenlerimden bugün, Alkim Ortaokulu Müdürü Şevki Gürer, Alkim Ortaokulu Müdür Yardımcısı Ahmet özen, İmam Hatip Ortaokulu Müdür Yardımcısı Hüseyin Kutlu'nun ziyaretleriyle büyük onur duyduk. Kıymetli müdürlerime ziyaretlerinden dolayı teşekkür ederim...

TÜRKİYE RUSYA GÖRÜŞMESİ; DAĞ FARE DOĞURDU!

Türkiye-Rusya arasındaki Soçi zirvesinde, kamuoyunda yaratılan beklentilerin ve görüşme sonrası yansıtılanların aksine iktidarın beklentileri gerçekleşmedi. Rusya Devlet Başkanı Putin, üç saatlik resmi ve baş başa görüşmelerde iktidarın isteklerine olumlu yanıt vermedi. Yıllardır dillendirilen 100 milyar dolarlık ticaret hacmi, ulusal paralarla ticaret vb. başlıklar ise rutinin tekrarı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan-Putin görüşmesi, Rusya'nın istediği, belirlediği ve uygun gördüğü şekilde Rusya'da ve Soçi'de gerçekleşti. Son dört resmi görüşmede de Rusya'ya giden, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın beşinci yüz yüze görüşmenin Türkiye'de olmasını istemesi diplomatik teamüller ve karşılıklılık ilkesinin gereği idi.

Soçi'deki görüşme öncesi ve sonrasında iki liderin iki kez ortak basın toplantısı düzenlemesi, Putin'in kameralar önünde Cumhurbaşkanı Erdoğan'a sıcak tavırlar sergilemesi, daha önceki 'kapıda bekletme' tavrının aksine bu kez Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı kapıda karşılayıp, kapıya kadar uğurlaması, gerçekte 'boş ve sonuçsuz' kalan görüşmelerde görüntüyü kurtarma, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı kırmama çabalarıydı. Ziyaret, Putin'in Cumhurbaşkanı Erdoğan'a daha önce verdiği siyasi ve ekonomik desteğe artık daha mesafeli bir tavra yöneldiğini gösterdi. Rus devlet medyasının 'Erdoğan'a güvenilmez' başlıkları atması da bunun işareti.

İktidar görüşmelerde en önemli gündem maddesinin Rusya'yı çekildiği Tahıl Koridoru Anlaşmasına dönmeye ikna etmek olacağını açıklamıştı. ABD, AB ve BM Genel Sekreteri, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu girişimine önem veriyordu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Hindistan'daki G20 zirvesinde ülke liderlerinin karşısına siyasi ve diplomatik bir zaferle gitmeyi hedefliyordu. Rus lider buna yanaşmadı. BM ve batılı ülkelerin Rusya'ya verdikleri taahhütlerin tamamı yerine getirilmedikçe anlaşmaya dönmeyeceklerini, Rus tahılı ve gübresini alternatif yol ve yöntemlerle başta yoksul Afrika ülkeleri ve dünya pazarlarına ulaştıracaklarını ifade etti. Rusya, Türkiye'nin Katar finansmanı ile 1 milyon ton Rus tahılının Türkiye'de un haline getirip Afrika'ya gönderme planına olumlu yaklaştı. Ancak Ukrayna'nın şu ana kadar tahıl koridoru ile 33 milyon ton buğday ihraç ettiği, Rusya'nın elinde

on milyonlarca ton buğday, mısır, gübre olduğu düşünülürken 1 milyon ton buğdayı Katar parasıyla una dönüştürme teklifi, Soçi'de bir şeyler elde edildiğine inandırma amaçlı.

Çıkmaza giren Suriye ile normalleşme sürecinde Putin'in Esad'a baskı yapmasını isteyen iktidarın Soçi'de bu amacına da ulaşamadığı açığa çıkıyor. Basın toplantısında 'Suriye'nin birliği, egemenliği ve toprak bütünlüğünün korunması gerekir. Herhangi bir dış dayatma olmadan ülkesinin geleceği hakkında karar verecek olan Suriye halkıdır' diyen Putin'in sözleri Suriye ve Arap medyasının manşetlerinde yer aldı.

Rus Lider Putin, bu sözlerle Esad'ın Türkiye ile normalleşme için o ne sürdüğü; TSK'nın Suriye'de kontrolündeki bölgelerden çekilmesi, İdlib'in Suriye ordusuna teslim edilmesi, cihatçı gruplara, OSO'ya, Arap aşiretlere ve Gaziantep'te muhaliflerin kurduğu geçici hükümete destekten vazgeçilmesine koşullarını desteklediği mesajını verdi. **Cumhurbaşkanı Erdoğan, Soçi'den eli boş döndü!**

TÜRKİYE-AB VE MÜLTECİ KOZU!

Seçim sonrası AB ile ilişkileri tekrar canlandırmayı gündemine alan iktidar, geçen hafta AB Komisyonundan üst düzey bir ziyaretçi ağırladı. AB Komşuluk İlişkileri ve Genişleme Komiseri Oliver Varhelyi'nin ziyaretinde mülteci yardımı kapsamında 781 milyon euroluk anlaşma imzalandı.

Seçim sonrası 2016'dan bu yana askıda ve donmuş durumdaki Türkiye-AB ilişkilerinin canlandırılmasını gündemine alan iktidar, yeni müzakere fasıllarının açılması, Vize serbestisi ve Gümrük Birliği Anlaşmasının güncellenmesini öne çıkartırken, AB'den gelen açıklamalarda bunun için **öncelikle demokratikleşme yönündeki adımların atılması gerektiği** yanıtı verildi. AB ilişkileri çerçevesinde uzun bir aradan sonra Ankara'ya gerçekleşen üstü düzey ziyarette AB Komisyonu'nun Komşuluk İlişkileri ve Genişlemeden Sorumlu üyesi Oliver Varhelyi, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Aile ve Sosyal Yardımlar Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş ile ikili görüşmeler yaptı.

Ziyaret sırasında Türkiye-AB arasında 2016'da imzalanan Mülteci ve Geri Kabul Anlaşması kapsamında Türkiye'ye taahhüt edilen 3 milyar euro tutarındaki mali yardımın 781 milyon euroluk dilimin devreye koyulması yanında deprem felaketi nedeniyle de AB fonlarından Türkiye'ye 400 milyon euro yardımıyla ilgili anlaşma imzalandı.

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan bir kez daha Türkiye'nin yer almadığı bir AB'nin 'küresel güç' olamayacağını, 'Türkiye'nin AB dışında tutulmasının büyük bir stratejik hata olacağını' gündeme getirdi. Üyelik müzakerelerinin canlandırılmasını istedi. Son dönemde artan vize sorununun çözümü için 7 yıl önce imzalanan Vize Muafiyeti Anlaşması'na işlerlik kazandırılması, Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması'nın tarım ve hizmetler sektörünü de kapsayacak şekilde güncellenip yenilenmesi de talepler arasında idi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, temmuzdaki NATO zirvesinde İsveç'in NATO üyeliğine onayı, AB-Türkiye arasında tam üyelik müzakerelerinin başlaması koşuluna bağlamıştı. Başta Almanya, Fransa, İtalya, Avusturya gibi önde gelen AB ülkelerinin liderleri, İsveç'in NATO üyeliğiyle Türkiye-AB üyelik müzakerelerinin bir bağlantısının olmadığını dile getirdiler. AB üyeliği için Türkiye'nin demokratikleşme kriterlerini yerine getirmesi, insan hakları ve hukuk devleti alanında adımlar atması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarını uygulaması gerektiğini gündeme getirdiler. İmzalanan AİHM sözleşmesine, anayasadaki hükme rağmen mahkemelerin uygulamadığı, iktidarın yok saydığı AİHM kararları nedeniyle Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi eylül ayında Türkiye'ye yaptırım ve üyeliğin askıya alınmasını görüşecek. Avrupa Parlamentosu da ekim ayında Türkiye İlerleme Raporu'nu ele alacak.

Vize Serbestisi Anlaşması başta düşünce ve ifade özgürlüğü, terörle mücadele yasası, yargı bağımsızlığı, rüşvet ve yolsuzlukla mücadele gibi konulardaki kriterler yerine getirilmediği için uygulanamıyor. **İktidar**, AB'den mülteci yardımı alıp bir yandan da üyelik müzakerelerinin canlandırılmasını isterken, **yerine getirilmesi gerekli demokratikleşme kriterlerini görmezden gelmeyi tercih ediyor!**